

MIESTO, KDE STAČÍ TICHO SEDIETĚ S PRIVRETÝMI OČAMI

Zborník tematických a ocenených prác XXIX. ročníka
celoslovenskej literárnej súťaže Jozefa Braneckého
Studňa sa tajne s dažďom zhovára

Zostavili: Margita Ivaničková, Janka Poláková

Spolok slovenských spisovateľov
Bratislava 2021

MIESTO, KDE STAČÍ TICHOU SEDIEŤ S PRIVRETÝMI OČAMI
Zborník tematických a ocenených prác XXIX. ročníka celoslovenskej literárnej súťaže Jozefa Braneckého „Studňa sa tajne s dažďom zhovára“

Zostavili: Margita Ivaničková, Janka Poláková

Grafická úprava: Peter Martinák

Prešlo čiastočnou jazykovou úpravou.

Tlač: J+K s.r.o., Nemšová

© Spolok slovenských spisovateľov

© Miestny odbor Matice slovenskej v Trenčíne

Pri príležitosti 29. ročníka celoslovenskej literárnej súťaže Jozefa Braneckého „Studňa sa tajne s dažďom zhovára“ vydal Spolok slovenských spisovateľov v roku 2021.

ISBN 978–80–8194–144–3

Hlavný partner projektu: Fond na podporu umenia.

V E R E J N Á
K N I Ž N I C A
M I C H A L A
R E Š E T K U
V T R E N Č Í N E

OBSAH

Propozície XXIX. ročníka celoslovenskej literárnej súťaže Jozefa Braneckého	6
Úvodom	7
O čom sa studňa tajne s dažďom zhovára	9
Výsledková listina XXIX. ročníka celoslovenskej literárnej súťaže Jozefa Braneckého	10
Ocenené práce (tematická oblasť)	11
Ocenené práce (poézia / autori do 20 rokov)	29
Ocenené práce (próza / autori do 20 rokov)	48
Ocenené práce (poézia / autori nad 20 rokov)	85
Ocenené práce (próza / autori nad 20 rokov)	117

MATICA SLOVENSKÁ A MIESTNY ODBOR MATICE SLOVENSKEJ V TREŇČINE
VEREJNÁ KNIŽNICA MICHALA REŠETKU V TREŇČINE
v zriaďovateľskej pôsobnosti Trenčianskeho samosprávneho kraja
SPOLOK SLOVENSKÝCH SPISOVATEĽOV A MESTO TREŇČIN

vypisujú

XXIX. ROČNÍK CELOSLOVENSKEJ LITERÁRNEJ SÚŤAŽE JOZEFA BRANECKÉHO PRE STREDOŠKOLÁKOV A DOSPELÝCH

Studňa sa tajne s dažďom zhovára

PROPOZÍCIE SÚŤAŽE

Žánre

I. PRÓZA • II. POÉZIA

Vekové kategórie

MLÁDEŽ (15 – 20 rokov) • DOSPELÍ

Tematické oblasti

a) Mňa kedys' vzrádzal svet

Literárno-umelecké spracovanie generáčného poznania z pôsobenia v iných krajinách a kultúrach, vektory manipulácie vnímania i gravitácie k domovu pri príležitosti 100. výročia úmrtia Pavla Országha-Hviezdoslava, jednej z najvýraznejších osobností našej literárnej histórie a kultúry.

b) bez obmedzenia žánru a témy

Súťažné podmienky

V kategórii próza pošle súťažiaci najviac 3 samostatné, doteraz nepublikované práce, z väčších diel ukážky max. v rozsahu 7 strán, v kategórii poézia najviac 6 doteraz nepublikovaných básní. Súťaž nie je určená pre členov spisovateľských organizácií.

Posielanie príspevkov do súťaže

- Tri exempláre (napísané na PC / strojom) pošlite na adresu:

Verejná knižnica Michala Rešetku, Hasičská ulica č. 1, 911 82 Trenčín

Jeden exemplár pošlite na e-mail: sylvia.fabova@vkmr.sk.

- PRÍSPEVKY DO SÚŤAŽE MÔŽETE POSIELAŤ DO 15. 10. 2021.

Práce doručené po tomto termíne nebudú zaradené do hodnotenia.

- Súťažiaci uvedie na každý exemplár čitateľne žáner, kategóriu, svoje meno, priezvisko, školu, adresu, telefonický a e-mailový kontakt.
- Odoslaním príspevku súťažiaci udeľuje organizátorovi súťaže súhlas so spracovaním osobných údajov. Za súťažiacieho, ktorý do termínu zaslania príspevku nedovŕšil vek 18 rokov, podpisuje súhlas so spracovaním osobných údajov jeho zákonný zástupca.
- Súťažiaci uvedie súhlas / nesúhlas s prípadným publikovaním svojho príspevku.
- Práce bude posudzovať odborná porota zložená z členov Spolku slovenských spisovateľov.
- Vyhodnotenie súťaže a vyhlásenie výsledkov sa uskutoční v novembri 2021. Presný termín autorom ocenených prác včas oznámime a zverejníme na webe www.vkmr.sk.

KONTAKT: Janka Poláková (mobil: 0910 176 524)

Inovecká 3/44, 911 01 Trenčín

Tešíme sa na Vaše príspevky!

Úvodom

Milí priatelia,

organizátori XXIX. ročníka celoslovenskej literárnej súťaže Jozefa Brancského „Studňa sa tajne s dažďom zhovára“ sa k vám s veľkou radosťou prihovárajú aj formou tohto zborníka, ktorý nech je nielen ocenením vášho literárneho snaženia, ale zároveň aj povzbudením do ďalšej tvorivej práce. Vy všetci, ocenení, ale ostatní účastníci súťaže ste svedectvom, že umelecká výpoveď sa nedá umlčať nijakými prekážkami, ktoré nám ťažké a častokrát aj veľmi nežičlivé okolnosti stavajú do životnej cesty.

Do našej prestížnej súťaže ste poslali dovedna 227 prác, na ktorých sa podieľalo 79 účastníkov – z toho 63 žien a 16 mužov. Vo veľmi silne obsadenej prozaickej kategórii sa ocitlo 49 súťažných prác, z ktorých dominovali autori vo vekovej kategórii nad 20 rokov. Je priam príznačné, že najsilnejšie bol obsadený žáner poézie, v ktorom ste vyjadrili svoje poetické postoje 171 príspevkami. Básnici – to sú tí Atlanti, ktorí nesú na svojich pleciach bremená sveta. Tušia, že Báseň ich unesie a preto sa k nej utiekajú vo všetkých časoch a vo všetkých situáciách kedy zlyháva všetko navôkol. Tohoročnú tému súťaže organizátori venovali Pavlovi Országhovi Hviezdoslavovi pri príležitosti 100. výročia úmrtia jedného z našich najväčších slovenských básnikov; jednej z najväčších osobností nášho národného života. Aj Hviezdoslava *kedys' zvädzal svet*; ten svet, ktorý nikdy neprestane zvädzať na hodnotové scestie, aby každý človek svojou osobnou konfrontáciou so svetom zistil kde má domov a čo to preň znamená. Preto sme aj tento zborník pomenovali výpoveďou ocenej autorky, ktorá vie, že je to *Miesto, kde stačí ticho sedieť s privretými očami*.

Odbornej porote predsedá bez jedinej výnimky už 29 rokov básnik Jaroslav Rezník, práce hodnotili ďalší členovia poroty - básnik Štefan Cifra, šéfredaktor Literárneho týždenníka a tajomník Spolku slovenských spisovateľov, Margita Ivaničková, Janka Poláková a Juraj Oravec. Naše poďakovanie patrí aj vedeniu Verejnej knižnice Michala Rešetku v Trenčíne za vytrvalú ústretovosť a pomoc pri spracovaní výsledkov súťaže, osobitne riaditeľke VKMR Gabriele Krokvičkovej, Petrovi Martinákovi a jeho kolektívu ako aj priaznivcom súťaže zo strany Matice slovenskej, Trenčianskeho samosprávneho kraja a mesta Trenčín.

Opakovane musím vysloviť ľútosť spolu s ďalšími organizátormi súťaže nad tým, že z kapacitných aj finančných dôvodov nemôžeme publikovať ani len

celé príspevky ocenených autorov, nieto ešte texty všetkých súťažiacich. Aj tento ročník literárnej súťaže sa konal v čase neutíchajúcich pandemických hrozieb, neistôt a spoločenského napätia. Treba zdôrazniť, že tieto temné prúdy sa prejavili aj v literárnom stvárnení súťažných príspevkov. Optimizmus a životný elán zatlačili do príbehového a pocitového úzadia deje o sklamaní, všadeprítomnom podvode a hľadaní hodnotových istôt. Milí súťažiaci, ďakujeme vám za vaše umelecké odtlačky čias, ktoré žijeme. Sú to jediné stopy kultúry, ktoré po nás zostanú. A to nie je málo.

Margita Ivaničková

tajomníčka odbočky Spolku slovenských spisovateľov Trenčianskeho kraja

O čom sa studňa tajne s dažďom zhovára?

Je to neuveriteľné, ale je to tak: Literárna súťaž Jozefa Braneckého završuje svoju tretiu dekádu. Keď sme sa v roku 1992 rozhodli pristúpiť k jej organizovaniu, priali sme si, aby sa dlho udržala pri živote a vybudovala si nespochybniteľnú tradíciu. Stalo sa. Neodškriepiteľne o tom svedčí aj tento zborník vybraných ocenených prác zo všetkých kategórií – žánrovej, vekovej i s pridanou hodnotou pónúknutej témy. Ako predseda poroty som bol pri všetkých ročníkoch súťaže, preto veľmi dobre poznám jej históriu, tematickú obsahovosť, obetavosť organizátorov a občas i jej organizačné peripetie. A tak po troch desaťročiach mi schádza na um aj toto: ozaj – koľko mladých i dospeljších autorov sa jej za tie desaťročia zúčastnilo, koľko príspevkov sa zišlo na stole porotcov i organizátorov v jednotlivých kategóriách i celkove? Isteže, dá sa to spočítať, archívy nepustia. V danej chvíli je mi táto štatistika nedostupná, no intuícia mi našepkáva, že ich bolo aj niekoľko tisíc. Tisíciky mladých i starších milovníkov slova a literatúry, tisíciky záujemcov o tvorbu, o umelecké slovo z čitateľského i tvorivého pohľadu. A to je dobre. Čitateľ literatúry, ale i jej potenciálny tvorca nemôže byť, alebo aspoň by nemal byť človek zlý, ale spoločensky vnímavý, empatický a veru aj obetavý. Lebo tvorba a literárna zvlášť si vyžaduje aj obetavosť. Obetavú trpezlivosť, ktorá je spolu s poznaním a životnou skúsenosťou predpokladom osloviť slovo a jeho prostredníctvom aj spoločnosť a dobromyseľne sa jej prihovoriť.

Mohol by som v tomto krátkom úvodnom slove s úsmevom pripomenúť, že viacerí účastníci a účastníčky tejto súťaže sú už dnes nielen rodičmi, ale aj starými rodičmi, viacerí a viaceré už vydali aj samostatné knižky. Mohol by som si spomenúť aj na iné zaujímavé fakty a skutočnosti. Napríklad na to, ako sa ma jeden z účastníkov prvých ročníkov spýtal: „O čom sa môže studňa tajne zhovárať s dažďom“, lebo súťaž sa vytrvalo uskutočňuje pod touto metaforou. Je jasné, že na prvom mieste sa priznáva k svojmu miestu. K mestu Trenčínu, k jeho hlbokánskej a zdá sa, že nezasypateľnej studni na jeho hrade i k jeho slovenskosti a národnému povedomiu. Ale o čom ďalšom sa zhovárajú, to iba tuším. Pravdepodobne sa zhovárajú aj o našej súťaži. Tešia sa, že i tento zborník bude po mnohé roky pripomínať vaše tvorivé záujmy a úsilia, ktoré ako spodná voda v tej studni obohatia našu národnú kultúru. Nech teda požehnaný a smädny dážď na jej hladinu neprestajne píše verše o láske a príbehy o človečenskom porozumení.

Jaroslav Rezník, predseda poroty

VÝSLEDKOVÁ LISTINA XXIX. ROČNÍKA CELOSLOVENSKEJ LITERÁRNEJ SÚŤAŽE JOZEFA BRANECKÉHO „STUDŇA SA TAJNE S DAŽĎOM ZHOVÁRA“

TÉMA „MŇA KEDYS' ZVÁDZAL SVET“

1. miesto: Katarína Holcová, Brandýs nad Labem (ČR)
2. miesto: Martin Lančarič, Trenčín
3. miesto: Edita Ďurčová, Nové Mesto n/V
 - Cena primátora Mesta Trenčín: Anna Lažová, Svidník
 - Cena Verejnej knižnice M. Rešetku v Trenčíne: Alena Mária Kumprechtová, Galanta
 - Cena Literárneho klubu Omega v Trenčíne: Ružena Viskupičová, Trenčín

POÉZIA / AUTORI DO 20 ROKOV

1. miesto: Klaudia Šprochová, Stará Ľubovňa
2. miesto: Tatiana Kotlíriková, Trenčín
2. miesto: Marek Jaroš, Stará Ľubovňa
3. miesto: Barbora Langová, Stará Ľubovňa
 - Cena MO Matice slovenskej v Trenčíne: Ema Mihaliková, Topoľčany
 - Natália Maršáľková, Trenčín
 - Cena Odboru školstva a kultúry Úradu TSK: Marianna Ibrahimí, Topoľčany
 - Cena primátora Mesta Trenčín: Mária Barnovská, Stará Ľubovňa
 - Cena Literárneho klubu Omega v Trenčíne: Dominik Markovič, Trenčín

PRÓZA / AUTORI DO 20 ROKOV

1. miesto: Zuzana Rudinská, Trenčín
2. miesto: Samuel Král, Dubnica nad Váhom
2. miesto: Magdaléna Martišková, Topoľčany
3. miesto: Simona Martonková, Topoľčany
 - Cena MO Matice slovenskej v Trenčíne: Daniela Doháľová, Trenčín
 - Ema Panáčková, Bratislava
 - Cena primátora Mesta Trenčín: Mária Barnovská, Stará Ľubovňa
 - Cena Literárneho klubu Omega v Trenčíne: Karolína Jarošová, Trenčín

POÉZIA / AUTORI NAD 20 ROKOV

1. miesto: Lenka Kóňová, Rosina
2. miesto: Lýdia Žáková, Kostolné Kračany
2. miesto: Barbora Plutová, Stará Ľubovňa
3. miesto: Aneta Beňková, Veľký Krtíš
 - Cena MO Matice slovenskej v Trenčíne: Zuzana Martišková, Topoľčany
 - Darina Milčová, Humenné
 - Monika Mišúnová Šormanová, Šenkvice
 - Ľubica Šemrincová, Bratislava
 - Martina Hajtingerová, Bratislava
 - Cena Odboru školstva a kultúry Úradu TSK: Emília Filipová, Svätý Peter – Eva Očkayová, Martin – Anna Prnová, Horné Srnie
 - Cena primátora Mesta Trenčín: Anna Lažová, Svidník
 - Anna Konrádová, Brezová pod Bradlom
 - Cena Literárneho klubu Omega v Trenčíne: Petra Deverová, Trenčín
 - Anna Trgíňová, Chrenovec-Brusno

PRÓZA / AUTORI NAD 20 ROKOV

1. miesto: Marta Viteková, Nové Mesto n/V
2. miesto: Katarína Holcová, Brandýs nad Labem (ČR)
2. miesto: Edita Ďurčová, Nové Mesto n/V
3. miesto: Monika Mišúnová Šormanová, Šenkvice
 - Cena MO Matice slovenskej v Trenčíne: Lýdia Šimková, Trenčín
 - Mária Berithová, Trenčín
 - Cena Odboru školstva a kultúry Úradu TSK: Jaroslav Janečka, Trenčín
 - Cena primátora Mesta Trenčín: Matej Rumanovský, Trenčín
 - Jozef Páleník, Svinná
 - Cena predsedu poroty: Martin Mišún, Šenkvice
 - Lýdia Žáková, Kostolné Kračany
 - Cena Literárneho klubu Omega v Trenčíne: Jaroslav Lysák, Nové Mesto nad Váhom
 - Ľubica Ďuržová, Trenčín
 - Ester Koroľová, Liptovský Hrádok

Miesto, kde stačí ticho sedieť s privretými očami

Mala pred sebou otvorený notebook, ale pozerala z okna. Kovidová klieťka nenápadne pootvorila dvere a to musela hneď využiť. Ešte že pred kovidom rozbehla medzinárodnú spoluprácu a tak má kôpku potrebných potvrdení, aby mohla po niekoľkých mesiacoch znovu domov. Domov?

Pozerá z okna vlaku. Lesíky okolo Prahy so spleťou cyklistických ciest, ktoré dôverne pozná po vlašajšom lock-downe, keď na bicykli relaxovala po únavnom on-line učení. Samé slová z angličtiny! Dakedy proti nim zapálene bojovala. Tak ako existuje svetelný smog, ktorý zabraňuje vidieť hviezdy, tak tie anglické slovíčka považovala za jazykový smog, ktorý zabraňuje hľadať v jazyku nové cestičky pre novú životnú realitu. Akoby jazyk strácal svoju životaschopnú silu byť originálom.

Snažila sa pozeráť do notebooku a čítať úlohy jej maturantov. Keď sa obnovili osemročné gymnáziá, bola rada. Študenti sa prestali mihať jej životom ako obrazy za oknami vlaku, ale vstupovali doň. Stali sa naozaj zmyslom. Z chlapčiekov, čo ešte cez prestávky vyťahovali z tašky sprisahanecky autíčka, sa stávali mladí muži. Dievčatká s nakrivo zapletenými vrkočmi sa menili na dámy. A toto sú jej poslední maturanti. Ďalšiu triedu by už do dôchodku nestihla.

Vrátila sa k opravovaniu písomiek. Dala im napísať esej v rozsahu didaktického testu štátnej maturity. Nemohli sa teda príliš rozpisovať. Téma: Je národ prirodzené spoločenstvo (pohľad evolučnej psychológie). Tá téma súvisela s jej aprobáciou. Učila biológiu a filozofiu. Riaditelia nad tou kombináciou krútili hlavami, ale jej pripadala veľmi prirodzená. Prírodné vedy popisujú štyri rozmery materiálneho sveta – tri rozmery daného okamžiku a štvrtý rozmer čas, vývoj, pohyb. Filozofia pridáva piaty rozmer - zmysel. Existuje národ v priestore a čase? A má zmysel? Bolo pre druh *Homo sapiens* evolučne výhodné rozdeliť sa na národy?

Za oknami vlaku sa mihali domy Kolína s riekou. Spomína na dcérine víťazstvo na miestnom štadióne, výlet loďou s deťmi a farebné balóny, duchovné cvičenie v malom kláštore.

Učí na katolíckom gymnáziu. Pekný Babylon. Tretina detí sú Slováci. Alebo

Polslováci. Niektoré mamičky medzi sebou hovoria slovensky a preto jej to na rodičovskom združení niekedy sklúzne do slovenčiny. Rýchlo sa však vracia naspäť do češtiny. Pozoruje totiž mamičku Polškotky Kate, ktorá ustarane krčí čelo a nerozumie, čo je skoro a neskoro. Aj predavačka z vietnamskej Večierky má problém porozumieť. Jej mama prednášala matematiku na univerzite v Hanoji, a ona sa v zaprášenej ulici nad pražskou magistrálou nahaľuje s debničkami zeleniny, aby dcéra vyštudovala medicínu v strednej Európe. Aničke prišla na rodičovské združenie babička. Hamburčanka Anna skúša prežiť rok v meste, kde vyrástli jej rodičia a býva u starej mamy. Ustaraná maminka Bulhara Stjepana za ňou po rodičovskom vždy chodí do kabinetu. Riešia, ako ho prinútiť sedieť nad nemeckými slovíčkami.

„On už založil s kamarátmi Bulharami firmu. Peňazí má, mohol by nám požičať, ale bojím, že nebude maturovať.“

Chaos myšlienok presypajúcich sa v hlave musí stíšiť a sústrediť sa na prácu. Ešte raz tie písomky prečíta, kým napíše hodnotenie.

Michal nesklamal. Perfektný rozbor konceptu moderného národa hodný magisterského študenta. Pod tým lakonická poznámka: Dnes prežitá lokálna koncepcia, nerozumiem tomu. Ľudstvu to nikde evolučne neposunulo. A nedodržiaval predpísaný rozsah. Michal je ponorený do svojho systematického sveta, a zadania nepokladá za hodné pozornosti.

Vykukla ponad obrazovku počítača z okna. Pardubice. To bol ten výlet s najmladšou dcérou, keď splavovali minulé leto na kanoe Opatovický kanál, prevrhli sa a nevládali vyliať vodu z lode.

Národ je trest za babylonskú vežu. Kto iný by to tak mohol napísať, ak nie triedny biblista Marek. Bolo treba rozdeliť odlišným jazykom ľudí, aby sa zmenšila ich nepokorná sila. Chvilku o tom premýšľala. Marek sa bojí vykročiť z preňho bezpečného biblického sveta, kde by mala byť všetko pravda. Ale len vtedy, pokiaľ sme posolstvo správne pochopili. Myšlienka, že národ je Boží trest, sa jej nepáčila. Dokonca jej nepripadala pravdivá.

Kate sa rozplýva nad Prahou bez turistov. Bez turistov je mesto skvelé, vrátila sa mu česká duša. Môže vlastne Škótka písať o českej duši? Na Václaváku ale nemali postaviť Primark. Lacné handry priťahujú davы mimopražských turistov, ktorý nechápu atmosféru námestia. Zaujímavý postreh. Ale nie je to obrana národa, lebo národ to sú aj tí (alebo najmä tí), čo stoja v rade na primarkové zľavy. Veď je to typický národný šport. Kate bráni záujmy tlupy pražských intelektuálov.

Konečne ju niekto pochopil. Viktor sa zamýšľal nad evolučnou výhodou skupiny ľudí spojených vlastnými rituálmi a jazykom, ktorý je pre iných nezrozumiteľný.

Takto mohli nepriateľa nečakane prekvapiť, pretože nerozumel ich pokrikom, ani gestám. Takto mohli zvíťaziť a získať viac zdrojov na úkor iných. Tým boli evolučne zvýhodnení. Dobrý biologický nápad, ale filozof v nej kričí, že takto jednoduché to nebolo.

Po všetkých tých intelektuálnych konštrukciách ju potešil ľudský príbeh. Za osem rokov nezistila, že Betkina stará mama je z Vojvodiny. Betka popisuje, ako vznikla balkánska vojna v ulici, kde žije jej starká. Popisuje ako nenápadne sa so susedov, ktorí sa chodili navštevovať a pomáhali si, stali nepriatelia. Najskôr sa na seba mračili, potom sa pobili a v okamžiku, keď po sebe vystrelili, nebola už cesta späť. Prečo v jednom okamžiku uverili, že ten druhý, čo bol doteraz dobrý známy, je vlastne nepriateľ, pretože nie je Srb, pýta sa Betka. Poslušne dodáva, aby naplnila zadanie práce: takáto agresívna obrana národnej identity je evolučne nevýhodná, v prípade vojenského neúspechu môže viesť k jeho vyhubeniu.

Anka priniesla príbeh z jej rodného Hamburgu. Príbeh príbuzných jej spolužiaka, ktorý obnovili rozstrieľaný hrob predkov v českom pohraničí. Kríže na cintoríne boli použité ako terče pri vojenskom cvičení. Prečo? Veď tí mŕtvi, kým žili, mali tú krajinu radi, bola ich domovom, oživovali ju. Prečo z nej museli utiecť a hroby ich predkov rozstrieľať? Končí v duchu mladíckej radikálnosti: Príslušnosť k národu sa dá politicky zneužiť a národy by mali v Európe prestať existovať.

Básnik David. Zmaturuje ten nešťastník? To nie je esej, to je báseň. Ale musí uznať, že napísané je to skvele. Ocitla sa s ním v třebečskom ghette pred 100 rokmi s pútnikom, ktorý stál na jeho hranici a nevedel, či zostať verný svojmu prenasledovanému národu s jeho obmedzujúcimi pravidlami života, alebo zaprieť svoj národ, žiť slobodnejšie a splynúť s národom českým.

Terka sa chystá na psychológiu. Vcelku vydarene pospájala pár poučiek o archetypálnej potrebe koreňov, ale niečo jej na tej Terezkinkej práci vadilo. Zamyslela sa a sledovala zase krajinu. Sem by mali toto leto prísť na dovolenku. Po chvíľke na ten problém prišla. Esej je sterilná. Pojem národ sa nedotýka Terezkinho emočného sveta.

Zoltán je cudzincom dvakrát. Maďarom na Slovensku, Slovákom v Čechách. Zase príbeh. Popisuje krivdu svojej mamy, ktorá dostávala trojky zo slovenčiny, aj keď všetko vedela, len za maďarský prízvuk. Až tou esejou si uvedomila, že Zoltán tú maminu krivdu zdedil, aj keď v ňom zatiaľ ticho spí. Keby sa niečo stalo, krivda sa zobudí. Čo by potom Zoltán urobil?

Česká Třebová. Tu navštevujú manželových príbuzných, tu jej najstaršia dcéra spravila prvé kroky.

Toto je zaujímavá esej, aj keď nie úplne k téme. Vojta sa zamýšľa, prečo Cimrmana zvolili za najväčšieho Čecha. Vymysleného antihrdinu s nemeckým menom v českom prepise. Napísal to vtipne, aj keď je to vlastne trochu smutné. Vojta končí tým, že podobne ako Cimrman je český národ mýtus, ktorý reálne neexistuje.

Nina. To krehké dievčatko vietnamskej zeleninárky akoby bolo najsilnejšie z triedy. Z pohľadu z iného brehu vidí, že v Európe začína epocha prílišného riešenia individuálnych emócií a vzťahov k sebe samému. Individualizmus a zaujatie sebou je pseudovedecky zdôvodňovaná bulvárny psychologickými poučkami. Lenže to berie ľuďom silu byť ľuďmi, pretože byť človekom znamená patriť do nejakej skupiny a byť členom skupiny je útok na individualistický hedonizmus. Byť v nejakej skupine, to nie je len výhoda spoločného lovu a ochrany mláďat. To je láska. Opretá o pravdivé prijatie seba a svojej skupiny. Potom rozoberá rozdiely spolužitia v českej a vietnamskej komunite zistené serióznym sociologickým prieskumom svojej krajanky. A končí vyznaním: Áno, sú veci, ktoré mi v našom národe vadia, za ktoré nie som ani trochu pyšná, ale je mi medzi rodákmi dobre. Nevieť prečo, neviem to povedať česky, aj keď je čeština môj druhý rodný jazyk. Preto chcem naučiť vietnamsky aj svoje deti, pretože vietnamsky by som slová na vyjadrenie krehkých pocitov našla ľahšie.

Radikálny a pragmatický sociológ Rudolf z rodiny pražských disidentov zdôvodňuje, že národné zvláštnosti sú mýtus. Každá zvieracia tlupa sa správa rovnako, jediné, čo ich odlišuje je teritórium, ktoré im poskytuje zdroj potravy a ktoré si preto musia brániť. Nezdržala sa a pod túto esej musela niečo pripísať: „Musela som žiť mnoho mesiacov v Prahe, kým som pochopila Hrabalovu poetiku. Zdroj potravy som mala zabezpečený rovnako ako na Slovensku, ale niečo tu bolo aj tak iné, musela som to pochopiť, aby som tu mohla spokojne žiť.“

Markéta, ktorej mama prekladá za španielčiny, vedie imaginárny rozhovor so svojou mamou o tom, či má v dnešnej dobe význam prekladať umeleckú prózu a kde je hranica prekladu. Kládne otázku: Prekladajúca sa len slová, alebo sa prekladá aj národný pohľad na svet?

Olomouc. Sem si občas zájde za kolegyňou. Majú tu kvalitné pedagogické konferencie. Večer sa prechádza po upravenom meste, vyjde na Svatý kopeček, odpočinie si.

Evička tiež uvažuje o národe ako Božom zámere. Je to ale opak tej babylonskej úvahy. Rozrôznenie ľudí pokladá za Božie požehnanie. Každý národ vzhľadom k svojim zvláštnostiam môže Boha poznať trochu ináč, niekto racionálnejšie,

niekto emotívnejšie. Tým máme šancu si navzájom pomáhať lepšie poznať Boha. Zaujímavý pohľad. Národy nie sú evolučná výhoda, ale dar, ktorý všetkým ľuďom pomôže nájsť cestu k naplnenému životu. Musia na to splniť jednu podmienku – dohovoriť sa, pospájať tie útržkovité pohľady na Boha do jeho celkového obrazu.

Adam prezentoval svoju obľúbenú koncepciu rovnosti. Všetci ľudia sú rovnakí, žiadne delenie na mužov a ženy, sangvinikov a cholerikov. Deliť ľudí na národy, ktoré majú nejaké typické vlastnosti, znamená rozdeliť ich na lepších a horších. Preto žiadne národy, všetci ľudia musia byť rovnakí. „Byť iný neznamená byť horší,“ pripísala mu pod esej.

Vojtech zábavne popísal ako jeho otec musí raz za čas vyvieť mamku aspoň za slovenskú hranicu, aby sa nadýchala slovenského vzduchu. Príslušnosť k národu je podľa neho ten uzdravujúci nádych niečoho milo známeho. Pekné. Má rada z rodičovských združení Vojtovho otca, ochotníckeho herca, ktorý vie veľmi elegantne a vtipne odľahčiť napätie. Empatický klaun.

Dorka bola vláčená rodičmi vedcami od mala po svete, v dome sa to u nich hemží vedcami z rôznych končín sveta a je viditeľne z toho unavená. Zažila desiatky rozhovorov na tému ako je to u nás, ako je to u vás. Svoju esej končí vetou: národ sú ľudia, ktorým nemusíte vysvetľovať, ako sa kupuje lístok na vlak a preto sa medzi nimi cítim dobre.

Nenápadná Viki chodí už niekoľko mesiacov s argentínskym študentom. Rozprávajú si navzájom české a argentínske rozprávky, aby sa lepšie pochopili. A pripája peknú analýzu toho, čo je v českých a argentínskych rozprávkach považované za prípustné v boji o dobro. Existujú všeludské hodnoty a existuje aj niečo, čo funguje len na malom kúsku sveta, kde človek všetkému lepšie rozumie.

Ostrava. Tu si zažila hrdosť matky, keď dcéra vystupovala na stupienky víťazov. Blížia sa hranice krajiny, v ktorej štyridsať rokov žije. Popri trati sú rozhádzané okamžiky jej životného príbehu. A predsa je rada, že nemusí vystupovať, že sa vezie ďalej.

Zase sa sklonila k notebooku. Jan, ktorého teta emigrovala do Zürichu, vzala si tam Nemca a narodili sa jej dve dcéry, vedie zaujímavú úvahu, či jeho dve sesternice sú Švajčiarky, Nemky alebo Češky. Prostredníctvom formálnej logiky ukazuje, že národ je v tomto prípade nezmysel. Sesternice to evolučne znevýhodnilo. Ani jedna sa nevydala a nemá deti, pretože vlastne nikde nepatrili, neboli Češky, Nemky ani Švajčiarky.

Športovec Evžen má svoj svet jasný. Národnú hrdosť vytvára ligot medailí. Aby bolo medailí čo najviac, musí v národe čo najviac detí začať športovať, aby sa

talenty nestratili. A národ, kde sa veľa športuje, je zdravší a tým má väčšiu šancu na prežitie. A presne takto vidí to evolučné zvýhodnenie. Usmeje sa. A nakoniec, prečo nie aj takto.

Na konci v nej víťazí exaktný prírodovedec a snaží sa eseje klasifikovať do skupín: príslušnosť k národu nezbudzuje emócie; príslušnosť k národu rodí konflikty a je to zlo; národ ako prežitá vec, národ ako tlupa, národ ako neprirodzený politicky zneužitelný konštrukt, národ ako krivda, národ ako emócia, národ ako bohatstvo, národ ako záruka bezpečia a pochopenia. Snaží sa štatisticky zhodnotiť názory v triede, ale nemalo to žiadneho víťaza.

Potom po dlhých mesiacoch, keď bola uväznená kovidom v cudzej krajine, prekročila česko-slovenskú hranicu. Dlhé hodiny ju vlak viedol krajinou, kde na mnohých miestach stretávala svoju minulosť, čas svojho života. Ale až niekde pri Čadci, kde zatiaľ ešte nikdy nevystúpila z vlaku a neprechádzala sa ulicami tohto mesta, pocítila ťažko definovateľnú, nenápadnú a tichú radosť. Započúvala sa do rozhovoru tých, čo pristúpili. Vedela, že slovám rozumie správne, a tak sedela, len ticho sedela s privretými očami a počúvala.

Prechádzky jarom a letom

Nádherou vonia les okolo Kubína.
Ktosi sa pokúša dať mu rôzne mená:
tajomná postava, čo mlčky tu spomína
na to, keď bola z nej hájnikova žena.

Vždy sa tu zastaví pri prechádzke jarom,
a svoje sonety necháva znieť vzduchom.
Pohľadom zabľúdi k stromu – v jeho starom
kmeni sa ozýva prastarý hlas duchov.

Kde je muž, ktorý s ňou stával v tomto lese?
Netuší, no čas je ako kameň mlynský.
Možno z tých sonetov sa jej smútok nesie
až k domu, kde býva Ežo Vlkolinský.

A tak sa zastaví pri prechádzke letom:
z hĺbky sa nadýchne – les tu stále stojí.
Tá žena zostarla, vzdialila sa deťom,
a ako každý z nás, staroby sa bojí...

Tisíc míľ

Upierala som zrak na lode kotviace v prístave. Pohľadom som sotva stačila pojať ich monumentálnosť, ktorá v ľuďoch vzbudzovala rešpekt, no i akúsi zvláštnu hrôzu...A premýšľala som. Nad čím? – Nad strateným domovom? Nad vôňou matkiných koláčov, čo sa omamne ako med šíriła zo sporáka v kuchyni? Nad nádherou lesov, lúk aj hôr tiahnucich sa Stredným Považím a majúcich za klenbu modré nebo? Nad povetrim, ktorého sviežosti sa nevyrovná atmosféra žiadneho mesta na svete..?

Vraví sa, že miesto, na ktorom sa v srdci človeka rodí láska k rodnému kraju, sa nazýva pozemským rajom. Škoda len, že si ho najviac oceníme až vtedy, keď ho stratíme. Akou výstižnou vie byť ľudová múdrosť!

Obraz môjho dlhoročné útočiska – obce Oravská Lesná, mi v pamäti nevybledol ani po dlhšom čase odlúčenia. Puto, ktoré ma viaže k dedinke obkolesenej horami a učupenej uprostred malebnej krajiny, sa nemôže pretrhnúť ani tu, za oceánom. Skutočnosť, že svoju domovinu neuveriteľne ľúbim, na mňa ešte nikdy nedoľahla s takou silou a hĺbkou ako práve tu... Prečo? – Prečo som len bola taká hlúpa a opustila som ju..?! Pochytila ma akási nevslovená, no búrlivá túžba spoznať svet...Prelud. Ošiaľ, ktorý mi načisto pomútil hlavu a zastrel zmysly. Len čo prišla prvá príležitosť, ani na okamih som nezaváhala. Keby som mala aspoň štipku rozumu, nechala by som sa od tohto úmyslu svojím okolím odradiť. Ale nie! – A len svojmu pochabému, nepremyslenému rozhodnutiu vďačím za to, že smiem čitateľovi predostrieť svoj príbeh...

Krásny, no drsný oravský kraj sa mohol popýšiť tisícorkou nádherou. Bolo na ňom čo obdivovať počas všetkých ročných období. Nazdávam sa, že najčarovnejším tu bývalo leto. Horúčavu zvykol tlmieť chládok početných stromov, ktoré sa ako lem stúh tiahli priestranstvom lúk a lesov...Kdesi v diaľke žblnkotal potôčik, obohatený o koncert kŕkania žiab. Cikády vo vzduchu nôtili svoje čudné melódie. A letný vánok povieval okolím. Svojimi holubími peruťami sa zavše zvykol dotýkať mojich vlasov a pohrávať sa s nimi. Jedinečné prostredie, v ktorom som vyrastala, dodávalo zvláštnu príchúť lesným jahodám i malinám.

Nemožno však poprieť, že život na Orave bol ťažkým. Pre všetkých. No najviac pre roľníkov a pre ich rodiny... Keď nadišla jar, počasie tu bývalo natoľko

nepriaznivé, že nebolo možné nič zasiať do pôdy. Nedalo sa furmančiť. Ak sa aj hospodárom zasiať podarilo, zväčša sa tak dialo neskoro, v období nevhodnom na túto činnosť. Jesenná sejba na roliach obvykle vymrzla. Okrem toho všetko sťažoval aj nedostatok polí – ak mala „hlava rodiny“ spoločne so svojou ženou viacero detí, úroda im nepostačovala na živobytie. Chudobný poľnohospodár teda nemal k dispozícii dostatok hnoja, riadne obilie, ba ani osivo. Naša rodina patrila k priemerne početným oravským domácnostiam. Mala som mladšiu sestru a dvoch mladších bratov. Bola som zo všetkých detí najstaršia. Preto aj na mňa doma kládli viac zodpovednosti ako na mojich troch súrodencov. Otec sa svoju rodinu roky usiloval uživiť, ako len vládal. Na matkiných pleciach zatiaľ spočívala ťarcha starosti o rodinný kozub... Keď som dorastala, chcela som jej pomôcť. A tak som okrem vykonávania domácich prác pravidelne chodievala na trh s keramikou, ktorú som spoločne s ňou po večeroch vyrábala na hrnčiarskom kruhu, a núkala som ju tam okoloidúcim na predaj. Z času na čas sa mi pošťastilo a domov som priniesla trocha peňazí. Pokiaľ mi pamäť siaha, cítila som sa byť na svoj „úlovok“ veľmi pyšnou. Bola som pre rodinu dôležitá. Potrebovala ma – MŇA! Naučila som sa tiež vyšívvať nádherné vzory, ktoré šli spolu s hlinenými krčahmi celkom dobre na odbyť. Najmä pannie z okolitých miest o ne javili záujem, ak zavítali k svojim príbuzným, čo žili v našej dedine a v jej okolí... A predsa – ani tieto občasnú zárobky nám všetkým na živobytie celom nepostačovali. Hoci bol môj otecko veľmi hrdým mužom a nedal na seba poznať, ako ho to trápí, svojím neomylným inštinktom som všetko vycítila aj sama. Pomôcť som mu však nedokázala. Vedela som, že z celej sily svojej bytosti túži po tom, aby manželke aj ratolestiam zabezpečil lepší život, no netušil, ako na to. Až do dňa, kedy na prahu dverí nášho domčúrika učupeného pod horou zastali dvaja agenti istej americkej lodnej spoločnosti. Verbovali tu práceschopných chlapov, lákajúc ich vykonávať robotu v oceliarniach či v baniach na americkom kontinente. A sľubovali lepší život. Peniaze. PENIAZE! – To bolo slovo, ktoré otca presvedčilo, i keď ho jeho žena spočiatku odrádzala vraviac, že sa mu už cestou môže voľačo zlého prihodiť. V tej chvíli však bolo o všetkom rozhodnuté. Hlava našej rodiny sa veru obmäkčiť nedala! Veď vidina zárobku na druhej strane zemegule bola niekoľkonásobne vyššia ako u nás! Nebolo nad čím váhať. Prinajmenšom z otcovho pohľadu. A z môjho tiež nie. Keď sa mi do uší dostala táto správa, ihneď som sa nepokojne zamrvila. Čosi vo mne sa ozvalo, že chce stoj čo stoj odísť do sveta! Odrazu sa mi tu všetko zdalo fádne, všedné a príliš stiesnené... Ale nebolo to jednoduché. Otecko sa toho ihneď chopil. Súhlasil. Na mieste podpísal aj papiere, ktoré mu predložili. Nástojila som na tom, že mu v cudzine budem

nápomocná, nech ma vezme so sebou! Vtedy síce nebolo zvykom, aby dospelý muž cestoval len s dcérou, chlapi si buď vzali celé rodiny alebo šli sami s tým, že keď sa neskôr finančne postavili na nohy, poslali im palubné lístky, aby sa aj zvyšok domácich mohol dostať k nim na americkú pôdu. Môj ocko však vyhlásil, že ak si zarobí dostatok peňazí v dolároch, vráti sa sem on. Domov. Zato, čo si prácou v USA nasporí, zakúpi pôdu a postaví murovaný dom. Budeme žiť lepšie ako doteraz. Bolo vylúčené, aby sme odišli všetci, lebo sme nemali prostriedky na kúpu lodných lístkov pre každého. Matka si so súrodencami už nejako poradí...Nieкто z nich ma pri výrobe keramiky zastúpi. Veď sestra Hanka je veľmi šikovná, aj keď ešte nemá môj vek. Ja túžim odísť...!!!! Ledva som však otca prehovorila, matka to nechcela dovoliť, a aj on bol najprv neústupný. „Marienka,“ vravel mi, „život tam za oceánom sa môže zdať lákavým, no v skutočnosti nevieme, ako sa mi tam bude dariť... Samí cudzí ľudia, nové, neznáme veci...To nie je nič pre dievča ako ty!“

Ja som sa však pustila do plaču. Tvrdila som, že budem bývať s ním, a každú večer mu budem chystať večeru a raňajky. Nájdem si tam prácu. To rodičov nakoniec presvedčilo. No keďže sme nemali peniaze na ďalší lístok, agenti lodnej spoločnosti mi ho dali na dlh len pod prísnym zaviazaním sa, že si jeho hodnotu odpracujem. Ihneď po príchode do štátov. Nadšene som prikývla. „A ak ti tam občas bude úzko, vždy si spomeň na domovinu... A na to, že sa máš kam vrátiť, dcérenka,“ lúčila sa so mnou mama so slzami v očiach. Vtedy som si pomyslela, že iba tára hlúposti. Úzko! Pche! – Pritesno mi už začína byť v tejto chalupe...

Treba podotknúť, že sa na našom území v tých časoch stupňovala aj maďarizácia, a tak nečudo, že sa mnohí radšej pobrali preč. V školách i na úradoch „kralovala“ čoraz viac. Na obchodoch a priečeliach budov sídlili maďarské nápisy. Ja sama som maďarskej reči nikdy neprivykla, a ak mám pravdu povedať, protivila sa mi. Bola som rada, že tomu uniknem...Táto skutočnosť totiž presvedčala nás, obyvateľov Oravskej Lesnej, že vlastne patríme k Maďarom. Puto, ktoré nás doteraz viazalo k domovu, sa tak predsa len oslabovalo a aj tieto neblahé okolnosti pomohli rozhodnúť sa váhajúcim hospodárom vycestovať z krajiny. Spomeniem, že najviac Slovákov odchádzalo z územia východného Slovenska – teda zo Zemplína, Šariša, Spiša, no aj z Oravy a Kysúc. V rokoch 1875 – 1914 opustilo milovanú zem až 650 000 rodákov... Písal sa rok 1915, keď som spoločne s ockom odišla i ja. Najatí prevádzkači nás so skupinou niekoľkých ďalších našich „spolupútnikov“ dostali cez Poľsko bez pasov (nemali sme totiž peniaze ani čas na ich legálne vybavovanie) do prístavu Hamburg na severe Nemecka. Šli sme železnicou a jeden z agentov bol po našom boku. Pomáhal nám

zorientovať sa uprostred chaosu novej situácie, v ktorej sme sa znezdružďovali. Z Hamburgu sme potom vyplávali na oceán. Ani po neslávne známej tragédii stroskotania Titanicu ľudí neopustila túžba podstúpiť plavbu naprieč oceánom... Väčšinu z nich motivovala túžba po lepšom živote a vidina zárobku, kým niektorí zatúžili „iba“ po dobrodružstvách... Je isté, že som k nim patrila aj ja.

Lodné lístky sme si zakúpili do tretej, takzvanej „vystahovaleckej“ triedy. Bola najlacnejšia. Plavba zaoceánskym parníkom mohla trvať od 20 do 60 dní. Všetko záviselo najmä od rýchlosti lode. A nech si vraví kto chce, čo chce – mne sa oceán zdal byť tým najväčším a najkrajším, čo som dotedy videla! Jeho hladina sa zrkadlila v dennej horúčave, keď sa na nej odrážali odblesky slnka... Keď sa vždy večer blížilo k západu, celý horizont pohltilo akési čudné sfarbenie. Hlbiny vôd stmavli. Pozorovať túto scenériu bolo úžasné i tajomné zároveň... Ach!

Ako sme sa blížili k brehom sveta, ktorý som ešte nepoznala, zmocňovalo sa ma príjemné vzrušenie. Amerika! Zem veľkých možností! – To bolo v skutočnosti všetko, čo som o nej doteraz vedela. Chcela som poodhaliť závoj, čo ma od ďalších poznatkov oddeľoval.

Po dlhšej plavbe sme zakotvili pri móle East River v New Yorku. Ešte predtým sa mi však podarilo pokochať sa pohľadom na povestnú Sochu slobody, stojacu na ostrove Liberty Island, za mojich čias nazývaného Bedloe's Island. Jej majestátnosť ani neviem opísať. Vyvolala vo mne zmes pocitov túžby po slobode, hrdosti a akejsi vzdialenej nostalgie. Bola stelesnením všetkého nového, čo ma tu malo očakávať...

New York bol naozaj obrovským mestom. V porovnaní s mojím doterajším malým oravským svetom sa mi javil ako nesmierna bublina plná neprebádaných zákutí, ktoré čakajú iba na svoje objavenie. Ubytovali sme sa v jednej z ubytovní v priemyselnej časti mesta na severovýchode. Nemôžem povedať, že všetko bolo podľa mojich predstáv... Ale usilovala som sa nebrať na to ohľad a tešiť sa z toho, že som TU. Vyvalovala som oči na ulice či budovy – a aké boli niektoré z nich vysoké... – Ktovie, ako vyzerá svet z tej výšky..?! - Všetko ma spočiatku fascinovalo. A to pritom New York ešte nevyzeral tak veľkolepo ako koncom 20. storočia! - Keď som si hľadala prácu, s údivom som upierala zrak na to, čo sa nachádzalo okolo mňa. Veď som vždy žila iba na malej dedinke pod horami! Netušila som, že takýto svet môže jestvovať...

Napokon sa mi podarilo zamestnať sa v jednej práčovni. Spoločne s ďalšími dvoma krajkami. Na ubytovňu som však chodievala unavená a strhaná, veľa som toho nenaspala, keďže som otcovi musela chystať večere aj raňajky. Ten

sa okamžite dostal do istej oceliarskej továrne. Pracoval naozaj tvrdo, no nedával to na seba poznať. Po prvom mesiaci sa to už odzrkadlilo aj na peniazoch. No pokým našetrí všetko, čo má v pláne, môže to trvať dlho...Aspoň zo tri roky. Najprv mi to neprekážalo. Mala som chuť prebádať celý, celučký New York! Vo svojej naivite som si nevedomovala, že uvidím len pracovňu a ubytovňu... Nijaká sloboda. Žiadne rozptýlenia. Nových priateľov som si našla len málo, a vôbec som na nich nemala čas. Zamestnávalo ma moje pracovné miesto a potom varenie a upratovanie izby, v ktorej sme s tatkom bývali. Dni plynuli monotónnou cestou. Míňali sa mi pomaly. A zrazu mi začínali prekážať veci, ktoré som predtým na meste milovala – prílišný ruch, málo zelene a smog. Jediné, čo som si tu naozaj obľúbila, bol šírý oceán, na ktorý som sa chodila dívať počas nedelí, kedy som okrem navarenia obeda nemusela robiť nič iné. Prístav sa stal mojím útočiskom v smútku a clivote. Hučanie príboja morských vln ma nesmierne upokojovalo.

V Amerike síce jestvovali rôzne spolky, ktorých úlohou bolo vzdelávať nás, Slovákov a oboznamovať nás s tunajším spôsobom života, s anglickým jazykom i s miestnou kultúrou, no mňa táto aktivita veľmi nelákala. Zistila som totiž, že aj za oceánom príliš lipnem na našom spôsobe života a tradíciách.... Naša komunita si aj tu usilovala zachovať to, čo jej od malička bolo vštepané. Nenadarmo sme sa voľakedy napočúvali múdrosť našich starých otcov a materí! - Kiežby som tak zasa mohla ochutnať typické slovenské halušky! Matka ich často robievala, a ja som jej pritom pomáhala. – Tunajšie jedlo mi veľmi nechutilo, no musela som variť zo surovín, aké sa v miestnom obchode dali zohnať.

Po uplynutí niekoľkých mesiacov mi domov začal veľmi chýbať. Ocko s mamou mali predsa len pravdu! – Toto miesto nebolo nič pre mňa. Na Orave som zanechala priateľky, súrodencov a kamarátov zo školy, tam som denne vídala známe tváre...Len som si vtedy nevedomovala, že som pri tom pohľade naozaj šťastná. Začala mi chýbať aj naša útulná chalúpka, i keď ešte nebola murovaná. Túžila som prebehnúť sa po oravských lesoch a lúkach, vsať do pľúc aspoň kúsok čerstvého povetria... A môcť tak uvidieť, ako sa z hniezda na strome vykloní vtáčik! – A ako červenejú zrejúce lesné jahody! – Tu som však narážala iba na betón. Hrôza! – Do parkov som sa nedostala, lebo na výlety nebolo času, a keby aj, isto by mi nemohli nahradiť bývanie uprostred prírody, do ktorej ľudská ruka nezasiahla.

„Ach, Orava!“ povzdychla som si neraz počas smeny v pracovni, „ako ťa len ľúbim! Prepáč mi, že som tebou pohrdla!“ Teraz však bolo neskoro plakať nad rozliatym mliekom. A myšlienkami som často zabúdila k mame, bratom i ku sestričke. Čo asi teraz robia, ako sa im darí..? Z otcovej tváre som sa usilovala

vyčítať, či aj on premýšľa nad tým istým. Nevie, či to odhalil. Isté je, že zbadal, že so mnou niečo nie je v poriadku. Keď sa ma na to spytoval, vždy som to nejak zahovorila. Nechcela som mu totiž pridávať ešte viac starostí, ako už mal. A vedela som, že som si na vine sama. On však všetko svojím jemnocitom, u mužov takým zriedkavým, vytušil. Raz ku mne pristúpil, tuho ma objal a povedal mi: „Nič sa ty neboj, Marienka moja... Viem, čo ti je. Veď aj mne chýba Orava! Však by si si nebola pomyslela, že to takto dopadne?“ usmial sa a zdvihol mi bradu dohora, aby som sa mu dívala priamo do očí.

„No vidíš. Aj preto sme ťa s matkou od tohto bláznovstva odhovárali. Ja som istý musel, kým ty si chcela. Teraz sa obaja trápime. Kým nenasporím dostatok peňazí, musíme vydržať.“ Keď som počula, ako vravel tieto slová, aj posledné zvyšky hrdosti a síl ma načisto opustili. Sadla som si na posteľ. Tvár som zaborila do dlaní. A rozplakala som sa... „Ocko môj, ocko! Veeeľmi mi chýba Orava, mamička, náš dom, kamaráti aj tamojšia príroda... Tej sa nič na svet nevyrovná. Žiadna new yorská budova nie je taká krásna ako domčeky na stráni, ani tunajší vzduch sa nevyrovná tomu nášmu... O jedle už ani nehovorím. Prečo som len bola taká pochabá???”

„Nie si pochabá, len si chcela vidieť svet. Neobviňuj sa za to. A ja som rád, že ťa mám pri sebe, poklad môj... Všetko dobre dopadne. Zás uvidíš to, na čo si celé roky bola zvyknutá, to ti sľubujem. Napísal som mame list, a odpísala,“ zajasal víťazoslávne, vytiahnuc z vrecka skrkvany kúsok papiera. Zhĺkla som od radosti. Vyskočila som na rovné nohy. Pribehla som k nemu. List som mu dychtivo vytrhla z rúk a pustila som sa do jeho čítania. Matka sa zverovala s tým, že doma je všetko v najlepšom poriadku... V detskom veku som sa často zvykla ponevierať okolo maštálí a stajne. Pomenovala som každúcké zviera, ktoré sme vlastnili – kobyľku, prasiatka aj kravu. Teraz sa mi táto úsmevná spomienka len tak - z ničoho nič - vynorila v mysli ako blesk.

Nemala som ani potuchy, ako dlho tu ešte budeme musieť zostať. Bola som však rada, že to nebude navždy... Nevie, aká veľká je vzdialenosť medzi Európou a Amerikou. Ja som si však v duchu stanovila, že ma od domova delí symbolických „tisíc míľ“. A onou deliacou čiarou medzi mnou a Oravou sa stala moja dievčenská nerozvážnosť... Snívať je krásne. No vrátiť sa nazad do reality je ešte krajšie! – V nej ma totiž očakáva opustený rodný kraj. Raz ma privíta s otvorenou náručou. Podobá sa matke, ktorá svojmu dieťaťu odpúšťa akýkoľvek prehrešok. Je plný lásky, nehy a porozumenia. Nikdy ma nesklame. Vždy bude stáť o moju prítomnosť... Tak ako matka stojí o prítomnosť márnoratnej dcéry. Bola som skalopevne rozhodnutá, že sa Oravská Lesná stane mojím hrobom práve tak, ako mi kedysi bola aj kolískou. Nestála som už o svet

a o jeho falošné lákadlá. Spoznala som, že mi nikdy a nikde nebude tak dobre ako doma. Doma!

A tak ako som si namýšľala, že jestvuje oných „tisíc míľ“, deliacich ma od mojej obce, predstavovala som si aj to, že akási tajomná sila medzi nás položila tisíc morí. O skutočných číslach a vzdialenostiach som vtedy nemala ani tušenia...Bola som iba naivným oravským dievčaťom, prostým a jednoduchým ako krištáľová voda v horských bystrinách. Tisíc míľ, tisíc morí, tisíc dní a tisíc nocí bolo potrebných na prekonanie smútku! – Prinajmenšom v mojich romantických predstavách. Už som sa vo snách videla, ako s otcom nastupujeme na parník, ktorý akoby zázrakom dostane krídla a závratnou rýchlosťou nás preniesie ponad Atlantik. Ako kedysi Noeho archa po potope pristála na vrcholci Araratu, tak aj naše plavidlo zakotví na vrchu Oravských hôr. Ja z neho ihneď zoskočím dolu a budem sa s vetrom opreteký dolu kopcami ponáhľať do rodného domca! – Keby to bolo takto, všetky míle, vzdialenosti aj čas by prestali jestvovať a stratili by svoju moc...Kým sa však zasa ocitneme na lodi, ubehne ešte veľa vody. A mňa nad ňou budú držať len sny o chalúpke pod horami. Občas môžu ľudia vyriechnuť hoci tisíc slov naraz, a predsa nimi nič nepovedia. Ja poznám iba jedno – magické slovíčko, ktoré v sebe obsiahne pravý zmysel života: domov.

Pavol Országh Hviezdoslav

Pozdravoval hory lesy z celej duše
Ako naozajstný realista.
Videl život tých, o ktorých písal.
Overoval si pravdu zmyslami.
Letorostami spomína na otca matku,
Oravu zasa vo svojej prvotine.
Rád dával z úprimnosti duše.
Steskami rekapituloval svoj život,
Z ktorého vyžarovala láska k rodine
A predovšetkým k oravskému ľudu.
Gábor Vlkolinský, Ežo Vlkolinský,
Hájnikova žena -
Hviezdne diela skutočnej reality.
V sonetoch vzťah k Bohu vyjadroval
I nezabudol na
Zuzanku Hraškovie,
Dievčatko bez matky.
On sám blúdil maďarskou cestou.
Stihol sa vrátiť späť aj kvôli
Láske k matke, k otcovi.
A predovšetkým mal silu
Vetra vnímať náš slovenský svet.

Kutlíčatá

(úryvok)

Ako som už povedala, všetko chce svoj čas. Trpezlivým a láskavým prístupom sa dá veľa dobrého a prospešného dosiahnuť. Tak prešiel necelý rok a z Katinky sa stala vzorná žiačka. Vedomosti z maďarčiny jej však ostali po celý život. Ako dobre, že už nežijeme v jazykovom a inom útlaku! V čase prevratu nastala úplne nová situácia-éra budovania česko-slovenského zoskupenia dvoch národov Slovákov a Čechov v zhode aj s národnostnými menšinami. Bežní ľudia sa tešili z danej situácie. Zažívali niečo prelomové, neobyčajné, podnetné! Aj náš apuško bol vyzvaný k tomu, aby ochraňoval a pomáhal v policajnej službe. Postupom rokov vchopil do hodnosti československého kapitána so znalosťou slovenského, českého, nemeckého, poľského a maďarského jazyka. Navyše bol vyhľadávaný aj úspešný kriminalista. Ešte v dôchodku si za ním zašli mladší kolegovia po radu. Vždy im vďačne pomohol a zdanlivo ťažký oriešok rozlúskol. Apko- absolvent policajnej akadémie vo Viedni, sa aj v ČSR osvedčil.

Keď už bola naša Katka druháčka, pristúpila raz k mamuške a prísno-vyčítavo sa jej spýtala: „Mamuška a ony sú Slovenka?“

„Áno, dieťa moje!“ odpovedala presvedčivo mamuška.

Katka sa do nej pustila s ďalšími vyčítavými otázkami: „Tak prečo som sa naučila môj materinský jazyk až v 1. triede? Prečo ste sa rozprávali s apkom po slovensky len šeptom?“

„Ach, dieťa moje, keď vyrastieš, všetkému, čo nás v živote postihlo, lepšie porozumieš!“ odvetila naša dobrá mamuška.

Katka však neprestala do mamušky rýpať. „Prečo iné deti už vedeli skôr po slovensky než ja?“ Mamuška ju priam vzlykajúc tuho objala a utíšila nežným bozkom hovoriac: „Katinka moja, s apuškom ťa naučíme ešte veľa krásnych slovenských piesní, hádaniek, rozprávok i rýmovačiek. Naš slovenský národ je bohatý na ľudovú slovesnosť. Aj si spolu zatancujeme, zahráme sa dosýtosťou...!“ Až keď sa už denno-denne po slovensky rozprávali, naša malá hrdá Slovenka Katka sa postupne upokojila. V rodine zostalo síce to nemecké „onykanie“ vo vzťahu k oravským rodičom a ich príbuzným až do konca ich života. Bolo to však také osobné-kutlíkovsko-buganovské, teda akási nezmazateľná historická stopa. Onikanie či onykanie bolo navonok aj vnútorne prejavom úcty a rešpektu voči

starším členom rodín. Na vykanie a tykanie sme si však ľahko zvykli. K ľudovým spevom sa časom pridali i náboženské a hymnické piesne, takže u Kutlíkovicov sa neustále spievalo, čítalo, recitovalo, prednášalo, rýmovalo, džavotalo, rozprávalo do neskorých hodín. Radostné to chvíle plné nádeje a optimizmu!

Dodávam už v súčasnosti: Z našej rebelky Katky, mojej drahej matky sa raz stala úspešná absolventka Učiteľského ústavu v Levoči. Učiteľsky pôsobila v Dolnej Súči, v Trenčíne a v Piešťanoch, kde aj ukončila takmer v 94 rokoch svoju životnú púť. Zanietenosť pre antické dejiny, ručné práce, folklór, zborový a sólový spev jej zostali v srdci po celý život.

Krstná mať pokračuje: Rodičia nám obom dievčatám dopriali to najlepšie vzdelanie pre budúcnosť-odbornosť v učiteľstve. A viete vy, dvojčiatka moje, pridáva ešte krstná mať na dôvažok, ktorí literáti nás, deti, sprevádzali a formovali po celý školský čas i počas obdobia dospievania či aj dospelosti?- Nuž predsa bernolákovci, štúrovci, ba i náš najväčší bard, ospevovateľ slovenského ľudu a prírody – Pavol Országh Hviezdoslav! Pasáže z baladickéj skladby Zuzanka Hraškovie sme sa s dojatím naučili naspamäť. Aj hlbokým vlastenectvom lomcujúca, presvedčivá výpovedná báseň *Mňa kedys' zvädzal svet* s ústredným vyznaním lásky k slovenčine zostáva v našich srdciach i pamätiach naveky! Perla, skvost, básnický drahokam slovenského velikána!

Neraz-nedva náš apuško ešte ako mládenec stretával pána advokáta Pavla Országha Hviezdoslava s paličkou v ruke na potulkách pod Babou horou v časoch jeho právnického pôsobenia v Námestove. Odtiaľ je už len naskok do rodnej apuškovej Zubrohlavy a pútnického miesta Bobrov, kam apko chodieval počas sviatočných dní miništrovať. V tom čase bol už P. O. Hviezdoslav známym literátom a na výletoch po námestovskom okolí sa často prihovárал pospolitému ľudu.

A naša drahá mamuška? So slzami v očiach nám často vyrozprávala pohnutý životný príbeh mladého Paľka Országha-Vyšňanovie, ktorý po príchode z Miškovca snažiac sa recitovať svoje prvé básnické „prvosienky“ po maďarsky, vzbudil matkinu ľútosť a dojatie nie pre krásu zaiste zvučných maďarských slov, lež skôr preto, lebo maďarčine nerozumela. Matkine slzy dojatia a sklamanie sa stali pre budúceho spisovateľa a básnika mementom, ako aj impulzom začať tvoriť v materinskom slovenskom jazyku. A toto vnútorné predsavzatie sa mu veľkolepo vydarilo. O nejaký čas vznikla snáď jedna z najskvostnejších ódických básní, diamantov, šperkov nášho najväčšieho básnika všetkých čias. Pán Boh zaplať a uchovaj!

*Ó, mojej matky reč je krásota,
je milota, je rozkoš, láska svätá!
Je, vidím, cítim, celok života!*

*Môj pokrm dobrý, moja čaša zlatá,
a moja odev, ktorej neviem ceny...
Buď požehnaný, kto sa pohodil
v tom so mnou, trvá pri tom nepremenený!
Buď kliaty, kto sa zaprel, odrodil...*

Pán Boh zaplať za tieto pravdivé životné spomienky! Srdečná vďaka za našich slovenských velikánov zo všetkých druhov umení, dodávam aj ja, neustále sa s radosťou cibriaca v ľubozvučnej slovenčine slovom, piesňou i písmom. Materinská reč - bohatstvo národa! Aké to šťastie narodiť sa do ľúbicej, národne citiacej, tolerantnej, mravne nezištnej rodiny! Takto končí jednu z epizód spomienok naša drahá krstná mať recitujúc Hviezdoslava naspamäť.

Aj nášmu bratovi Venduškovi sa stala nemilá príhoda však so šťastným koncom. Mamuška sa Vendko počas veľkého trhu ako 3-4 ročný stratil. V tom čase sme bývali vo Vrábľoch a náš apuško mal byť zanedlho odvenený do Nového Mesta nad Váhom. Celá vrábelská tržnica bola hore nohami. Mamuška ho starostlivo vyzerala, volala za ním, popýtala sa naň. Pridali sa i ďalší známi, susedia, susedky, vykrikovali Venduškovo meno, pozerali všade, kam len mohli a nič. Drahá naša mať sa až triasla od strachu, všeličo jej prechádzalo ustarostenou hlavou. Snáď ho len niekto neukradol, nenalákal sladkými rečičkami...

Malý múdry chlapček sa dostal až na hlavnú ulicu, vedúcu do centra mesta. Keď zbadal vysokého urasteného policajta, potiahnuť ho za okraj kabáta smelo oslovil: „Ujko policajt, ty máš taký istý mundúr ako môj apko. Zavedieš ma k nemu?“ Policajt sa prekvapene obzrel, pousmial a zdvihol nášho Venduška do svalnatého náručia spytujúc sa ho: „Kde slúži tvoj tatíčko?“

„Môj apuško je náčelník všetkých policajtov a volá sa tak ako ja!“

„Akože sa voláš, chlapček?“

„Ja som Vendko Kutlík a budem chodiť do óvody!“

Mladý policajt vzápätí odprevadil malého tuláka s iskrou v očku na policajné riaditeľstvo. Náš apuško si v tom čase asi v hodnosti nadporučika prevzal svojho smelca - stratenca do náručia, a láskavo ho karhajúc za to zmiznutie ihneď odniesol domov so slovami: „Ej, ej, Venduško môj, takéto dačo už mamuške nikdy viac nevyved!! Zaiste ťa už všetci hľadajú!“

„Ale, apko môj, veď ja som sa už našiel!“ - upokojoval svojho otca malý nezbedník. Vynaliezavý budúci spojár – športový novinár.

Iba naša milá mať zamdlievala od strachu a odvtedy zapriahla i nás, staršie deti, do ostražitého varovania mladších súrodencov. Ťažké i radostné to boli chvíle malých Kutlíčat. Vychovať 6 životaschopných detí by si zaslúžilo metál tej najvyššej hodnoty!

Poézia / autori do 20 rokov

KLAUDIA ŠPROCHOVÁ

som ryba

nenechám sa unášať prúdom
ovplyvňovať ľuďmi

keď zaváham
sila vody ma stiahne
so sebou

plávam
každým záberom som bližšie
k prameňu

svetlom tmavej cesty je nádej

hľadám kľúč
od zamknutej slobody
vzala objatia
ukradla úsmevy
skryla ich pod rúška

bez ohlásenia

svetlo jej nedáme

lavička

snažím si k nej vydlážditi
cestu
úsmevmi a dobrými skutkami
obsadiť aspoň maličkú časť
jej dreveného srdca
deň čo deň natieram ryhy
krásnymi slovami
splynuli s mojimi jazvami

vždy ma pre mňa
skrehnutú od zimy
miesto

tvrdé drevo sa mení
na nehu

Listy domov

Ticho...

Sú chvíle,
keď ticho je sväté,
sú míle,
ktoré sú milé,
šepkajúcou farbou natreté.
Tak ďaleko
počujem to ticho,
až sem.
Počuje ho málokto,
tá chvíľa ujde rýchlo,
to kričí šepkajúca zem.
Tichučko ticho spieva,
aj kvitnúca čerešňa o tom básni,
básni a smútok si vylieva,
plameň nádejnej nádeje, zhasni!
Ach, ako krásne hrá na klavír,
tá tichá jeseň.
Tu ísť nesmieš, tu je jej revír,
všade, kde hrá jej pieseň.

Leto

Keď na husle začne
hrať leto,
začneš skladať básne,
ach, aká krása je to!
Ako plameň horiaci,
aj tak môžeš to vidieť,
slnko...
Na dvore sliepky a moriaci,
na dvore dav kričiacich
detí.
Môžeš si myslieť,
ale je to tak, je ich tam toľko.
Panebože, pozri sa
na tie plody leta!
Spomeň si na tie noci, kedy sa
ti chcelo lietať.
Aj ty už si prekročil
prah tohto leta,
a do slnka potichu hľadíš.
Pritom kričiaco naň gániš,
lebo začiatok nášho sveta
ešte neskončil.

Plavím sa

Plavím sa na temnej lodi,
kým ma z nej kapitán nevyhodí.
Potom budem len plávať tmou,
čírrou zlobou a samotou.
Mrznem,
odumierajú mi kosti.
Vklíznem
do sveta plného slastí.
Tak zavýjaj od bolesti,
trpíš najviac, ako sa dá.
Ideš cestou trnitou plnou strastí,
život sa ti krásny len zdá.

Prvý list domov

Už utieklo leto,
už utiekla jeseň,
už aj zima vie to,
že teraz hrá jej pieseň.
Zahalí sa bielou prikrývkou slávy
a potichu odfukuje,
skryje všetky zlé mravy,
už nespí – len oddychuje.
Už zvädli kvety,
už padli listy,
aj my padneme.

Raz.

Už sa stretli naše svety,
už dopísali sme si listy,
pomaly chradneme.
Každý z nás.
Zima – objíma ma,
lepí sa ku mne
a nechce pustiť.
Ten hurikán vločiek vábi ma,
zabúdam, čo je rozumné,
zabúdam, ako chlieb začína chutiť.
Nekonečná spleť písmen
mi teraz po rozume beží.
Netuším, čo s tým.
Mrznem a trasiem sa z tých zmien,
že raz sedí a raz leží.
Potom zostane už iba dym.
Nezabudni na mňa,
jediná ruža
v zime.
Zatni sekerou do pňa,
do muža
v Ríme.

Krváca...

Ach, áno! Dokážu snád'
oceniť krásu v bolesti?
Na chvíľu mojimi očami hľad',
na tú cestu plnú strastí.
Dívaj sa! Ako krváca
potichu, vo svojom vnútri.
A krv, v tele mu buráca,
trasie sa, zúri.
Zapchaté v hradbách - v múri,
potichu na teba čumí.
Krváca.
Mízne.
Potichu stráca sa.
Ach, áno! Vidíš tú nádhernú
depresiu? Je všade vôkol teba,
mení sa na záhadnú,
ako blesk z jasného neba.
Falošný úsmev?!
To je všetko, čo viete!
Každý má svoj údel,
svoje bremeno, ale vy to len hráte!
Strčte sa s vašou falošnou ochotou!
Nechajte nás tak!
So slepými očami a s hluchotou,
šteboce o tom čierny vták.
O čom? Čo to hovorí?
Vy nevidíte
krv namiesto vody v mori,
keď zošitý úsmev ťa v tme morí,
do tvojej očnej zory,
nevidíš lúče toho slnca.
Ani slučku
a na nej veselého obesenca,
ktorý zvnútra krváca...

Žiadaný hriešnik

Žiadaný hriešnik

plávajúci močaristou pustatinou,
ktorý mieri do neznáma.

Nerešpektujúci rázcestník
ľudí s vnútornou hĺbinou,
nerešpektujúci ženu, čo ostala sama.

Aj tak oslavujú ho,
aj keď na rukách veľa krvi má.
Aj keď panenky má dohora obrátené.

Ospevujúci ľudia, ospevujúci toho,
ktorí so srdcami sa len hrá.

Ľudia oslavujúci toho, o ktorom sú nepravdy „vyvrátené“.

Občas chceme len slepo veriť,
len slepo nasledovať.

Chceme sa plaviť močiarom svetla.

Nechceme sa zmeniť,
nechceme slepo dôverovať
mužovi, ktorého pravda raz opustila a raz stretla.

Príbeh

Úvod

Marta má rada včely
prízvukuje mi že potrebujú úľ
do ktorého trafia
spolu
ako hustý sveter
iba Matka dostala talent
pomôžu jej trúdy
čoskoro ich vymení

Jadro

Mária má rada med
problémy s plodnosťou
pritom chce byť kráľovnou
vyzerá ako horčica
potrebuje lepšiu výživu
už nie je obyčajnou robotnicou

Záver

po mojom vzkriesení
znova prišiel
Marta sa starala o koláče
Mária o jeho slová
narodí sa jej chlapec

Roly

vždy si sadám do stredu
aby som mal priestor na ruky
vedľa je ešte miesto
radšej si kľakneš pri obúvaní výhovoriek

mohol by som byť tvojím otcom
keby ma niekto v siedmich rokoch znásilnil
teraz iba bratom
čo je na figu (toto ovocie je dobré len v čerstvom stave)
súrodenci sú až za zákrutou v bočnej uličke
príliš previazaní
súvisí to so stvorením
od teba by som neprijal ani kostnú dreň

keď sa študentka anglofónnych kultúr
stretne s kosteným rámom mojich okuliarov
chcem prestať trhať vlasy sestre
tá zmena je podstatná
na detailoch nezáleží
majú rovnaké oči
ešte hľadí ako do slnka
už teraz chce zhnednúť

rovnomerne

transplantácia nie je možná
nie sme spojení fyzicky
stále si nechávaš možnosť
záhradničiť pri mojom jazere
stačí pochopiť pravidlá
vytvoril som pre teba svet palác i hrobku
sadni si

Najcennejšie

mesiac odtlačok pohára
nedá sa zmyť z obrusu
uteká nadľahčiť hviezdy aby nechtyli podlahu
vyšité ihlou poprepichovanými rukami
kde je obloha naozaj tmavá vidno stehy

v tú noc zabili páva
bez chvosta
neuznali jeho pôvod

vtedy som sa chcel napíť
pohár s krvou ostal ukrytý
stopy po ňom miznú ako oblaky

Obrázky z Tirolska

x x x

keď sa Chorváti hádajú
za hukotu práčok
neostáva mi iné
len prikyvovať a tváriť sa
že rozumiem
lebo všetky kontexty adresujú
mojim ramenám

x x x

s Edinou komunikujeme nadprirodzene
ona ma osloví po chorvátsky
ja jej odpoviem po slovensky
nikto nič nerozumie
ale spoločne vyjdeme z práčovne
a určite zamierime doľava

x x x

keď sa mi v práčke kotúľa spodná bielizeň
chytá ma panika
že aj ja raz dospejem na úroveň strojov
obrátiť sa na východ
všetko mať pokope
aby som sa mohla otočiť iným smerom
obracať očami
kým neskončí program
a niekto ho opäť naštartuje

len čísla

Dina je presvedčená
že najhorší ľudia sú tí
ktorí sa sprchujú každý deň
identifikuje ich podľa čísel prilepených na dverách
už podľa kľučky vie povedať
kto je aký
kedy a prečo
a či má zmysel mu upratať

na kopci

keď som v horách sama
kapucňu si zapnem až celkom po okraj
a nezáleží na tom že cez ňu nevidím
predychávam na vyhriatom kameni
osemhodinovky
občas ma prefúkne
možno dostanem zápal stredného ucha
hádam ma kapucňa
a skalnaté strechy ochránia pred búrkou

Tirolsko

vedľa kamiónov a žltých autobusov
(môj je druhý v poradí)

v Rakúsku mi samota neprekáža
ani keď sama čakám na odvoz
veď všetky stĺpy sú tu samy
(teraz už nie
teraz sa o jeden opieram)

neviem sa rozhodnúť
či v Tirolsku sú cesty urážkou prírody
alebo príroda urážkou ciest
a čo bolo prvé
lebo všetko vyzerá prirodzene
aj pricestovaná ja
ako keby som tu bola stále

Skrat

Môj dáždňik je vykrivený
ako tvoje kľúče
Špirála od kanvice
vyrazila poistky
nášho priateľstva

Hra

Stojím
Padám
Hľadám
Nové tváre
V divadle hrôzy
Všetko sa točí
Vír ma ťahá
Ku dnu

Vysnený svet

(hudobný text)

1. Zbav sa búrky, čo ti nedovolí snívať,
zapáľ sviece, keď svet kvôli tme nevidíš.
Vykrič sa do tmy, v každom výkriku je sila,
len vo vesmíre nájdu tvoje túžby skrýš.

2. Dnes dovoľ blesku, nech nakopne tvoj osud,
dovoľ svojim snom, nech naučia sa kráčať.
Správnosť svojich snov a túžob už viac nesúď,
daj im krídla čerstvo narodených vtáčat.

Ref.: Naplň si túžby, ktoré len v tebe driemu,
vykroč vpred a neobzeraj sa už viac späť.
Zabudni na všetko, maj náladu skvelú,
ty ideš vpred, toto je tvoj vysnený svet.

3. Každá faloš má dnes smiešnu tvár a úsmev,
utopí sa v daždi skôr, než zničí ju čas.
Dnes je každý krásny, má talent a úspech,
svoje šťastie a život len ty v rukách máš.

4. Skús nájsť v sebe odvahu nebáť sa lietať,
opustiť hniezdo, skúsiť prvý voľný pád.
Len smelý si môže užiť krásy sveta,
veď len ty môžeš svojim túžbam život dať.

Ref.: Naplň si túžby, ktoré len v tebe driemu,
vykroč vpred a neobzeraj sa už viac späť.
Zabudni na všetko, maj náladu skvelú,
ty ideš vpred, toto je tvoj vysnený svet.

Kávová závislosť v tvári

Fixkou píšem čiary,
krátke, dlhé.
Dačo sa mi marí,
fixka mysle a dvoch tvári.

Voskovkou si kreslím
tvár na tvojej hlave.
Argumenty malé, ale
vidím ťa všade v dave.
Odras tváre v káve.

Agresivita dneška

Dnešná doba je vulgárna,
všade samé „mlč“ a „uhni“.
Aj by som si dupla.
Dupni!

Polepšíme sa my vôbec?
Chodia nám tu blázni, lúzri.
Aj by som si buchla.
Buchni!

Uhni!
Zdúchni!

Tri básne o ľudskosti

I.

Stále vidím vo svete netvorov

Ľudí bez chrbtovej kosti – kult démonov

Ľudí – ovečky pripnuté do obojkov,
ktoré nahliadajú do cudzích problémov.

Ľudí plných predsudkov.

A pritom ich nezaujíma planéta plná odpadkov.

Je jedno koľko ich je bez vody a domovov.

Pišťol je vždy plná nábojov.

Odstráňme zo sveta všetky lesby a gayov!

A vraj je to pre bohov.

Píše sa rok 2021 a stále iná forma otrokov.

Nepoučiteľné tvory a pritom z histórie poznatkov.

Jedno prepnutie človeka a milióny mŕtvych životov.

A pritom patril medzi víťazov.

I keď na svete je toľko nedocenených anjelov, čo zachránili iných pred skazou.

Darmo čakám s nádejou,

že sa dožijem doby bez klamárov,

tyranov a v neposlednom rade divákov,

ktorí len hľadia a dovoľia dobro zahodiť do plameňov.

Tento druh vstupuje z pádov do pádov.

Rúti sa do skazy bez návratov.

Druh zvaný človek

II.

A zrazu sa nachádzam na dne oceána.

Unášaná na vlnách donedávna.

Do pľúc sa ťahá voda a nahrádza kyslík.

Povedz mi, drahá voda, vari som si vlastnou vraždou vinník?

Sama som sa rozhodla v hlbokých vodách plávať.

To ja som sa rozhodla viac zo svojho srdca dávať.

No on za to môže, to on ma poslal z lásky na túto cestu.
Bez lásky, s úsmevom mi odoprel záchranu vestu.
Ležím a plytvám svoj posledný nádych.
Aby som povedala zloženie dvoch slov takých krásnych.
Lúbim ťa...

III.

Premýšľal z vás niekto, ako sa zmenila doba?
Po novom deti nemotivuje láska, ale obyčajná zloba.
Prichádzajú na mňa mdloby z tejto modernej doby.
veď predsa...
Stačila lopta, priateľ, krieda a ihrisko, bol chodník.
Keď mi bolo teplo stačil mi trenčiansky vodník.
Čas bol len pojem, ktorý nebolo treba vnímať.
No keď zasvietili lampy bála som sa dýchať.
Na outfit od mamy si sa mohol ťažko sťažovať.
Keď si chcel ísť za priateľom, musel si pred domom vyzváňať.
Na to bezstarostné obdobie budem stále spomínať.
Ako som tie maličkosti mohla tak veľmi milovať.

Mama dala 10 korún a bola som happy.
Teraz dieťa nemá iPhone a zrazu ho lepší.
Ide rýchlo do trafiky...
No asi nie na cukríky...
Aby rýchlo zabudlo na tie strašné biedy.
Drží v ruke, prach ten nebude asi z kriedy.
Svoj žiaľ ide rýchlo do mesta zapíť.
Pri bare veľký frajer z peňazí od otca platí piate kolo.
Prihovorí sa – a tebe padne sánka, však, vraj 15 už mu bolo...

Prechádzam po ulici a úcta k starším bolo pravidlo.
Milá mládež, slušný pozdrav na váš vek by sa už patrilo.
Pri bohémskom živote ste zabudli čo robíte.
Stali ste sa netvormi a len na seba hľadíte.
Patrím do tejto doby, no nemienim byť ovca.
Neviem sa dočkať tejto neľudskej doby konca.

dám ti moje špinavé dlane

milujem keď môžem zaboriť svoje ruky do hlíny
byť bližšie k zemi
navrchu je suchá
smerom k jadru pije vodu

milujem vôňu čistej pôdy
nedá sa k ničomu prirovnať
lebo je normálna

a možno sme z nej stvorení

narodili sme sa

meriame svet
dali sme mu meno
počítame čas

nestvorili sme ho
sme jeho súčasťou
nie stredom

hoci by sme ním chceli byť

mráz prišiel príliš skoro

prekvapil ako zlodej
mali sme bdieť

zabudli sme obrať jablká
ostali na strome
zhnili

vinu sme zvalili na gravitáciu
keby spadli na zem
bol by z nich aspoň humus
život po živote

Mesto duchov

Stáť nad mŕtvym telom v ňom vyvolávalo stále rovnaké pocity. Nezáležalo na tom, koľko ich za dva a pol roka svojej práce na odbore kriminálnej polície videl, každé jedno nútilo jeho žalúdok sa skrútiť do pevných uzlov, ktoré nedokázal uvoľniť. Nedokázal to utopiť, stále to cítil. Rovnako ako túžbu odvrátiť oči.

Prinútil sa pozerieť. Telo ležalo v kartónovej škatuli, skrútené do polohy plodu. V slabom svetle pôsobilo tmavo, no jasne videl bledú nahú pokožku.

Preglgol. Vo vrecku zašmátral po mobil, zasvietil baterku a prezeral si svoj nález. Nepriblížil sa bližšie, no jasne teraz videl to, čo predtým boli len obrisy. Svetlo sa lesklo na bledej mŕtvolnej pokožke, belasý nádych baterky dával jej farbe ešte desivejšiu odtieň. Oči, ako dve sklené guľôčky, sa upierali na jeho tvár.

Mladík bol úplne nahý, telo mu pokrývali plytšie aj hlbšie rany, rovnako tvár. Žiadna však nie dosť hlboká, aby ho zabila.

Nikde však nevidel ani kvapku krvi.

Nepriblížil sa, ničoho sa nedotýkal, no jeho oči rýchlo skenovali miesto činu. Tu sa tela len zbavili, no aj tak mohli zanechať viditeľné stopy.

Pôda pod jeho nohami bola tvrdá, vyschnutá po dlhom období bez dažďa, nezostali by v nej žiadne odtlačky topánok. V nízkom udržiavanom trávniku sa však niečo lesklo. Pochyboval, že by to snáď mohlo súvisieť s jeho novým prípadom, napriek tomu však na ten smer namieril baterku.

Sklonil sa, no nedotýkal sa toho. Svetlo sa odrážalo od povrchu striebornej retiazky s príveskom akéhosi drahokamu, ktorý sa mu javil tmavomodrý. Patril obeti, vrahovi alebo ho tu stratil už niekto predtým?

Nepochyboval, že telo tam niekto len pohodil, nestál na skutočnom mieste činu.

Vypol svetlo a odomkol mobil. V kontaktoch našiel číslo na kolegu, neobťažoval sa volať najprv na políciu, nech rovno príde kriminálka s ľuďmi z forenzného. Prvýkrát ho presmerovalo do odkazovej schránky. Ozval sa hlas jeho kolegu, ktorý mu oznámil, že práve nemá čas aj s dodatkom: „Tadeáš, ak si to ty a mal si zase produktívnu náladu, tak sa choď strčiť.“

Prevrátil očami. Dobré, už sa mu párkrát stalo, že mu volal o jednej ráno s nejakou prevratnou myšlienkou, často potom, čo im na stole ležal nevyriešený

prípád aspoň týždeň a nikam sa nepohol. Alebo mu len oznamoval, že dostal úžasne kreatívny nápad na nové umelecké dielo.

„Počúvaj, Fifo, v parku je mŕtvola. Ak to nezdvihneš, bude tu aj tvoja,“ nahral svoj veľmi povzbudivý odkaz a hovor zrušil.

Nadporučík Filip Majer bol obstojný kolega – jediný, ktorý dokázal s Tadeášom pracovať dlhšie ako jeden deň – šikovný vyšetrovateľ a vedel to s ľuďmi, no aj tak ho Tadeáš považoval za otrasnú ľudskú bytosť. Ale stále lepšie ako jeho ostatní kolegovia.

Zavolať mu znova. Po treťom zapípaní sa konečne ozval hlas chrapľavý od spánku a podfarbený otrávenosťou: „Prisahám Bohu, ak ti zase preplo a nemôžeš v noci spať, spláchnem ti čokoľvek, čo berieš, do záchoda!“

„Máš pravdu, nemôžem spať, ale mŕtvolu asi do záchoda nebudeš splachovať. Štefánikov park, kúsok od hlavnej stanice, je tu taký pekný strom a altánok. A telo v škatuli. Urob s tým, čo musíš,“ zložil, než stihol Majer nejako zareagovať. Schoval si mobil do vrečka a odstúpil ďalej od miesta nálezu.

Oprel sa o vzdialenejší strom a pozoroval svoj objav. Zhlboka sa nadýchol, chladný nočný vzduch sa mu preháňal pľúcami, aj napriek neskorému letu sa už začínalo pomaly ochladzovať. Pofukoval slabý vietor, ktorý sa mu dostával pod tenké tričko čiernej farby s logom Laugaricio Combat Club, chladil jeho odhalené nohy, ľutoval svoje rozhodnutie si na spanie obliekať šortky. Alebo skôr ísť behať v pyžame?

Niežeby na tom nejako veľmi záležalo, ale keď ho takto uvidia kolegovia, nechajú ho to predýchať, zotaviť sa zo svojho obrovského strápnenia. Dnes v noci prišiel o všetku svoju dôstojnosť, už naveky sa to do histórie zapíše ako najlepší vtip roka, ak nie desaťročia.

Blížila sa k nemu postava zahalená v tme – áno, pretože je noc, samozrejme, že bola v tme, génius. V jej chôdzi a proporciách však spoznal nadporučíka. Išiel naštvane, na seba mal určite svoje typické sako – vážne, Tadeáš ho nikdy nevidel bez saka, ak pod ním mal tričko, bol to zázrak.

Zastal pred ním so svojou typickou upravenou vizážou, aj keď ešte pred niekoľkými minútami tvrdo spal a užíval si svoju sladkú nevedomosť o obetiach vrážd v mestských parkoch. Hnedé vlasy mal pomocou gélu odhrnuté z čela, zelené oči mierne zväčšené okuliarmi. Vyzeral mlado, mladšie, než v skutočnosti bol – vážne, mal takmer tridsaťpäť a vyzeral pomaly mladšie ako Tadeáš vo veku dvadsaťosem. Samozrejme, že mal oblečené šedé sako a bielu košeľu, pretože on nebol skutočný človek, ktorý mohol aspoň raz vyzeráť unavene, poprípade neupravené.

Prehliadol si Tadeáša od hlavy po päty, zaťal ruku do päste a pohľadom sa

znova vrátil k tvári. „Čo tu robíš? Vážne, prečo si o tretej ráno v parku oblečený ako pouličná šľapka?“

„Môžeš hádať. Bol som behať, pretože som nemohol zaspáť, netvár sa, že nevieš, že to robievam. A aby si vedel, nemáš žiadne právo hodnotiť moje oblečenie,“ svoje slová podčiarkol prekrížením rúk na hrudníku.

„Nemám právo? Si policajt, sakra, a stojíš tu v kraťaskách, ktoré ti sotva zakrývajú zadok!“

„Nebuď idiot, nie som v službe a ak si si nevyšmol, tamto je mŕtvoľa. Máme dôležitejšie veci na práci!“ bránil sa. Vedel, že vojnu o oblečení nevyhrá, Filip celkovo nesúhlasil s jeho štýlom obliekania, ale dokým neporušoval skutočné pravidlá, nezmohol s tým nič. Imidž si, v podstate, kazili navzájom.

„Dobre, ako sa ti podarilo zakopnúť o telo? Dotýkal si sa niečoho?“

„Nie som amatér, dobre? Všimol som si, že tu pod stromom niečo je a zasvietil baterkou,“ vyhlásil. Nehovoril mu podrobnosti. Nepovedal mu, že mal pocit, akoby ho niekto pozoroval. Nemohol by to logicky vysvetliť a pokojne to mohol byť bezdomovec. Alebo vrah. A aj keby to bol vrah, ako by mu pomohlo, keby ho začal po okolí hľadať?

Nadporučík si povzdychol. „Choď domov a ukáž sa ráno, keď nebudeš vyzeráť ako feťák alebo veľmi zlý prostitút,“ prikázal mu a rukou pokynul niekam smerom k východu z parku. Z vrečka saka si vytiahol poznámkový blok a ceruzku, niečo si začal zapisovať, akoby snád čakal, že jeho rozkazy sa dočkajú splnenia. „Nikam nejdem, je to môj prípad. A navyše, čo máš proti prostitútom? Vážne, mal by si prestať mať predsudky.“

Filip k nemu znova pozdvihol pohľad. Zamračil sa. „Som tvoj nadriadený, takže by si mal poslúchať moje rozkazy,“ vysvetlil mu, akoby hovoril s malým dečkom, aspoň tón jeho hlasu to jasne naznačoval.

„Už som ich niekedy počúvol? No tak, Fifo, ak ti tak veľmi vadí môj zadok, tak sa naň nepozerať a nechaj ma robiť!“ pokúšal sa presadiť si svoje. Veď to predsa bol jeho prípad! Prišiel prvý! Dokonca sám našiel aj telo! Nemôže dovoliť, aby ho tak ľahko dostali von z hry.

„Si tu nanič. Choď domov a ráno príď na stanicu. Bež!“

Tadeáš sa chcel ohradiť, otvoril ústa, no Filip ho prerušil: „Inak nahlásim tvoj malý problém.“

Zarazil sa. Presne vedel, na čo narážal. Doteraz ľutoval, že sa to k nemu dostalo. Nikto to nemal vedieť a Filip sa to bohvieako dozvedel, využíval to dosť často, aby vyhral pracovné hádky – alebo si skôr zaistil, že ho Tadeáš poslúchne. Jeden z dôvodov, prečo sa dostal na zoznam otrasných ľudských bytostí.

Inokedy by to bola len nepríjemná vec, keby sa to dostalo von, no pri nedávných udalostiach, by ho toto zistenie mohlo dostať do vážnych problémov. Cítil sa, akoby mu niekto strelil facu. Podvedome sa stiahol späť, otočil sa na odchod, no ešte predtým nezabudol Majerovi ukázať dlhý prostredník na pravej ruke.

Vrátil sa do bytu a hodil sa na svoju posteľ. Hľadel na strop nad sebou, no nevnímal, čo vidí. Myslel len na nový prípad. Niečo mu to pripomínalo, no nedokázal to nikam zaradiť. Akoby už niekedy niečo podobné videl, no nepovažoval to za dosť dôležité, aby si to zapamätal. Možno vo filme? Nedokázal si spomenúť.

Zamračil sa a prehrabával sa zákutiami svojej pamäte, akoby snád' niekde tam v hĺbke dokázal nájsť odpovede na svoje otázky.

Internet by to vedel, ale ako by to mal zadať do vyhľadávania?

Zavrel oči. Možno už nezaspí, no oči ho pálili, pomaly začínal cítiť efekt ďalšej prebdenej noci. Aj keby si už za ten čas zvykol, už nemal osemnásť, neprekypoval energiou a silou žiť. Akoby sa snád' všetko s vekom zhoršovalo, prišiel aj o tú jedinú výhodu, čo mal.

Hodil sa vôbec pre prácu na polícii? Samozrejme, bavilo ho to, dokázal vyšetrovať zločiny a zistiť pravdu, no každý prípad, ktorý mal, sa na ňom podpísal. Prebdené noci, prípady, ktoré sa dostávali pod kožu stále hlbšie a hlbšie, a napokon sny o smrti. Každé telo, ktoré videl, sa mu naveky vypálilo do sietnice a strašilo ho, keď už nič iné netrápilo jeho dochrámanú psychiku.

Nebol dokonca ani dobrý policajt, detektív možno áno, ale nie policajt. Robil priveľa problémov, spôsobil veci, ktoré nedokázal napraviť a poštvá proti sebe všetkých kolegov.

Ak by chcel, mohol by toto všetko zvaliť na traumy z minulosti a tváriť sa ako každý protagonista v mainstreamovej literatúre, no vedel, že nie všetko toto je vinou hlúpej traumy. Aspoň tretinu by mohol zvaliť na svoju povahu, určitú časť na výchovu a názory, a nakoniec aj na možnú poruchu osobnosti. Mal dokonalý život...

Postupne jeho myšlienky prestávali dávať zmysel, než sa pretvorili do zmätčných snov o deťoch, príveskoch a zombíkoch v škatuliach. Nedokázal určiť, ako spolu tie veci súviseli, ale určite nejako áno.

Zobudilo ho zvonenie budíka spolubývajúcich. Na mobile skontroloval čas a s poľutovaním zistil, že je šesť a spal necelé tri hodiny. Prvých pár minút mal hlavu úplne prázdnu, než všetko nabehlo. Ani to však nezabránilo neznesiteľnej bolesti, aby mu narážala v spánkoch a nútila ho žmúriť do slnečného svetla, ktoré dnu prenikalo cez šedé závesy.

Jeho izba vyzerala ako vždy: malá a neuprataná. Posteľ prirazená k bielej stene, kúsok od jej konca dvere do spoločnej obývačky, nad čelom okno, oproti posteli pracovný stôl, ktorý nebolo poriadne vidieť spod nánosu rôznych predmetov. Plátna, výkresy a skicáre, acrylové a vodové farby a spreje sa miešali s obväzmi a boxerskými rukavicami. Zahliadol aj svoju perfektnú maketu ľudskej lebky, ktorú sa mu Kristína pokúšala neúspešne vyhodiť už rok. Na podlahe sa váľali kusy oblečenia v rôznom stave nositeľnosti.

Aká izba, taký život, prebleslo mu hlavou.

Prinútil sa vyliezť z postele. Zo skrine zhrabol čisté oblečenie a pobral sa do sprchy. Nezostal tam dlho, len sa pokúšal prebrať vlastné telo a prinútiť ho k spolupráci. Obliekol si svoje obľúbené džínsy, ktoré sa postupom rokov na niektorých miestach vyšúchali zo svojej pôvodnej tmavomodrej farby až takmer dobiela, tričko s názvom kapely Nirvana, ktoré už tiež malo svoje najlepšie časy za sebou, a – len aby našťaval Filipa – čiernu tenkú čapicu.

Zo stola v kuchyni si zobral hrnček s kávou. Nezáležalo na tom, koho bola. Nemal ju nechávať nestráženú. Otvoril poličku a vybral Paralen. Bez liekov by nemal šancu prežiť celý deň. Zapil tabletku kávou a oprel sa o linku.

„Dobré ráno!“ pozdravila ho Kika, zámerne príliš nahlas. Bohviečo si myslela, že v noci robil. Sadla si za stôl a pustila sa do raňajok, ktoré pozostávali z... Tadeáš radšej nechcel vedieť. Pre vlastné dobro, aj pre dobro celého ľudstva. „Možno by si nemusel hltáť tabletky s kávou, keby si namiesto svojich nočných výletov aj spal, kamarát,“ povedal namiesto pozdravu Samo, keď vyliezol z ich izby.

Ak mal byť Tadeáš úprimný, tí dvaja sa k sebe veľmi nehodili, aspoň nie na prvý pohľad. Kika bola... netradičná. Prirodzene hnedé vlasy si farbila, tentokrát vyhrala svetlofialová, siahali jej po pleciah a rámovali peknú tvár. Hnedé oči na neho hľadeli skôr so súcitom, než s výsmechom – študovala verejné zdravotníctvo a doma mala dokonalý príklad, ako sa dostať predčasne do hrobu. Dnes si obliekla červené šaty s vysokým golierom.

Naproti nej jej priateľ by dokázal prejsť ako drogový závislý. Neupravené hnedé vlasy si zmotal do drdolu, možno by už potreboval použiť holiaci strojček a oči červené od nedostatku spánku naozaj pripomínali feťáka. Pohľad jeho modrých očí sa jasne vysmieval. Na sebe mal mikinu a tepláky, niečo celkom iné, ako jeho oblečenie do školy. Študoval politológiu, ale Tadeáš by mu teda vo voľbách svoj hlas nedal, aj keď – alebo skôr hlavne preto – ho poznal už od škôlky.

„To ti nabudúce poviem, keď budeš celú noc sedieť a vykrikovať na postavičky vo videohre,“ pripomenul mu. Dopil svoju ukradnutú kávu a vybral sa na odchod.

V ten deň ho čakalo ešte veľa dôležitých vecí. Napríklad nový prípad. Len dúfal, že sa ten idiot nerozhodne, že to chce vyšetrovať s niekým iným. To by potom rovno mohol začať vyšetrovať vlastnú vraždu.

Vonku pred bytovkou parkovalo jeho auto. Áno, mal auto, no nepoužíval ho často. Keď začínal pracovať, podľahol falošnej predstave, že mu na niečo bude. Jeho dvadsaťročná strieborná Škoda Octavia však väčšinu času len hrdzavela na nejakom parkovisku, pred bytovkou, stanicou alebo na hocijakej neplatenej ploche.

Povzdychol si, keby vedel, že to takto dopadne, radšej by tie peniaze utratil za niečo iné. Tisíčka letela z okna, spolu s ňou aj ďalšie peniaze na nutné opravy a ako sa pozeral, tak ďalšia pôjde za výmenu hrdzavých prahov.

Zastal. Mesto nebolo také veľké, aby sa po ňom nemohol pohodlne presúvať peši, ale nechcelo sa mu. Napokon si nastúpil a naštartoval. Cesta mu netrvala dlho, práve naopak, a to ju predlžovali aj ďalší blázni, ktorí sa v skorých ranných hodinách snažili dostať do zamestnania.

Zaparkoval na svojom bežnom mieste a vystúpil. Zamkol, hoci pochyboval, že by niekto pocítil potrebu kradnúť auto, do ktorého by potom musel vliať viac, ako do nového.

Vedľa stálo hlúpe nové BMW, ktoré ho štvalo už len principiálne. Nové X3, matne čierne, veľké a čisté, a povedal už nové a drahé? Pretože áno, nové a sakramentsky drahé. Dúfal, že raz si také bude môcť dovoliť aj on, hoci pri svojom plate by mal ďakovať za nízke ceny v Lidli, inak by mal akurát na nájom. Pousmial sa. Rád sa sťažoval na svoj plat, asi ako každý človek na planéte, ale akosi stratil vieru, že by sa mu niekedy snád podarilo dosiahnuť jeho zvýšenie, aspoň teda mohol želať komukoľvek, čo má také auto, aby buď žil šťastne a užíval si nadbytok, alebo niekde spadol do kanála, záleží od toho, koho to je. Zamieril do kancelárie. Zdieľali ju štyria, mali by tvoriť tím, no vzhľadom na svoju príjemnú povahu dokázal pracovať len s jediným človekom. Usadil sa za svoj stôl a rozhladal sa. Filip už tam bol, jeho taška s notebookom ležala na stole, sako mal prevesené cez stoličku. Išiel si po kávu alebo na pokec so šéfom.

Začal stavať vežu z ceruziek, onedlho ju znova zhodil. Jednu zobral a začal kresliť cez kus papiera, ktorý tam našiel. Jeho pracovný stôl pripomínal ten v izbe, iba o niečo menej zaprataný kravinami. Len dúfal, že túto už nebude potrebovať.

„Tu je ten pracovník, ktorý ani nechcel ísť spať a teraz sa fláka!“ Filip na neho volal už od dverí, uškŕňal sa, no nedržal pohár s kávou. Ak ho naozaj vyšachoval... tak asi nič. Samozrejme, bol by to otrasný podraz, no nezmožol by s tým

v skutočnosti nič. Len by mu mohol dať tichú domácnosť, ktorá by aj tak nikomu neprekážala.

„Čo je nové?“ opýtal sa. Keď v noci odchádzal, nemali takmer nič, pochyboval, že sa to mohlo tak rýchlo zmeniť, ale za opýtanie nedal nič. Aspoň by sa rýchlo dozvedel, či vôbec môže robiť na vlastnom prípade.

Filip sa oprel o Tadeášov stôl, založil si ruky na hrudi a z boku sa na neho pozeral. „Skoro nič. Stále nevieme, kto to je, telo čaká na pitvu a vzorky na preskúmanie. A starý Baláž ťa pri tom prípade nechce,“ povedal to tak mimochodom, akoby sa o nič nejednalo, veď len ich šéf ho nechce pri vyšetrovaní, nič sa nedeje.

Prudko vstal. Stolička sa prevrátila, s buchotom dopadla na zem. Pohľady jeho kolegov sa ocitli na ňom. „Kretén,“ zamrmlal. Pokúsil sa predať k dverám, no Filip ho zastavil. Ak by tak veľmi chcel, dokázal by ho odstrčiť, ale neurobil to. „Pozri, presne toto je dôvod, prečo ťa tam nechce. Médiá z toho spravlia cirkus a ty si prudký a nevieš proste robiť, čo ti povedia. Povedal som mu, že aj tak ťa od toho nedostane, ale neviem, či mu na tom nejako veľmi záleží. Proste len musíš dokázať, že sa vieš správať, dobre?“ vysvetľoval mu Filip. Jednou rukou ho držal za biceps, tou druhou tlačil do hrudníka. Hlavu mierne zakláňal, aby sa mu mohol dívať do očí.

Než však stihol Tadeáš nejako zareagovať, otvorili sa dvere do kancelárie ich šéfa. Von vyšiel samotný ničiteľ detských snov, požiarač duší a otec roka podplukovník Baláž. Tadeáš nenávidel, že ten idiot stále má vlasy, pretože takto si nemohol v pokoji ani pomyslieť, že aspoň takto dostal, čo mu patrí. „Náš recidivista sa veľmi nesnaží budiť dobrý dojem, však? Majer, prestaňte obchyťávať kolegov, Wolf do kancelárie, ihneď!“

Filip odtiahol svoje ruky od Tadeáša a odstúpil mu z cesty. Tadeáš mu venoval posledný pohľad a nasledoval nadriadeného cez dvere do kancelárie. Zavrel ich za sebou a zahľadel sa pred seba.

Ocitol sa v malej, no svetlej miestnosti. Nachádzala sa na konci chodby, s oknami na pravej strane, vzadu za stolom zasa stálo niekoľko skriniek na spisy. Na stole fotografie, na jednej z nich zahliadol aj fotku šéfovho syna, na ďalších však jeho novú rodinu.

„Sadnite si,“ vyzval ho Baláž. Asi sa snažil znieť, že to nie je priamy rozkaz, no Tadeáš ho už dosť dobre poznal. Za iných okolností by odmietol a už len principiálne zostal stáť za stoličkou, no teraz mu stále v hlave rezonovali Filipove slová.

Pomaly sa posadil, nepripadalo mu správne poslúchať niečie rozkazy, ale teraz sa snažil dosiahnuť dobro sveta. Pre väčšie dobro...

„O čom chcete hovoriť?“ opýtal sa. Balážove oči ho prepaľovali, pozorovali z opačnej strany, dodávali mu pocit, že niečo neskutočne pokašľal. Nespomínal si na nič také, no ktovie? Možno spravil niečo, čo nebolo zlé, ale proste sa to niekomu nepáčilo. A možno mu to neprišlo nesprávne, len nie podľa pravidiel.

„Ako veľmi ti záleží na tejto práci?“

Tadeáš sa pokúšal udržať kamenný výraz, ale uvedomoval si, že niečo muselo preniknúť na povrch. Možno sa mu len na sekundu rozšírili oči, pery následne stiahli do úzkej linky, aby ich mohol opätovne uvoľniť. Mysleť mu pracovala na plné obrátky. Prečo sa ho na to pýtal? Plánoval snáď niečo otrasné, nejaký podraz? Alebo snáď ho chcel využiť na niečo nemorálne alebo nelegálne? Pomaly prikývol: „Prečo sa pýtate?“

Baláž sa usmial. Ak si myslel, že je to upokojujúce, mal by sa vážne zamyslieť sám nad sebou. Jeho úsmev väčšmi pripomínal lovca, ktorý práve zamieril na svoju korisť a pripravoval sa na výstrel, ktorý ju pošle k zemi. „Profesijná deformácia sa pomaly začína ukazovať, však? Nemusíte sa báť, nejde o nič zlé.“ Začal niečo hľadať v šuflíkoch.

Tadeáš ho pozoroval. Snažil sa odhadnúť, čo sa stane ďalej. Nejde o nič zlé, to určite! To mu tak ešte uverí! Od tohto chlapa nikdy nepočul ani jednu dobrú správu.

Baláž vytiahol spis. Pomaly mu ho posunul po stole. „Potrebujem službu a nepoznám nikoho vhodnejšieho,“ poznamenal. Ten jeho predátorsky úsmev bol späť.

Tadeáš sa radšej zameral na zložku pred sebou. Otvoril ju. Hľadela na neho dobré známa tvár. Poznal toho chalana len zbežne, no jeho tvár si dobre zapamätal. Prelistoval všetky stránky, no nenašiel nič podozrivé. „O čo ide?“ Nedočúval tomu ani o trošku viac, ako predtým. Mal nejasné podozrenie, že sa jedná o niečo nelegálne alebo nebezpečné.

„Potrebujem dostať tohto človeka do väzenia, ale nič naňho nemám...“ nedokončil. Pohľad uprel na Tadeášove ruky.

Pochopil. „A ja to mám zariadiť.“

„Presne. Buď to, alebo si môžeš hľadať inú prácu.“

Tak ako v škole?

(tragikomédia v dvoch dejstvách)

Postavy

Samo – hlavná postava

Mama – mama Sama a Simona

Peťo – nevlastný otec Sama a Simona

Simon – Samov brat

Markos – Samov najlepší kamarát a spolužiak

Mišo – Samov kamarát a spolužiak

Oco – otec Sama a Simona

Babka – Ocova mama

DEJSTVO PRVÉ

Výstup 1 (Samo, Mama, neskôr Simon; dom u Karolovcov, májové popoludnie)

SAMO: (vojde cez dvere)

MAMA: Ahoj, Žabo! Čo bolo v škole?

SAMO: Ale nič. A čo ty?

MAMA: Tiež nič. Obed som navarila, písomky opravovala... a prišiel ti list!

SAMO: Aký list?

MAMA: Z gympla v Dubnici.

SAMO: Tak ukáž! (číta) „S potešením vám oznamujeme, že ste boli prijatí na Gymnázium Dubnica nad Váhom.“

MAMA: No bodaj by nie.

SAMO: Však koho iného už by len prijali, keď nie mňa?

SIMON: (prichádza) Čo to tam máš, hošku?

SAMO: Sipe, prišiel mi list z gympla.

SIMON: A čo, berú ťa?

SAMO: Ako ináč...

SIMON: Pche, to teraz budeš pán gymnazista. Možno si aj frajerku nájdeš!

SAMO: No, čo som kukal, tak v triede nás je tridsať, z toho dvadsať báb. Tak hádam hej.

MAMA: Len aby si už do konca roka nejako vydržal!

SAMO: (sarkasticky) Samozrejme, pripomeň mi zajtra, Sipe, nech do školy vezmem benzín na podpal.

SIMON: Zajtra je sobota. A navyše ideme k ocovi.

SAMO: Ejha, tak ja bežím zbaľiť notebook.

Výstup 2 (Samo, Simon, Oco; v aute)

OCO: (ťapne si so synmi) Tak čo nové v škole?

SIMON: Ale, dalo sa...

SAMO: Predstav si, oco...

OCO: (skočí mu do reči) Predstavujem si.

SAMO: Predstav si, dnes mi prišiel list. Vzali ma na gympel!

OCO: Do Dubnice alebo do Trenčína? I keď s tvojim monitorom je to asi jasné.

SIMON: Do Dubnice!

SAMO: Veru.

OCO: Vidíš to? Len tam choď, ako som ti hovoril, nebudeš musieť dlho cestovať. To študenti od nás z gympla, tí furt len: „Nemôžem na pivo, ujde mi autobus, alebo vlak. Úplne by ťa to...

SIMON: (preruší ho) Oco?

OCO: Čo?

SIMON: Zabudol si odbočiť na, no ako sa to volá, tam kde bývajú Lokšovci.

SAMO: Rudinka.

OCO: Jaj dočerta! Čo už? Dúfajme, že tunel nebude zapchatý.

SAMO: (po chvíli ticha) Chceš vedieť ešte niečo, tatko?

OCO: No daj, decko.

SAMO: Prečo mi tak hovoríš?

OCO: Prečo mi ty tak hovoríš?

SIMON: Dostal ťa.

SAMO: (povzdychne) Tak chceš to vedieť?

OCO: Chceš.

SAMO: Pomer báb u nás v triede je dva ku jednej.

OCO: A sú tam nejaké schopné?

SAMO: Ešte neviem, je len máj.

OCO: Ahá, myslíš na gympli!

SAMO: A čo si si myslel?

OCO: Neviem, no ty už si mi vravel aj väčšie hovadiny.

Výstup 3 (Samo, Simon, Oco, Babka; babkin dom)

BABKA: Kdeže ste toľko boli?

OCO: (zafuní)

SAMO: Zápcha, babka, zápcha.

BABKA: Či nejaká nehoda alebo čo? To je tak na kočku s tými cestami...

SIMON: Tak je. Zápcha.

BABKA: Čo to?

OCO: Že zápcha!

BABKA: Nemusíš kričať Janko, hluchá ešte nie som.

OCO: (zamrmle) Nie, vôbec.

BABKA: Čo hovoríš?

OCO: Nič!

(Oco v kuchyni vybaľuje nákup, Samo a Simon zasa počítače na vedľajší stôl.)

BABKA: Čo nové, kamaráti?

SAMO: Prijali ma na gymnázium.

BABKA: A kde tam?

SAMO: Do Dubnice.

BABKA: Aj, šikovný si dost. Iste sa ti tam bude dariť.

(Synovia a otec všetci sadajú za počítač, babku si ďalej nevšímajú, ona odchádza)

Výstup 4 (Samo, Simon; dom u Karolovcov)

SIMON: Tak čo, hochu? Ako bolo prvý deň?

SAMO: (žartovne) A čo ty, hochu?

SIMON: Čo ja, čo ja? Ty sa pochváľ!

SAMO: Veru, čakal som to horšie. Znútra to tam vyzerá úplne obyčajne. Ale riaditeľka sa zdá byť milá.

SIMON: A čo triedna?

SAMO: Máme triedneho.

SIMON: Fúha, my žiadneho chlapa na škole nemáme.

SAMO: A čo pán školník?

SIMON: No vlastne, okrem neho. (odmlka) Čo ten váš triedny?

SAMO: Volá sa Vašo a je to totálny exot. Ale taký fajn exot. Všetci, doslova všetci mali nejaké nóbl šaty, len on prišiel hneď na prvý deň v trojštvrťákokoch a kockovanej košeli!

SIMON: To čo je za chlapa?

SAMO: Fyzikár.

SIMON: Jáj, tak to je hneď jasné. A čo baby?

SAMO: Vyzerá to úžasne! Chalanov je pár a nie som ani najškaredší! Je tam

jeden, čo má frňák ako sova a ďalší je Miško Kyjanica!

SIMON: Čože? Miško z dejepisnej olympiády?

SAMO: Miško z každej olympiády! (obaja smiech)

SIMON: Hovoril niečo?

SAMO: Veru, stretli sme sa asi stokrát a ani si ma nepamätal. Ale aby som neodbiehal – tie baby!

SIMON: No aké sú?

SAMO: V triede nie je jediná škaredá. Keby si ich videl...

SIMON: (preruší ho) Chodí s tebou do triedy aj Terka?

SAMO: (pyšne) Ja mám teraz v triede Terky tri! Ale tá, čo myslíš, cez prázdniny dosť narástla.

SIMON: (ukáže si oboma rukami na zadok)

SAMO: Hej.

SIMON: Óóó!

SAMO: To nie je ani zďaleka to najlepšie! Je tam jedna, volá sa tuším Havelová, či tak nejako. Tá má také (akoby nahmatával prsia, preruší ho otvorenie dveri).

Výstup 5 (Samo, Simon, Mama, Peťo)

PEŤO: Dobrý večer priatelia!

SIMON: Ahoj!

SAMO: No nazdar!

MAMA: Ako ste sa dnes mali? My sme sa s Peťom zdržali, vybrali sme piecku na chatu.

SAMO: To je fakt výživné.

PEŤO: Čo chalani, už vás skúšajú?

SAMO: (pozrie sa na Peťa) Je prvý deň!

PEŤO: Mňa keď som bol vo vašom veku, tak nás skúšali už od polovice prázdnin!

SAMO: (zafuní)

MAMA: (snaží sa zachrániť situáciu) Ved' neskúša nás život stále?

PEŤO: (pozrie sa na hodinky) Ejha, už sú správy! Samko, zapni tam trojku! (Samo sa nepohne, televízor zapína Simon).

PEŤO: (ukazuje na televízor) No pozri, zlatino! Aha, čo zas spravili!

SIMON: (odoberá sa preč)

SAMO: Nemôžete si správy pozrieť ako každý jeden normálny človek – za desať minút na internete?

PEŤO: To nie je ono! Ja pozerám správy na trojke, šport na jednotke a počasie na dvojke!

SAMO: (odchádza, za chvíľu sa vracia s notebookom v rukách a kladie ho na stôl) Keď už, aspoň budem pri vás...

MAMA: Zase sa hráš na počítači? Samuško, veď si dnes už mal dost!

SAMO: Veď ste teraz prišli, ako môžete vedieť...

PEŤO: (skočí mu do reči) Neodvrávaj mamine!

SAMO: (s povzdychom zaklapne notebook, sadne si na druhú stranu obývačky, vytiahne si mobil)

MAMA: Samuško, ale ozaj už schovaj tú elektroniku!

SAMO: (opäť povzdych s hlbokým nádychom, odloží mobil do vrečka, sadá si na gauč vedľa Peťa a mamy, pozerá s nimi televízor)

Výstup 6 (Samo, Markos, neskôr Mišo; na školskej chodbe)

SAMO: Predstav si, Markos, pred pár dňami som v buse stretol moju bývalú spolužiačku.

MARKOS: (Jeho hlas je zle zreteľný ako vždy) No a?

SAMO: Nebola sama, to je to. Predstavila ma svojej kamarátke Kristíne.

MARKOS: (prižmúri oči) Myslím, že viem, kam tým smeruješ.

SAMO: Myslíš správne! O pád dní som Kristínu stretol znovu, tento raz samú. Tak som sa spýtal, či je vedľa nej voľno a prihovoral som sa jej.

MARKOS: (strúha potmehúdske grimasy)

SAMO: A celú cestu sme sa rozprávali! Nemal som ani poňatia, že býva v našej dedine alebo že chodí na gympel. Poviem ti, Markos, niečo visí vo vzduchu.

MARKOS: (zaňuchá) To nebude láska Samo. Cítim to aj ja.

MIŠO: (prichádza, pri reči sa neustále pokyvuje dopredu a dozadu) Česť!

SAMO: Pozdrav Pán Boh, Miško!

MARKOS: (nezreteľne pozdraví)

MIŠO: Pozdrav svätá šalina! Pripravení na písomku?

MARKOS: (pokrčí ramenami) Hmm...

SAMO: Veľmi ma to netrápi, aby som pravdu povedal. Prešiel som si to, prepočítal nejaký ten príklad – z fyziky mi stačí prejsť, nie maturovať.

MIŠO: Čomu sa rovná rovnomerné zrýchlenie?

SAMO: (začne prerátavať na prstoch)

MIŠO: (nevydrží a odpovie sám sebe) Vé lomeno té!

SAMO: (štuchne do Markosa) Vidíš Markos, nemusíme sa báť, Miško to všetko vie!

Výstup 7 (Samo, Mama; Samo sedí doma za stolom, mama prichádza)

SAMO: Ahoj mamó!

MAMA: Ahoj Žabo! Čo bolo v škole?

SAMO: Tak, písali sme z fyziky. Otrasná prkotina. Nechápem, prečo sa tým vôbec mám zaoberať, akurát mi to užiera čas na...

MAMA: (skočí mu do reči) A čo si dostal?

SAMO: (pokojne) Trojku.

MAMA: (zlostne) Trojku! A to hovoríš s takým kludom v tvári? Nemôžeš mať trojku, lebo ťa nevezmú na vysokú!

SAMO: Filozofická fakulta berie podľa známok z fyziky?

MAMA: (odmlčí sa, zmení tón) Samko, ja som na gympli z fyziky nevedela dokopy nič, len naša triedna, fyzikárka, chcela mať vzorovú triedu, tak mi dala dvojku.

SAMO: Vašo nehrá takéto socialistické maniere. Dal mi trojku a o päť minút sa zasmial na vtipe, ktorý som mu povedal.

MAMA: Ale ty to potrebuješ vedieť!

SAMO: Načo?

MAMA: (zúfalo) Keď Peťo príde z práce, poviem mu, nech sa na to s tebou pozrie. Kedy píšete ďalšiu?

SAMO: Do polroka už žiadnu.

MAMA: (skríkne) Takže budeš mať trojku?!

SAMO: Teraz trochu váham, či ti to povedať, keď vidím, čo to s tebou robí, ale Vašo dáva možnosť opravy.

MAMA: Bude sa na to s tebou musieť pozrieť ten Peťo.

SAMO: Načo?

MAMA: Aby si nemal trojku?

SAMO: Prečo nie?

MAMA: (ticho)

SAMO: Mami, fyzika ma absolútne nezaujíma. Česť všetkým, ktorí niečomu takému dokážu venovať život, ale mňa to ubíja...

MAMA: Samko, tu ide o tvoju budúcnosť!

SAMO: (tíšivo) Dobré mami. Tentoraz to spravím – pre teba. (sám k sebe) Som zvedavý, ako dlho to vydrží.

Výstup 8 (Samo, Peťo; obaja za stolom)

SAMO: (premýšľa) Čo takto pomenovať hlavnú postavu Roman? Nie je to práve prečačkané meno, ale nie je ani pre úplného barbara. Zlatý stred!

PEŤO: Samko, sústred' sa!

SAMO: Prepáč.

PEŤO: Omega, to je uhlová rýchlosť udávaná v čom?

SAMO: (premyšľa) A jeho kamarát Hanuman, čo by z neho urobilo zaujímavú postavu? (vykrikuje) Bude to palica!

PEŤO: Čo?

SAMO: Prepáč, aká bola otázka?

PEŤO: V čom sa udáva uhlová rýchlosť?

SAMO: V radiánoch?

PEŤO: Áno, v radiánoch za...

SAMO: (premyšľa) Pre mňa, za mňa, nech je to aj v radiánoch za sveter kubický! Koho to vôbec zaujíma? (nahlas) Sekundu?

PEŤO: Áno, správne. Vidíš, že to ide! Tak ďalej...

SAMO: (premyšľa) Vážim si, že to pre mňa robí, ale nemusí. Ja som ho o to neprosil. Mal si radšej pospať. V robote je od rána do večera a do tretej rána pozerá v telke kadejaké letecké katastrofy. Ako popri tom všetkom môže ešte znášať fyziku? (nahlas) Nie si unavený, Peťo?

PEŤO: Ani nie. V robote sa nič moc nedialo. Akurát krstná mama volala, že potrebuje zajtra odvieť k doktorovi.

SAMO: (predstiera záujem) A čo jej je?

PEŤO: Ale iba na kontrolu. Musí... (zarazí sa) Mali by sme radšej pokračovať. Ešte stále nevieš ako súvisí uhlová rýchlosť s obvodovou!

SAMO: (ironicky) Doteraz som nevedel a žijem.

Výstup 9 (Samo, Peťo, Mama, Simon)

SIMON: (príde) Čo, rátate?

SAMO: Už končíme.

PEŤO: Ale moc si tomu nedal. Ešte si pozri tie príklady zo strany dvadsať. Keď si všetko pekne prerátaš, bude to dávať zmysel!

SAMO: (potichu) Nebude.

MAMA: (prisadne si k Peťovi) Je dobre, že sa v tom vyznáš, Peťo.

SAMO: (zamáva Simonovi a ide si ľahnúť)

PEŤO: Neni to ťažké, je to zo života. (pozerá na odchádzajúceho Sama) Stačí len pravidelne rátať príklady a bude to jasné!

Výstup 10 (Samo, Mama)

SAMO: (leží na posteli, díva sa do stropu)

MAMA: (prichádza do izby) Trápi ťa niečo, Samuško?

SAMO: Á, trochu.

MAMA: Čo? Veď tú fyziku si dobre opravil.

SAMO: Hej, ale Vašo odchádza do Blavy. Frajerka mu dala ultimátum.

MAMA: Jój, to je škoda. Vyzeral ako dobrý učiteľ.

SAMO: Hej. (zasmeje sa smutne) Vedel rozprávať zaujímavo všetko okrem fyziky!

MAMA: Ale mal by si sa tú fyziku učievať pravidelne. Vieš čo? Skús si vždy deň pred hodinou prerátať nejaké príklady, či to nepomôže.

SAMO: (trie si čelo) Pomôže, ale stojí to za to?

MAMA: (odhrnie mu ruku, dá mu pusku na čelo) Dobrú noc! (odchádza, zhasína veľké svetlo)

SAMO: (naťahuje sa po svojej lampičke) Som zvedavý, ako dlho to vydrží. (vypne svetlo, javisko tmavé)

DEJSTVO DRUHÉ

Výstup 1 (Samo, Simon; obývačka u Karolovcov, Samo leží na gauči v tielku)

SIMON: Čo hochu, ako sa darí?

SAMO: Ééé...

SIMON: Ja som bol dneska s chalanmi pomáhať Chebenovej.

SAMO: Nóóó, veď ty nejdeš na prijímačky z chémie. Tak načo?

SIMON: Potrebujem si u nej nahnať body.

SAMO: (povzdych) Nie je to náhodou kvôli šírke jej bokov?

SIMON: (zasmeje sa) Možno.

SAMO: Aspoň máte nejakú peknú učiteľku, nie ako naša nová fyzikárka. Odkedy Vašo odišiel, nerozumiem ani pol slova na tých hodinách. A aj tak sa mi zdá, že to chápem lepšie než ona. (poobzerá sa) Aj Kristína hovorila, že u nich sa zložila na hodine. Päť minút ležala tvárou na lavici...

SIMON: Ako si na tom vlastne s Kristínou? Pozval si ju von?

SAMO: Pozval. (povzdych)

SIMON: A?

SAMO: Odmietla. Dvakrát. Že vraj má veľa učenia a ešte aj brigádu.

SIMON: (položí Samovi ruku na plece) Vieš, čo to znamená, však?

SAMO: (skleslo sa pozrie na svoju pravú ruku) Viem. Čo mi ostáva?

SIMON: (zasmeje sa)

SAMO: Aspoň teba to teší.

Výstup 2 (Samo, postupne Mama, Peťo, Simon)

SAMO: (sedí na posteli s mobilom v ľavej ruke, pravá ruka položená na kolene. Šťukne obrazovku, prehrá sa zvučka pornhubu.)

MAMA: (vojde do izby) Samko!

SAMO: (chytro schováva mobil) Čo bys' rada, mamo?

MAMA: Nesiem ti ovocie. (položí misku na posteľ) Ako sa ti darí? Čo porábaš?

SAMO: (opatrne) Oddychujem.

MAMA: Tak oddychuj. (odchádza, v dverách sa zastaví) Samko, nezabudni si ešte prejsť tú fyziku.

SAMO: (strhne sa) Zase?

MAMA: Áno zase. Píšete ďalšiu písomku, nesmieš prepadnúť!

SAMO: Kto tu kedy hovoril o prepadnutí?

MAMA: Tak pa! (odíde)

SAMO: Nezabudni zavrieť... á, urobím to sám. (zdvihne sa, zatvára dvere, opäť si sadá, šťuká obrazovku telefónu, ozve sa znelka pornhubu)

PEŤO: (rozrazí dvere) Hej Samko, už si si vyrátal tie príklady?

SAMO: Tiež ťa rád vidím. (odkladá mobil) Aké príklady?

PEŤO: No na odpor, prúd, napätie, výkon,...

SAMO: (tvári sa, že vie, o čom je reč) Ach, tie!

PEŤO: Vyrátal si ich?

SAMO: Mám byť úprimný?

PEŤO: Samozrejme!

SAMO: Nie.

PEŤO: (neveriacky sa zasmee) Potrebuješ to! Fyzika je dôležitá. Je všade okolo nás!

SAMO: Ak je taká dôležitá, prečo sa jej nevenujú všetci?

PEŤO: (na chvíľu sa odmlčí) Neprekrúcaj! Každý ju potrebuje!

SAMO: Tak vieš čo? Zaujímalo by ma, či je fyzicky možné zavrieť dvere z vonkajšej strany miestnosti?

PEŤO: Prečo by nebolo? (vykročí k dverám, no potom mu dôjde sarkazmus a zamračený odchádza)

SAMO: (pokrúti hlavou) A aj tak nezavrie. (zatvára dvere, sadá si nazad do predošlej polohy, šťukne obrazovku, ozve sa znelka pornhubu)

SIMON: (vbehne do izby) Hej, chlapče, čekuj, aký som sa naučil nový efekt! Určite sa ti bude páčiť! (začne beatboxovať)

SAMO: Do riti, ešte aj ty!

SIMON: (prestane)

SAMO: Vypadni odtiaľto, lebo ti niečo spravím!

SIMON: (odutý odchádza)

SAMO: (zamrmle) Prišiel si v zlom poradí.

Výstup 3 (Samo, Mama, Peťo)

SAMO: (sedí v izbe za stolom, znechutene ráta fyziku)

MAMA a PEŤO: (vo vedľajšej miestnosti sa nahlas rozprávajú pred televízorom)

PEŤO: Oni si myslia, že sme úplne sprostí alebo čo!

MAMA: Veru, blbé ranné súťaž a ešte hlúpejšie heslá: „Zobuď sa a skóruj!“ – pche!

PEŤO: Vždy len vytočia číslo a ako náhodou to nik nedvíha. A zrazu je výhra desaťtisíc!

MAMA: Ani tam už nie je čo pozerat'. Tie svadby sú nafingované až hrôza.

PEŤO: Veru, kto tomu má veriť? Tie žaby tam sú otrasné!

MAMA: Nepošleme im už ani cent!

PEŤO: (zazvoní mu telefón, on zodvihne) Áno, Jindro? A, aha, aha, dobre, dobre, hneď som tam! (zloží) Zlatino, volajú ma, nevedia čosi nahodiť.

MAMA: Dobre. (podáva mu desiatu) Maj sa.

PEŤO: A do tej súťaže som poslal SMSku aj z tvojho telefónu. Keby ti volali, tak len povedz: „S Ránotelkou každý deň, vstávať veselo ja chcem!“

MAMA: Samozrejme. A mám ti dať nahrávať svadby?

PEŤO: Netreba, prídem skoro. (odchádza)

SAMO: (zasmeje sa) Pekne, pán inžinier, pani magistra! (odhadzuje učebnice fyziky, berie do rúk slovenčinu)

Výstup 4 (Samo, Oco, Simon; v aute)

OCO: (ťapne si so synmi) Tak ako v škole?

SIMON: Dá sa.

SAMO: Blééé!

OCO: Čo sa ti stalo, mrzút?

SAMO: Narodil som sa!

OCO: (zachechce sa) Keď len toľko...

SAMO: Všetci furt len čosi chcú! „Uč sa fyziku!“ Akoby iné predmety ani neexistovali! Prídem, reku: „Dostal som jednotku zo slovenčiny!“ a odpoveď?

„Fyziku už si si opravil?“ alebo vyrátal, alebo, alebo, ááá... mňa to nebaví!

OCO: Ja si tiež myslím, že fyzika nie je zlá vec.

SAMO: Tak ešte aj ty? (krátka pauza) No, dobre oco, ale ty mi ju aspoň dennodenne neotlíkaš o hlavu!

SIMON: To preto, lebo ste spolu málo.

SAMO: (smutný výraz mu na okamih prerýje úsmev) Našťastie.

OCO: (škaredo na Sama zagáni)

SAMO: Všetak dobre, oco. Ved' len žartujem.

OCO: Všetak zato!

SIMON: (po chvíli ticha) A ako sa má babka?

OCO: Asi dobre. Stále má dosť energie rýpať.

SIMON: Čo také sa stalo?

SAMO: (počúva, pomaly zaspáva)

OCO: Dal som si víno, všetak, mal som tri dni voľna a fľašu, tak prečo nie? A ona vybehla a začala nariekať, že čo toľko pijem? A potom...

SIMON: Čo potom?

OCO: Keď som bol po pár dňoch zas v robote na nočnej. Vrátil som sa, ľahol som si a zaspal. Asi o desať minút dokvitla babka, že si môžem dať víno.

SIMON: To prečo?

OCO: Len tak, asi mala návštevu a trochu si naliali, tak jej zrejme zišlo na um, nech mi neni ľúto.

SIMON: To sú veci...

Výstup 5 (Oco, Samo, Simon, Babka; u babky doma)

BABKA: Ako sa máte, kamaráti?

SAMO: (dôrazné ticho)

SIMON: Ale dobre, babka.

BABKA: Počúvaj, Janko, (obráti sa na oca) mohol by si mi pomôcť s televízorom?

OCO: (znechutene) Dobre.

BABKA: Nechce to spustiť stanice od...

OCO: (vykrikuje) Dobre!

BABKA: Ja len, že to potrebujem do ôsmej, dávajú...

OCO: (hlasný povzdych) Chalani, choďte babke pomôcť s televízorom!

SIMON: Dobre. (ide k televízoru)

SAMO: (hlasný povzdych)

Výstup 6 (Samo, Simon; (pri televízore, chvíľu ticho, Simon sa vráta v nastaveniach televízora, Samo sedí vedľa neho)

SAMO: Tak ako, Sipe. Tešíš sa na lyžiarsky?

SIMON: (preťukáva) Hej, bude sranda.

SAMO: S kým budeš na izbe?

SIMON: S Peťom Horou, Dominom a Matúšom.

SAMO: (poškrobe si hlavu) Vy máte v triede nejakého Matúša?

SIMON: Ten nový...

SAMO: Jáj, ten! Prepáč, odkedy som na gympli, všetko mi to uniká. A čo Ema, ide?

SIMON: Ide. Ale prestaň sa na ňu furt vypytovať!

SAMO: Prepáč, my gympláci očividne vlastné životy nemáme, tak sa vypytojeme na ostatných.

SIMON: Vy gympláci sa hlavne neustále ľutujete.

SAMO: A čo mám robiť?

SIMON: Napríklad písať tie tvoje rádoby fantasy knihy?

SAMO: Keď ja prídem zo školy, urobím úlohy a som mŕtvý.

SIMON: Vidíš, je to tu zas...

SAMO: (ignoruje ho a pokračuje v monológu) A keď si ľahnem do postele večer pred nultou, pokojne môžem spať aj desať hodím, stále sa ráno zobudím rozbitý ako cigánska hračka!

SIMON: Tak na nultú nechod'...

SAMO: (premeria si Simona zhora dole, či je príčetný)

SIMON: (smeje sa) Máš lepšie riešenie?

SAMO: (mávnne rukou) Však počkaj! Aj na teba dôjde!

Výstup 7 (Samo, Simon, Peťo; dom u Karolovcov)

SAMO: (porazenecky sedí na gauči v tielku a trenkách, sleduje televíziu)

SIMON: (ukazuje na hodinky) Peťo, už je sedem!

PEŤO: Ejha, správy!

SIMON: A tiež by si mohol zapnúť internet...

PEŤO: A cvičil si dneska?

SIMON: (zmätene) Nie.

PEŤO: A prečo? Mal by si sa viacej snažiť, aby si bol vo forme!

SIMON: Však som bol celý týždeň na lyžiarskom!

PEŤO: Však to je len dobre, ale mal by si cvičiť každý deň! To ja v tvojom veku, bol problém ma dostať do domu. Každý deň sme s chalanmi po ceste do školy vyliezli na Gerlach a potom ešte raz po ceste nazad!

SIMON: Tak zapneš?

PEŤO: Zacvičíš si?

SIMON: (vzdychne, dá si dole tričko a nohavice, ostane v tielku a trenkách, sadne si vedľa Sama, pozerá televíziu)

Výstup 8 (Samo, Markos, Mišo; školská chodba)

MIŠO: (kýva sa veselo z boka na bok) Tak čo hovoríte na test z fyziky?

SAMO: Dalo sa.

MARKOS: Ako vám vyšla trojka?

SAMO: Nie, radšej to ani nechcem počuť!

MARKOS: Dvadsaťštyri a pol ampéra?

MIŠO: Správne.

SAMO: To je zvláštne, aj mne. Hurá – aspoň čosi dobre.

MIŠO: A čo štvorka?

SAMO: (o čosi šťastnejšie) Päť voltov?

MIŠO: Myslím, že hej.

MARKOS: To fakt? Mne vyšlo mínus päť voltov.

MIŠO: (smeje sa)

SAMO: Tak to by nemusela byť ani päťka!

MARKOS: No čo už... aspoň som zdravý! Samo (obráti sa na Sama) si teraz doma na víkend alebo u fotra?

SAMO: Doma. Ale chcem byť sám, trochu osláviť, že mám na tento polrok konečne s fyzikou pokoj!

MIŠO: Ja idem cez víkend na otočku do Brna a...

SAMO: (preruší ho) Pekne, Miško! Majte sa, pekný víkend!

Výstup 9 (Samo, Simon, hlasy Peťa a Mamy; dom u Karolovcov)

SAMO: (doválí sa domov) Konečne!

SIMON: (leží v obývačke na gauči v tielku a trenkách) Čo konečne?

SAMO: Konečne víkend! Môžem sa konečne zahrať na kompe alebo písať alebo... (zabzučí mu mobil vo vrecku)

SIMON: Čo to bolo?

SAMO: (vytiahne, prezerá si telefón) Edupage. (nádej sa stráca s každým slovom) Ohlásená veľká písomka z fyziky. Týždeň po prázdninách...

MAMA: (hlas) Samuško, prerátaj si ešte tie príklady!

PEŤO: (hlas) Toto musíš do života vedieť!

MAMA: (hlas) Ide o tvoju budúcnosť...

PEŤO: (hlas) Čomu sa rovná...

SAMO: (zakrýva si uši, keď hlasy ustanú, vyzlieka si košeľu a nohavice, sadá za stôl a položí naň hlavu)

(Svetlo zhasína, jeden reflektor na Sama, inak tma.)

Balada o Imrovi a zemiakových plackách

Aj keby bol býval bol Imro študijný typ, aj tak by spal v zadnej lavici miestneho gympla a mal na háku celý výchovno-vzdelávací proces rovnako, ako na drevarine. Ešte dva roky ho delia od prípadnej učňovskej maturity, ku ktorej mu dajú aj výučný list nastavovača CNC strojov a nulovú šancu zamestnať sa v miestnom Decodome. Za posledných „prepáčených“ dvestopäťdesiat hodín ho práve láskavo presunuli o ročník vyššie len s otcovsko-materinským pohrozením podmieneného vylúčenia.

A nepomôže mu ani, že je to Antonov vnuk. Toho Antona, čo robil majstra v závode MIER a potom, po absolvovaní pedagogického minima a politického maxima majstra odborného výcviku na tunajšej škole, a na ktorého si už väčšina kolegov zo zborovne nespomína. Ani po slovách ráznej sekretárky riaditeľa, ktorá si pamätala všetko a všetkých, nech sa neondejú, že však učiteľské deti sú posvätné a doktori si pomáhajú, právnici si kryjú chrbty, ale taký učiteľ nepomôže kolegovmu decku ani za toho Boha a pred Bohom má vždy svedomie čisté. To je také rýdzo našské.

Pomohlo poslať vyučujúcu programovania a základov techniky do nekonečna yačiatkov a potom do riaditeľne, kde sa s nekonečným utrpením v očiach podvolila, po dlhom prehovore dobre naladeného riaditeľa, čo majstroval kedysi v prenatálnej dobe s Antonom v jednej fabrike, šatni a pri plechovej skrinke s visiacim zámkom, za ktorým bola aj tak len čierno-biela novinová fotka z akéhosi regionálneho atletického maratónu.

„Tono sa musí v hrobe obracať, Betka. Čo už ti to urobí, nechať mu vnuka prejsť s peknou švorečkou? Bolo dištančné, aj zhora na nás tlačia, že to prepadanie je kontraproduktívne, načo si kaziť prázdniny?!“ vyložil dlane a nahol hlavu k ľavému plecu, ako tí, čo klamú, ani netušia prečo. Ale pamätal si. Poprčhalo a zástupkyňa kúpila zo sociálneho fondu trápny umelohmotný veniec, najmenší a najplastovejší, čo mali. A nikto nechcel ísť s ním. A celá rodina v rôznych výškach nastajlovaná po okolitých náhrobkoch, lebo o uličky sa na starom cintoríne nedbalo a aj tie, čo boli, obsadili korene líp, plakala a vážila si, že prišiel práve pán riaditeľ a bola by ho pozvala do baru Srdiečko na kar, ale rodiny prišlo priveľa. Možno, keby si dal decentný čierny kabát, ale prísť na pohreb v sivom skrkvanom baloňáku...

„Tiborko, poznáš ma, dokedy toto ešte budeme takto? Ja som prišla a ten Anton už bol na predčasnom, nemám nijaké záväzky...“

„Všetci máme. Mali by sme mať. Tak to už chodí. A to ďalšie...dokedy bude treba, Betulinka. Do druhého kola sa nám zas prihlásilo málo a s prestupmi tento školský rok veľmi nerátam.“

Normatív na žiaka nepustí a mať aj na druhý rok istý peniaz za toho „kolegovho“ lagana je lepšie, ako ho nechať vyhodiť, lebo už skončil desaťročnú povinnú školskú dochádzku. Aj tento bol na prestup. Z gympla prišli dvaja. Ale jeden normálny, za učňa, za stolára. Imro rovno na mechanika? Najlukratívnejší odbor? Štvorročný s maturitou! Mater si s ním nevedela dať rady na strednej, treba decko preložiť.

Imro mal nárok na integráciu už od škôlky, ale už ho nebavilo písať písomky oddelene od triedy, kde sa dalo aspoň trochu odpisovať a tých desať minút navyše pre integráča si mohli strčiť do riti. Byť za debila v triede na SOŠke, kde priemernú inteligenciu dosahoval len radiátor, aj to len preto, že bol samoodvzdušňovací, zas taká výhra nie je.

„Dobrý deň, tu je zástupkyňa, váš Imro zas nie je v škole... Nie, nie je. Viete, má toľko vymeškaných hodín...áno, áno, ja viem, že mu ich všetky ako matka ospravedľujete... ale má toľko vymeškaných...treba to zastaviť. Budúci rok už mu to tolerovať nebudeme. Dovi, dopo...“

„A čo si ona myslí?! ... za to, že učí na gymnáziu, že my sa tu na obyčajnej učňovke z jej fracka poserieme?! Mala si ho tam nechať a nie... dobre si jej povedala, „pani profesorko“ pani zástupkyňa, nech si zas nemyslí, že my sme tu kravy sprosté a necháme si skákať po hlave!“ chlipla si z kávy a obliala ľavý prsník. „Som ja krava sprostá.“

Imro žmúri a počúva matkinu prednášku. Aj všetci jeho parťáci v altánku pred školou, vyhodení do areálu na veľkú prestávku. Pučia sa od smiechu, jej fistula je smiechopudná. Imro ju miluje, ako každý syn matku a nie iba pre vreckové a utulávanie vymeškaných hodín. Majú zvláštny vzťah. On jej robí radosť a ona jemu a chalanom by bolo treba jednu prifachčiť. Odtipkávajú z miniatúrnych zvyškov cigariet a slzia im oči. Imro ich vykrúca stĺpkom. Odobrí mamúšikovi v rýchlosti šieste doživotné domáce väzenie, explicitne zamietnuté zvýšenie vreckového, ktoré má beztak na pár rokov zatrhnuté, aj vyhadzovanie komponentov PC von oknom. Potom má upratať izbu, povysávať, upratať izbu, uložiť si skriňu, upratať izbu, vyniesť smeti a cestou si kúpiť pri pošte

zemiakové placky, ale predtým ešte upratať izbu, lebo ona príde až poobede, majú poradu. Preplatenie sa uskutoční pod magnetkou na chladničke.

„Imro, zastav sa v riaditeľni, prišla zas nejaká škatuľa pre teba. Ešte ani pre tú prvú si si nebol! Zas vypaľujete zobáky?! Tu rovno pod oknami?“ klopká si na čelo sekretárka a vysýpa popolník z parapety, fúka do natrúsenej spätnej väzby.

Kymáca sa, škrabká pod šatkou z ázijského e-shopu previazanou na spôsob mexických výpalníkov, červenšou, ako on sám a čaká, kým sa pred ním neotvorí škatuľa. Sekretárka si dáva záležať, nemá inú robotu. Imro by aj s partiou mal, Doda strčili do kontajnera, kde miesto praxe rúbali starý inventár intráku, je mu to celé trápne, ale musí sekať dobrotu, inak ide na celé leto do hydinární k pásu, sekať smradľavú kuracinu.

„Fuj, to je ale knižisko... šak to je v ruštine...! ...a má to hádam aj päť kilo,“ zalomí rukami, posunie okuliare na nose sekretárka, „Sadaj! Oskenujem diplom v riaditeľni. Pôjde na nástenku.“

Imrov dedko kedysi choval akváriové rybky a vypracovával za svojich učňov SOČky zo života živorodiiek, ktoré sa potom učili spamäti, aby prešli aspoň krajským kolom. Akvaristický krúžok mal meno a cveng aj na miestom odbore zväzu chovateľov, tí zapožičali akváriá a tie potom smrdeli na chodbách učňovky. Občas tam niekto hodil dekel zo salámového rožka, občas menšieho spolužiaka. Ale školu mladí akvaristi vzorne reprezentovali. Presne toto šplechla zamračená žena svojmu chleboďarcovi, keď krútil nad diplomom v rukách hlavou.

„Petrohrad očami detí?! To ako vážne?! Výtvarná súťaž, 1. miesto v šiestej kategórii. A to sa môže zapájať sa takto z drevárskej učňovky?“

„Reprezentuje školu? Reprezentuje! Ved' celé roky nič nemáme, pán riaditeľ. Naposledy tá Heňova kolíska, čo majstri cez jarné zhlobili na praxi, bola v Nitre na výstave Mladý tvorca. Odvtedy roky nič. Teraz máme celoslovenské umiestnenie a budeme sa štorcovať? Poviem jeho mame, nech napíše článok, dáme aj na stánku školy.“

Zaštrkotal sken a diplom dva je na svete. „Imro? A čo si to vlastne kreslil?“ kričí ešte do predsiene, kde si Imro práve šuligal z krku zoškriabanú zelenú špinu z nekvalitnej reťaze, čo mu na ňom visela s prívěskami kalašnikova a lebky.

„Ale, takú hovadinu na hajzelpapier som robil. To sa najprv Duvilaxom nalepilo také skrkvané oné na výkres, potom nafarbilo vodovkami a podľa fotky som tam dal taký ten dvíhací most na Neve. Mama to nafarkala lakom na vlasy a volade zas poslala. To bude asi to,“ vyzdychal znudene, váhajúc, kam s guľôčkou spod reťaze.

Riaditeľ prikyvkával a stále hľadal v databáze mimoškolskej činnosti, či sa hodí, aby sa uční zo SOŠ drevárska zapájali do výtvarnej súťaže Petrohrad očami detí.

Zástupkyňa privrela dvere. Ukázala na druhú škatuľu, vraj aj to je nejaké ocenenie pre Imra.

„Ona tam vždy uvedie našu školskú adresu, takže on reprezentuje našu školu. Bodka!“ dovolila si upratať riaditeľove myšlienky. Dvere sa zas poodchýlili a načapali Imra s ukazovákou medzi stoličkami.

„Imro? A táto škatuľa? Tá už je tu aspoň týždeň! Nejaká Šaľa, Esej...esej... Jána Johanidesa...či čo to je?!“ odslabikovala s hlavou stiahnutou dozadu. Riaditeľ myklo. Esej znie lepšie ako Petrohrad očami detí.

Rozkročené nohy skúsil priblížiť k sebe a nasmerovať ich do medzierky dvier so súcitným pohľadom prítopenej vydry. Oprel sa a založil si ruky za temeno vyholenej hlavy.

„To nám Julka na slovine dala na úlohu napísať slohovečku, že Človek človeku vlkom, alebo takú nejakú hovadinu...“

„Aká Julka? Imro! Pani profesorka, hádam!“ natrčila na prerasteného tínedžera prst a prekryla riaditeľa, aby náhodou nevyskočil. Nemal to aj tak vo zvyku.

„Ale šak hej, hej, som napísal niečo, dal mati skontrolovať chyby, tej sa to páčilo a zas to niekam poslala. Jej sa všetko páči. Vyhralo to vraj nejaké druhé miesto. Aj Julka...teda, pani profesorka mi za to dala dvoječku,“ zamával spokojne laktami a zas sa na stoličke rozkročil, nenápadne sa oňuchávajúc pod pazuchami.

„Vidíte, pán riaditeľ! Reprezentuje školu. Jeho mama vie, čo robí. Chlapec nie je ktovieaký študent, aj vymeškaného má kopec, ale... reprezentuje. A hentá by mu chcela dať komisionálku? Tonovmu vnukovi?! Že ju hanba nefackuje!“

Vybaľuje druhý z diplomov, vyrovnáva rožky, kochá sa z adresy školy uvedenej pod menom oceneného, má lokálpatriotické cítenie a slabosť na háved', ktorá jej ráno pomáha zmenežovať a vynosiť na tretie varnice pre školskú jedáleň.

Imro má voľno od desiatej, namiesto vyučeka pomáhal nakladať do dodávky regále do spriaznenej školy v Nových Zámkoch. Pojedol cukríky zo škatule s esejou, čaj daroval sekretárke a nad diplomami mávol rukou.

„Nechcú to dať na stránku, Imro,“ ospravedlňovala sa sklamane sekretárka nad krásnymi farebnými skenmi, hrkotajúc darovaným sypaným čajom. „Dáky ten pričapený konflikt záujmov, či čo ako...“

„Kašľať ich...“

Päťkilovú knihu Petrohradu v ruštine chcel od neho za päť eur odkúpiť spolužiak, lebo mala pekné kovové kovanie, ale v Imrovi sa prebudil obchodník a ruská kniha nie je zlacnená bageta z LIDLa, ktorá sa dá vymeniť za polku cigarety. Oproti pošty majú zemiakové placky po eure dvadsať, tie vyfasuje od mamúšika. Odmalička, ak niečo pekné nakreslil, či napísal, si ho mama kupovala výmenným obchodom. Cukríky nahradili placky.

„Mamúšik? Nie je nejaká súťaž? Ľúbim ťa. Mám vreckové suchoty a hlad.“

Trojvrstvová samota...

(... čo mi dala a čo vzala pandémia)

Neverili by ste, koľko to trvá, kým sa z budovy desať minút po druhej vytlačia všetky triedy. Ešteže nikto nemá záujem ísť späť. V protismere je prázdno. Rovnako ako v mojej hlave. Po tých nekonečných týždňoch ticha na mňa zrazu celodenný hluk pôsobí paradoxne rovnako. Duto. Prázdno. Ostré lúče popoludňajšieho slnka sa predierali cez srdiečkové listy dvoch mladých líp pred školou, pod ktoré sa bolo treba ohnúť, aby sa ti do vlasov nenadrobilo kadečo lipové, no nemala som žiaden čas na pozastavenie sa a pozorovanie tohto javu. Oblúkom som sa im vyhla.

Taška mi na ramenách každým krokom oťažievala, hrkotali mi v nej kľúče a prívesky. Zrýchleným krokom som prešla za roh k autobusovej stanici. Decká stáli v skupinkách, veselo sa rozprávali a delili sa o svoje zážitky z dňa, iní ticho sedeli na lavičke a pozerali do mobilov, alebo osamote postávali vedľa a netrpezlivo čakali na autobus. Porozhliadala som sa naokolo, či niekde nezbadám známu tvár, no okrem jednej spolužiačky, sediacej o dve zastávky ďalej, zahľadenej do mobilu, som nespoznala nikoho. Zbytočné by mi bolo ju osloviť.

Zložila som si tašku z pliec a položila som si ju vedľa nôh. Autobus by tu mal byť každú chvíľu. Čas na mobil? Oplatí sa? To sa mám takto naháňať každý deň? Zanáďavala som si v duchu a vrátila mobil do tašky.

Kúpila som si lístok a sadla som si na prvé voľné miesto. Obzrela sa v rýchlosti po ľuďoch, ktorí tu už sedeli. Poznala som z videnia jedného pána, ktorého som vždy videla sedieť na tom istom mieste, vždy len utorky a štvrtky a tak, ako klasicky, niečo si písal do zošita. Zdvihol zrak a prichytil ma, ako sa na neho pozerám. Rýchlo som odvrátila oči, práve vo chvíli, keď si vedľa mňa prisadla pani s dvomi taškami plnými toaletného papiera.

„Netlačím ťa tými taškami?“ spýtala sa, keď si sadla.

„Nie, nie, v poriadku,“ odpovedala som a letmo som sa na ňu usmiala, aby som ju v tom uistila. Asi mi ten úsmev neuverila.

„Tak fajn, veď je to len toaleták. Kupujem tento trojvrstvový, ten je mäkký a navyše je aj parfumovaný. Broskyňový. Nevie, nevoňala som, ešte mali citrónovú trávu a aloe. To ale nevonia,“ odpovedala mi obsérne a autobus sa

pohol. Muž cez uličku si v rýchlosti niečo dopísal a prižmúril oči našim smerom. Možno na mňa, možno na pani. Alebo na toaleták?

Domov som prišla unavená, no nemala som čas na oddych. Rýchly obed, rýchlo domáce úlohy, projekt. Do toho som sa pustila ako prvého. Začínala som byť spokojná s tým, ako som ho napísala, keď mi prišlo upozornenie na aktualizáciu softvéru, ktorú som už nejaký ten piatok odkladala. V ten zbrklosti som odklikla na reštart.

„No, pekne! Práca v keli! Ja sa na to môžem...“ zavyla som bezmocne.

Od hnevu som odišla od počítača, aby neschytal a buchla dverami na najmenšej miestnôstke nášho bytu.

Odkrúcala som toaleták a pred oči mi prišla pani s prednáškou o jeho vône. A vrstvách. Hľadala som ich, ale neboli žiadne. Môj je obyčajný, jednovrstvový. Ako celý život. Škola, úlohy, projekty. Je jedno, či je dištančné, či prezenčné, na všetko som sama. A čo socializácia, o ktorej stále hovoria? Kedy už konečne začne?!

Keď som sa trochu upokojila a počítač sa doaktualizoval a reštartoval, vrátila som sa k projektu. Tak, ako som predpokladala, niekoľko odsekov bolo „v keli“ a musela som ich písať znova. O chvíľu prídu naši, aspoň budem mať dôkaz, že sa učím.

Mama ťažko pracuje, aby pre nás zarobila dostatok peňazí na všetko, čo potrebujeme. Ľudia si nás často zamieňajú za sestry. Otca vídavam pomenej, z rovnakého dôvodu, ako mamu. Práca. Pracuje ako právnik, no má teraz ťažké obdobie. Väčšinu súdov v poslednom čase prehral, no ako on sám hovorí, čochvíľa bude lepšie. Mám aj mladšiu sestru, Elišku. Má jedenásť rokov a neustále ma otravuje, no aj cez to ju ľúbim ju najviac na svete. Posledný člen našej rodiny je môj kocúr, Wilson. Je to perzská mačka, má svetlú srst'. Našla som ho ešte ako mačiatko na ulici pred naším panelákom, keď pršalo. Vtedy mal srst' sivú.

Wilson vyskočil na stôl a drzo si sadol na učebnicu matematiky. Bez pohybu na nej zostal a pozeral na mňa. Čakal, že zas príde monotónne vysielanie akéhosi hlasu z počítača a jeho budú škrabkať medzi ušami tak, ako bol naučený pred prázdninami. Ešteže učitelia nemajú bočné videnie.

„Chod' preč, dnes nie je nijaké online vyučko. Už sa učím sama a ty si nájdí svoju zábavu,“ povedala som viac-menej pre seba, pretože mi bolo jasné, že mi nerozumie a keby aj áno, ignoroval by to, ako aj teraz. Zobrala som ho na ruky a položila ho drsne vedľa nôh stola. Ešte to niekoľkokrát skúsil, kým urazene obišiel moju stoličku a zmizol.

Ako pridať ďalšiu vrstvu svojmu poloprázdnemu životu? Pohľad mi padol na policu s knihami.

Z poličky som zobrala prvú knihu. Bola požičaná z knižnice, preto mala na obale ďalší obal - plastový. Mala som sto chutí ho odňať, pretože to je maximálne neekologické, no asi by som tým ničomu nepomohla. Namiesto toho som sa začítala do príbehu plného klišé stredoškolského života. Ach, jaj. Ach jaj, jaj. A potom už len: jaj, jaj, jaj... Samozrejme, že aj ja by som chcela mať taký život, no kto nie? Aj keď by to bolo asi dosť pritiahnuté za vlasy a nudné, keby všetci mali dokonalé životy. Aj keď sa môže zdať, že niekto má život ako Cher Horowitz z filmu Clueless, často to tak nie je. Mám pocit, že veľa ľudí skrýva svoje pocity, ale úprimne, kto sa im môže čudovať? Niekedy mám pocit, že sme všetci v džungli a okolo striehnu samé tigre, čo čakajú na každú príležitosť, kedy odhalíte svoje slabiny. A keď ich ukážete, bez váhania zaútočia a zničia vás. Prežijete útok, no zostanú jazvy a dostanete poučenie, aby ste to už viackrát neurobili. Svoje trápenia si nechávate pre seba, až kým vás nerozožerú z vnútra...

Na kolenách mi pristál „tiger“

„Wilson! To čo si urobil?!“ strhla som sa. Z malej svetlej tlamy trčal koniec toaletáku, zvyšok sa strácal v dlhej stuhe smerujúcej kdesi do chodby.

Že by ďalšia vrstva môjho života? Papier. Pán zapisujúci si zážitky aj kniha, v ktorej už sú. Ako začiatok to nie je zlé.

Ten kocúr mi asi rozumel.

„Dobre, dobre, Wilson, ale na toaleták písať nebudem!“

Nájdem si nejaký zošit. Skúsim príbeh, ktorý je skutočný, nie ako tie v brakových knižkách. Taký normálny. O mne. Aj o tebe. A vrstvách toaletného papiera.

X X X

To, že držím diétu, mi nezabráni dať si do kávy tri lyžičky cukru. Ak by cukor neexistoval, pila by som čaj.

„Chcela by som poznať človeka, ktorý vynašiel lyžice.“

„Ok.“

„Chcela by som vynájsť niečo rovnako užitočné.“

„To sa ti nepodarí.“

„Prečo?“

„Lebo si sa narodila v nesprávnom storočí, mojko. Všetky užitočné veci už boli vynájdené.“

Dlho som nemala najlepšiu kamošku. Od druhého ročníka na základke. Majka bola moja najlepšia kamoška. Hovorili sme si, že sme BFF. Best. Friends. Forever. Vtedy som si myslela, že je to veľká frajerina. Používať anglické slová. Asi som považovala za frajerinu všetko, čo som nevedela. Majka bola blondína, ja bruneta. Dokonale sme sa k sebe hodili. Sedeli sme spolu v lavici. Dohodli sme sa, že keď vyrastieme, vydáme sa za chlapcov, ktorí budú tiež BFF a budeme susedky.

Potom si Majka našla inú. Vlastne to bola moja chyba. Raz, keď som prechádzala po chodbe s iným dievčaťom, prešla som okolo Majky a nepozdravila som ju. Majku to veľmi zranilo. A tak mi jedného dňa oznámila, že už nie sme BFF. Odsadla si k Magdalénke. Magdalénka mala krajší nos než ja. Nemala som šancu.

Dlho som nemala najlepšiu kamošku, ale rozhodla som sa, že to zmením. A keďže som asi blázon bez štipky racionálneho uvažovania, išla som na to veľmi priamo. Začala som písať dievčatám, blondínam, ktoré bývali niekde v okolí, či by so mnou nechceli byť najlepšie kamarátky. Odpovede boli naozaj rôzne.

Keď som už prestala počítat pokusy, narazila som na úspech. Úspech sa volal Slávka. Bola to poctivá blondína. Dohodli sme si stretnutie v potravinách pri regáli so sladkosťami. Vraj všetky vzťahy stoja a padajú na vkuse na jedlo.

Odkedy sme so Slávkou najlepšie kamošky, robíme to, čo najlepšie kamošky v našom veku robievajú. Prechádzame sa spolu, robíme si spoločné fotky, chudneme, občas pijeme presladenú kávu, lebo čaj je pre škôlkarov. Máme abnormálne podobný vkus na jedlo. Robíme aj to, čo priemerné naj kamošky nerobia. Napríklad sa snažíme vygoogliť vynálezcu lyžice (márne), alebo sa

snažíme zo seba vydať čo najhlasnejší smiech, alebo sa pozeráme na fotky jedla, keď sme veľmi hladné...

Netúžim po pomste a ani sa nechcem chváliť, ale Slávka má stokrát krajší nos než Magdalénka.

Margaréta zastrčená za uchom

Nikoho v skutočnosti nezaujíma, aká si. Ak niekomu nevyhovuješ, nájde si inú. Iba ty máš svoju predstavu o tom, aká by si chcela byť. Nevieš, kto si ty a kto je iba tvoje vysnívané ja.

Chcela by si byť extrovertka, pretože si myslíš, že extroverti majú krajší život. Vlastne ani nevieš, či si introvertka. Povedal ti to iba test osobnosti. Neveríš mu, ale zároveň nevidíš dôvod, prečo by ti mal klamať. Možno má pravdu. Neprekáža ti byť sama, ale vedomie, že existujú aj iní ľudia v tebe evokuje, že byť extrovertom je správne.

Chcela by si mať rada bylinkové čaje, pretože sa ti páčia ich liečivé účinky a celé ich čaro.

Ráno, ešte za rosy, prídeš bosá na lúku. V jednej ruke látková taška, druhou hladíš najvyššie stebľá trávy. Prsty vpíjajú kvapky. Tvoje vysnívané ja má svetlú pokožku, je útle, vždy nosí šaty.

Máš v hlave toľko predstáv, až sa bojíš, že vybuchne. Tvoje myšlienky vyprsknú, prilepia sa na steny a pomaly sa budú ťahať k zemi. Alebo sa roztrhnú a rozsypú ako konfety. Nieкто príde a pozametá ich. Nepáčia sa ti konfety. Je to iba výbuch a milión malých ligotavých papierikov rozsypaných po zemi. Určite ich vyrábajú z nejakých obalov od keksov. Tupými nožnicami ich nastrihajú na kúsky a napchajú do vybuchovacej trubice. Robia to len kvôli jedenému okamihu. Ty ani poriadne nevieš, ako ten okamih vyzerá. Máš zatvorené oči. Aj keď sa snažíš pozeráť. Pri tom hluku vždy žmurkneš. Tvoje obľúbené konfety sú lupene z ruží. Sama ich nazbieraš a sama hádžeš nad hlavu. Vtedy si blažená.

Chcela by si mať rada dážd'. Tancovala by si so šatami prilepenými na telo, vyplazovala jazyk do neba. Alebo by si sedela na parapetnej doske a s nostalgickým výrazom sledovala, ako sa cesty kvapôčok spájajú a rozchádzajú. Rosila by si svojím dychom okno.

Keď prší, mávaš migrény. Príliš slabé na to, aby si sa kvôli nim dopovala liekmi, ale dostatočne silné na to, aby ti pokazili ďalší deň. Ďalšiu šancu hrať sa na vysnívané ja.

Dobrý deň! Ja som introvertka, ktorá pije kávu, nemá rada konfety a ani dážd', teší ma.

Asi vás nezaujíma, aká som.

Slová a ticho menia ľudí

V nebi to určite vyzerá tak ako u mojej babky. Niekedy by ste sa tam mali ísť pozrieť. Myslím tým k babke. Ale v pohode môžete ísť na návštevu aj do neba. Vždy, keď si ostriháme vlasy, myslíme si, že sú z nás lepší ľudia. Chytíme sa za ruky a odstrihnuté končeky rozsypeme po záhrade. Vietor ich potom rozháňa ako plamene pri požari.

V lete s babkou trávime najviac času. Namiesto raňajok si robievame vodný kefír. Pestujeme Tibi kryštáliky. To sú také drobné organizmy, ktoré majú schopnosť fermentovať vodu na kefír. Ľudia ich volajú aj živé zrnká. Naozaj sú živé. Babka sa s nimi aj rozpráva. Aj ja sa s nimi rozprávam, ale babka sa nerozpráva len tak s hocikým.

Tibi krmíme trstinovým alebo kokosovým cukrom. Okrem toho majú rady aj ovocie. Babka vraví, že najradšej majú sušené figy, ale postačí im aj sezónne ovocie z jej záhradky. Dáme ich odstáť do vody a ešte dlho na ne pozeráme, ako bublinkujú.

Keď sa babke minie cukor alebo čokoľvek iné, idem nakúpiť. Babka sa snaží vyhýbať nákupom, lebo nemá rada ľudí. Ak už niekam ide, musí mať na sebe čiapku, a vôbec nezáleží, aké je vonku počasie. Babka nemá doma hodiny, pretože ich nepotrebuje.

Netuším, ako sa vôbec babka zoznámila s dedkom. Babka o ňom veľmi málo rozpráva. Ja si myslím, že sa naozaj nikdy nezoznámili. Jednoducho si ju dedko našiel. Zvykli si na seba a už si nechceli odvyknúť.

Babke sa ľudia vyhýbali už od mala. Teraz sa ona vyhýba im.

V nebi to určite vyzerá tak ako u mojej babky. Som si tým úplne istá. S babkou sme si na seba zvykli. Babka vedela veľmi dobre počúvať. Vedela o všetkom. Ja som ju naučila usmievať sa na seba do zrkadla a ona ma naučila modliť sa. Ľudia hovoria, že sme sa k sebe jednoducho hodili. Potrebovali sme jedna druhú. Boli sme v našej rodine jedinú ryšavku.

Rozkvet duše

Bud' pokorný, pretože si stvorený z hlíny. Bud' ušľachtilý, pretože si stvorený z hviezd. (Srbské príslovie)

Chabé, slabulinké svetlo dopadá na sivastý drahokam, ktorý je poprepletaný žilkami čiernej a okrovej farby. Vyzerá ako tie mramorové kamene, ktoré môžeme badať na nových náhrobných pomníkoch. Jednotlivé žilky kúsočkov cudzích hornín sa neustále stretávajú, spájajú a zároveň oddeľujú ďalšími pramienkami len ťažko badateľných nití. Vyzerajú nedokonalo, neporiadne, ba až záhadne. Nad drahokamom zurčí pramienok vody – kvapky stekajú po stenách drahokamu až kým sa nedostanú na miesto, kde drahokam svojím okrajom hladí chladnú vlhkú zeminu. Zo zeminy klíčia maličké bledé stonky, dosť slabé na to, aby prežili nedostatok svetla tu dolu. Čím ďalej od drahokamu sa nachádzam, tým viac vidím stále ďalšie a ďalšie tenučké bledé stonky. Teraz vidím aj prvé lístky, ktorých odraz sa mi leskne v očiach. Aj tak ďaleko od zdroja vody nachádzam život. Tento fakt mi zovrie srdce. Cítim závrat. Pošmyknem sa a pod sebou pocítim deku vlhkého machu. Ihneď ho spoznávam. Podarí sa mi znovu vstať a moja zvedavosť a odhodlanie hľadať ma privedú na zaujímavé miesto. Všimam si stále viac a viac farieb, viac a viac rastlín. Čakala som pustotu. No opak sa stal pravdou – stonky rastlín mi dosahujú výšku kolien, sú hrubšie, tmavšie a silnejšie než tie predošlé. Pozorujem ich neustály a rýchly rast, ich lístky sa zmenili na okrúhle lopúchy väčšie než moja dlaň. Vidím kvety, ktoré tu predtým neboli – hýria tisíckami farieb a každý z nich je jedinečný, svojský a nádherný. Do priestoru sa vyšvihli lupene rôznych tvarov a ich jemnosť sa nedá porovnať s ničím naokolo. Napadne mi, že si jeden odtrhnem, potom však meravo zastavím ruku, nechcem zničiť to dokonalé, čo sa tu odohráva. *Možno som tu iba na návšteve. Nepatrí mi to.* Vo vzduchu cítiť vôňu nového života. Vzduch je vlhký a rozpínajú sa v ňom striebřisté častice niečoho, čo neviem identifikovať. Všade panuje harmónia, kvitnutie a vznik. Je tu tak ticho a príjemne. Mám pocit, ako keby som sa opäť narodila, no nie som si istá, či patríam práve sem. Všetko, čo je tu živé, vyzerá byť také nevinné a mierumilovné. Za tu chvíľu, čom som tu, tu stihli vyrásť stromy – je ich stále viac a kvitnú. Ich konáre siahajú do výšin, akoby sa chceli dotknúť niečoho, čo

je pre mňa , žiaľ, neviditeľné. Kmene sa predlžujú a stúpajú k nebu. Už nedo-
vidím na ich konce – stratili sa v ružovkastej hmle vysoko nado mnou. Zrazu
začnú padať drahokamy – žiarivé fialové kryštály, ktoré svojím leskom a odra-
zom života naokolo opticky pridávajú tomuto miestu stále viac a viac svetla.
Spadli priamo zo samotných hviezd a celú tú cestu prežili práve kvôli jed-
nému – aby sa dostali do vlhkej zeminy, zaborili sa hlboko do pôdy a načali
pramienky vody, ktorá aj mne dala život.

Mohla som sa opätovne narodiť...

Narodiť sa z hlíny a zo samotných hviezd.

Plač ruží

Vychádzala som zo starej tehlovej budovy strednej školy. Jeseň sa ukazovala v plnej sile. Slnčné lúče strácali svoju majestátnosť a hmýriace sa mračná nad hlavou chceli čochvíľa padnúť a pokropiť suchú zem. Z oblohy pomaly padala prvá dažďová kvapka. Pristála mi na studenom líci, červenom od vetra, a ako slza sa kotúlala ku krku. Chcela som si vytiahnuť dáždnik, ale ako bývalo u mňa obyčajou, nechala som ho doma. Tam mu bude dobre, pomyslela som si. Ráno viedli moje myšlienky vojnu, predierali sa na povrch ako rozbúrené more počas búrky, akoby potrebovali dohnať nečinnosť počas noci. Nedokázala som ich zmierniť ničím a boli to nutné úvahy, také silné ako keď narkoman baží za svojou drogou. Bola som otrokom vlastnej mysle a ľudia ma neustále obviňovali z nepozornosti, alebo mi pripomínali moju nesústredenosť. Presne tak som si zabudla aj dáždnik.

Studené kvapky a vietor sa dostávali do špiku kostí a mňa začala striasať zima. Aj teraz som otvorila dvere nepokojným myšlienkam, ktoré čakali, kým im opäť dám priestor dýchať.

„Ahoj,“ vytrhol ma z myšlienok mužský hlas.

Od ľaku som so sebou prudko trhla, otočila sa a pred očami stál Adam, oktaván z gymnázia oproti našej strednej. Upieral na mňa veľké belasé oči, do ktorých mu padali husté ebenové vlasy. Po koženkovej bunde mu stekali kvapky vody, ale i napriek tomu sa na mňa usmieval.

„Ahoj,“ dostala som napokon zo seba. Prepadli ma nepokojné myšlienky na konverzáciu, v ktorej som ani zďaleka nevynikala.

„Ja... vieš, keď ideš v tomto nečase, napadlo mi, že ťa môžem odviezť. Teda len ak chceš.“ Zabodol do mňa jasné belasé oči a široký úsmev.

„Ehm... no... ja... dobre,“ vykoktala som nakoniec, i keď toto rozhodnutie nebolo *ani zamak racionálne*. Potiahol ma za rukáv kabáta, aby som nečinne nestála v strede asfaltovej cesty.

Prišli sme k autu s lesklou čiernou karosériou. Otvoril mi dvere a o pár sekúnd nasadol na mäkké sedadlo auta vedľa mňa aj on. Očkom som tajne sledovala každý jeho pohyb. Pripútal si pás, pootočil kľúčikom a vyšiel z parkoviska. Bol sústredený na jazdu. Rukami ladne otáčal volantom pri každej zákrute, ale ani na sekundu nespustil oči z cesty, ktorá sa rozprestierala pred nami.

„Prepáč,“ ukázala som na cícerok vody tečúci z mojich dlhých ryšavých vlasov zviazaných v pôvodne úhľadnom vrkoči.

Usmial sa na mňa, „to nič, veď je to len voda,“ a opäť obrátil svoju pozornosť na autá stojace na križovatke.

Hľadela som na nečas vonku. Aleje stromov zahaľovala hmla a dažďové kvapky. Obloha bola stále pokrytá sivastými oblakmi a okno, za ktorým som ticho sedela, pokrývala vrstva vodnej pary. Prstom so prešla po skle a upriamila pohľad na svetlo na semafore. Stále svietila červená. Túžila som začať konverzáciu zmysluplnou témou, ale Adam ma stihol predbehnúť.

„Prečo si sa rozhodla pre aranžérstvo?“ spýtal sa.

„Odmalička som pestovala kvety a splietala kytice z každého možného druhu,“ pousmiala som sa nad predstavou, keď som mala päť rokov a podliehala neuveriteľnej túžbe presádzať a aranžovať kvety.

„Teraz doprava,“ povedala som, keď na semafore konečne zasvietila zelená. Opäť som rozmýšľala, akú tému načnem. Nechcela som sa strápiť a hlavne povedať nejakú hlúposť. Rodičia a brat sú takí otvorení a plní elánu, zapájajú sa do rozhovorov, usporiadávajú večierky na záhrade za mestom. Len ja som iná, utiahnutá myška. Najradšej sa zatvorím do izby, sadnem si na okennú rímsu, v lone mám knihu a vedľa mňa stojí pohár čaju, z ktorého stúpa para.

„Nemusíš sa ma hanbiť,“ vyriekol zrazu, „ja som ten posledný, ktorý by ti ublížil. Všimol som si, že veľmi nezapadáš do ideálu dnešnej mládeže, ale každý má predsa právo byť sám sebou.“

„Nezapadáam, lebo nenavštevujem každú párty a hlavne rozmýšľam i keď toto neuvážené rozhodnutie...“ Vôbec mi nevadilo, že som iná. Aj babička vravievala: „Škoda krásy, keď rozumu nieto.“ A mala pravdu.

Prišli sme na parkovisko pred panelákom, v ktorom som bývala. Ani som si nevšimla, ako rýchlo sme sem prišli. Chvíľu som nehybne sedela na sedadle spojuzdca, pozerala som na kvapky, ktoré voľne stekali po studenom čelnom skle.

„A-ako si vedel, kde bývam?“ Konečne som sa vykoktala.

„Bývam hneď vedľa teba.“ Skamenela som. Pripadala som si hlúpo. Až v tej chvíli som si uvedomila, že celý život bývam pri niekom, do koho som bezhlavo zaľúbená. Až v tej chvíli som si uvedomila, že vie o mojich papierových kvetoch, pretože žiadne iné na mojom balkóne neprežijú. Mali sme k sebe tak blízko, a predsa sme si boli na míle vzdialení.

„Viem o tom, ako načúvaš spoza balkónových dverí, keď hrám na klavíri,“ usmial sa na mňa, „si môj prvý oficiálny fanúšik.“

„Už by som mala ísť,“ povedala som. Zrak mi padol na jeho ostrú sánku a poklesnutý úsmev. Zvrátila som obočie, rýchlo otvorila dvere a bezhlavo sa

vrhla do kroku. Chcel ma dobehnúť, ale skôr ako sa to stalo, stratila som sa v útrobach panelákového domu.

Doma ma privítalo šťastné vrtenie chvosta malého chlpatého kľbka plného radosti. Spolu s malým chlpatáčom som si sadla na podokenicu a uchlipkávala si studený ranný čaj. Sledovala som, ako sa vodné kvapky kľžu po skle až spadnú celkom dole a uniknú z môjho pohľadu. Z vonku sa neozýval smiech ani štebot detí, ktoré sa hrali na neďalekom ihrisku, ale boli to ladné tóny vychádzajúce z útrov klavíra doplnené o klepot kvapiek. Akoby ten súkromný Adamov koncert bol venovaný mne.

Vyšla som na balkón. Plnými dúškami som vdychovala čerstvý vlhký vzduch do pľúc. Adam stále hral na klavír. Tentoraz to bola Sonáta mesačného svitu od Beethovena, bola mojou obľúbenou. Dokázala som si predstaviť, ako precízne ťukal prstom po každom klávese, aby vydali ten správny zvuk. Moje srdce zaplesalo pri každom novom takte. Keď pieseň dohrala a zrazu sa všade naokolo rozľahlo ticho, otvorila som oči a odlepila chrbát od balkónovej steny. Pohľad mi skĺzol na smutné, zmoknuté ruže z papiera. Už boli síce len do koša.

„Síce neviem, čo znamená biela ruža, ale chcem, aby si ju mala.“ Ozval sa známy hlas spoza chrbta. Na vedľajšom balkóne stál Adam, medzi prstami zvieral papierový, trochu nevydarený kvet.

„Biele ruže sa spájajú s novými začiatkami, hovorí sa, že boli zasvätené gréckej bohyni lásky Afrodite.“

„Tak dúfam, že to bude symbol nového začiatku,“ žiarivo sa usmial, v belasých očiach sa mu ihrali iskričky. Cítila som, ako mi do líc vstupuje červeň. Napokon som sa usmiala a prijala jeho ružu, ako nový začiatok. Ako nové dobrodružstvo, do ktorého sa strmhľav vrhám.

V Adamovi som našla svojho jediného spoločníka. Rozprávali sme sa o knihách, kvetoch, hudbe a mne sa čoraz ťažšie pripúšťalo len priateľstvo. Pri belasých očiach sa mi srdce prudko rozbúchalo a v očiach sa mi zjavili iskričky. Už som nemala ten skľučujúci pocit, ako na samom začiatku.

Tak i dnes som vyšla na balkón. Už sedel na stoličke, pozoroval prúdy mohutného Dunaja. I keď ruže zostali ružami a klavír čakal v tichu, naše myšlienky sa uberali rovnakým smerom. Oči sa nám stretli a už nebolo cesty späť. Dnes už aj slnko vyšlo v plnej kráse a bez dažďa sprevádzalo prúdy pokojného vetra i naše srdcia.

Detstvo

Koľko vtáctva sa zmestí
do najteplejšieho kúta mrazu,
kde staré topánky vŕzgajú snehom
s jachtavými krokmi pod hlavou?

Aj polmesiac odvisne na hrote cencúľa,
ako nočná dúha v závetrí poskladanej košele -
vždy podľa veterných predstáv.

A ja sa neba dotkynam špičkami hviezd,
keď ohýbam prsty do päťcípeho tvaru.

Namýšľam si, že padajú, hoc blúdim
pridŕžajúc sa nezídených klasov na závese
a otvorené okná zakaždým prebudí vietor,
bielou šatkou priloženou na slovách.

Na konci ulice mojej izby zastane mama.
Po každom snežení má dlhšie vlasy,
ako anjel v nočné poludnie.

Prituhlo.

No za druhou stranou skla,
aj tak vyrastú jamky na líci
v najširšom úsmeve
spočítané z kúta predstáv
odkiaľ prilietavajú sýkorky,
celkom samé
a bez košele.

Nevedomosť

Papierovú loď priviazali
ostré črty mesiaca o mrkajúcu lampu
pouličných nocí.

Vznášala sa len krídlami
položenými až po rozvetvenosť mrakov,
kým piesne z priesvitnosti korún
žltli lístím
a za očami im prebehli čierne nitky
zabudnutých vtáčích pier.

Za bránami jej okna vysedával rebrík,
vlniaci sa strmhľav spustený k svetlu,
akoby po ňom prešiel ktosi,
kto práve vychytal všetky noty medzi prsty,
až slzy znehybneli na perinách
prázdneho obdĺžnika
obelenej trávy.

Nieкто zhasol svetlo
a ja som zabudla
ako poskladať more
rukami
schúlenými do kľbka.

Dýchanie zeme

Ako sa len z dvorov
dvíhajú hrivy ďateľín z čiel žrebcov
a blýskavica jarnej rieky
s mokrým lícom spráchnivených sĺz.
A v neďalekej kolíske - brehu,
ako detstvo sa zakolíše zem.

No predsa ešte utekajú
do vzkriesenej miazgy lesov,
archy barokových krídel
s lemom vetra na perách
ponad strechy vidieckych stromov,
kde aj rieky - vyplakané viečka dávnej rosy
sa ostýchajú do pútca rozknísaných,
svojich,
ešte detských tvárí.

A len steblá pohádané s podkovami,
zaklopú na chrámové lode nebies,
pokorne vystrúhané z ebenu.
A zem, v zobúdzaní bez krídel,
s ticha prijme
darované
hoblíny súhvezdí.

Premeny

Pritlmené svity hviezd sa schovávali vo vežiach,
osvetľujúc spektrá tichých úlomkov
optiky ranných filigránov.

Poprýchalo a do toho nedvojak presvecovalo slnko
nejednu z dúh zo zálohy.
Preháňali sa po nej koľajnice a klepot vlaku
mal za oknami len gotickú vodotlač mrakov
a mapu sedmoro výhybiek
zamknutých lunaparkov.

Zlomená vetva plávala na vode
ako ranená čierna labuť –
bytosť, čo zanecháva ľudským črtám vzduchu
škrabance po koráboch.

Popri rieke vyrástla trať
nadýchaná na skle zmeškaných vlakov
a ako prázdny kolotoč sa rozkrútili
tmavé vozne lužných vôd.

Pod vežami mladých púpav
vystavali kvapky tiché siene.
Tak rýchlo prešiel pod nimi deň,
až sa znova priblížili široké spúšte
katakliziem nocí s bunkami hviezd
v područí spiaceho večera
stúleného do šperku
bielej labute.

Dejepis jesenných jazier

I.

Akoby som to nebola ja
len ľahkosť bosých briez,
čo som nosievala vo vlasoch
vodila ma k tichým vodám,
kde mi len kameňom stačilo poštekliť
pokožky rozmoknutých jazier
a z čiel im odhrnúť rozfúkané pramene,
nepovšimnuto skryté
za textami ich plytkého dychu.

Koľké breziny zarámované
od mokrých dlaní slnka
a predsa, šík labutí zachytil
do smädných krídel kvapky lístia.

Zhrbená obloha dýchala indigom,
až kľukaté oči jazier zvlhli,
keď im cez boky precválali
stáda prameňov.

Nepoznané písmená neprestajne rozprávali
o prstoch rozpoznávajúcich svätosť
v studenom trní dažďa.

II.

Trepoty krídel sú odvekí nepriatelía
zimujúcim oblakom.
Odvievajú cudzie ševely usychania tráv,
tak ako v labutiach odkvitá
usedavý smiech plytčín pre úzkosť času
rozkolísaný, okrúhlym tvarom obličaji
vädnúcich pod vrstvami vôd a prúdov,
čo mi boli po všetky dni po boku,
oporou.

Medzi morom a nebom

Mesiac je veľrybie oko
vyhodené nad plytčinu neba.
Jeho krivočiary češú hladinu,
no v mori aj tak nik nerozpráva.

Možno iba v dialke,
na opačnej strane dvojazyčného horizontu,
v záhrade večerného smädu,
sedí niekto bez pohnutia, zatknutý na pôdoryse slabého svetla
a tmavým atramentom slov, sníva si svoj nečujný breh:
*„Nebo je na hrane,
aby bytie unieslo svoj raj...“*

Raz sa zbadal v toku rozbitého zrkadla,
alebo to bolo azda more, čo sa ako veľrybie mláďa
zatúlalo v zotmenom ohni,
tak blízko k jeho tvári.

V záhradách vtedy rástli zväpnené stromy,
no on nevidel beh ich koloratúr
cez stopky orosených mihalníc.
Len sa opieral o hladké kmene
ich slepeckých palíc.

Potom náhle vstal a šiel hľadať miesto,
kde nebo vyplavilo
rybí vzor
na morských dečkách.

Lístie

pripletú sa vetru popod nohy, nalačno, bez pozdravu ako deti
ako rozvarené reči pupočnej šnúry života
miestny si ich nevšímajú
kto by čítal všetky tie posolstvá?
Radšej ich upalujú zaživa
Ako mám vedieť čo si myslia? Ich rád je tajný
Popadané ideály, pravda vo víne
nikdy nebola, nikdy sa nenašla, neexistuje
celý svet je zavretý v jednom malom štvorci
len ty si niekde medzi dažďom a šamanskou extázou
polepená spomienka...

Momentum

mohli by byť sklamané, no nie sú
puritánske listy, momentum Voltaira
zmeň sa, zmeň čo sa dá raz a navždy
sezónna pieseň vstáva z mŕtvych
preletí atmosférou ako Telgrádska slučka a tie dobrácke oči čo spia
na vybrúsenej hline poobedia
som pre nich nesmrteľná
mám vždy víno, chlieb, trpezlivé kosti a knihy vo dverách, tie sa nemenia
mraky tiahnu na juh, búrky sekli do mora
vychladnuté ráno plaší ako stihomam
kruhy zasvätené mlčia, posledné pomazanie ušúľané do náručia
pole sa otvára

Veranda

padám do seba ako staré gestá
ako slza do rozpakov, otlčená pušným prachom slov
ticho dohliada na popísané domy
dobieha škáry obrezané minulosťou
nič im nie je, to len útla noc sa bojí ortodoxných výkrikov
srdca ako džbán, tepla z tmavých veránd
keď uniká do fádnych skrížených koncov
zabudli, čo hľadali
len ja si stále spomínam
ako ťa vietor stáčil do kľbka kompromisov
doškriabaná otrepaná tma učí ma ješť bez hriechov
v nekonečne bordovom
aj starú strechu už naučila novým kúskom
stáva sa z nej voľný radikál

Bez konca

melancholické černice, obesenci v nekonečnom výstrihu zeme
a staré ježibaby obalené mäsom čo ich upiekli v mene krista ako vykos-
tené zúfalstvo
celý život kostol, krčma, cintorín
a zotročené stromy čo zavýjajú pri ceste
musia živiť svetlo na konci tunela
krikľavý pľuvanec rozhádaný ako ruská ruleta
pri moste ďalej rastú pohrdavé kamene a zateplená burina
galéria miestnych povaláčov
a ten jeden samotár v osvietenej diaľke mlčí vo viere malomocných pro-
sebníkov cesty bez konca
zas príde tá ublížená noc, otravnejšia ako reklama
už nemá čím riediť hrozné sny, prespí celý deň, suchá ako vietor
už nič nesľubuje, len sa zabáva, oplzlá melasa
zo záhrad na mňa syčia jej unudené trofeje

Kryštalová

sú rovnaké, čas ich zomelie a zoberie tam, kam má
dvere škripajúce ako rodinné šťastie
vyzerali sme spolu tak dobre
vtedy ešte padal sneh, nemohli skákať porezané kopytá
zima bola strhujúca, plodná, šialená,
ulica v napätí, čistá ako požiar
obhrýzala smútok z nervov, nebol mesiac ani slnko
len šedivá potlač vzdychov, tepny tiché, kabáty plné ťažkých kovov
vyzerali tak dobre s hlavou ponorenou
milovala som fľakaté piesne a staré obrazy, opustené ako ostrov
už sú tu zas, smädné kanistre, zacítili moju krv
sneh už nepadá, len ten kabát mi je stále dobrý
je v ňom strašná zima, zubatá

Znova sa pokúsim

Šiesteho siedmy

Od juhu ide búrka.
Kľže sa po kopcoch
a ticho si hrmí svoje.
Je to rozhovor
medzi ňou, psami u susedov,
ktoré len z hrdosti neprestávajú brechať,
a mnou,
ktorá so sviečkou v ruke čakám na to,
čo možno ani nepríde.

Domov sa chodievam pozerat' na hrad

Všetko je ďaleké
a to teraz
je ako kvapka,
ktorá do poslednej chvíle odkladá
odtrhnutie sa od vodovodného kohútika
v kuchyni.
Predávam čas.

Pred krížom

Bojím sa, že medzi ľuďmi nájdem iného Boha
ako toho, ktorý si z času na čas
sadne ku mne,
ja mu položím hlavu na rameno
a potom spolu mlčíme
s porozumením.

x x x

Na jar zasadím himalájsky céder.
Zakorení sa v zemi v našej záhrade,
bude z nej prijímať živiny,
jarné dažde, letné večery, pohyb hmyzu,
ľudskú reč
a v zime mu bude trochu ťahať na prsty.
Keď podrastie, bude sa nám spoločne
cnieť za domovom.

x x x

Moja Babylonská veža spadla
a z ruín sa teraz ozýva
bľabot.
S každým nádychom mi pomaly
plní pľúca,
nakoniec sa zasekne
kdesi za hrudnou kosťou,
tam sa pomaly hromadí
vrstva za vrstvou
ako piesok,
ktorý raz vytvorí pieskovec.
Znova sa pokúsím
zatvoriť oči
a keď ich otvorím,
možno bude mať moje meno
iný význam.

Etuda

Mením šaty, chodníky, slabosti,
nedokážem plávať v hlbokoj vode,
zahodiť snár, naivitu,
vyhrať sa späť pod vlastný kríž,
vyspať sa dosýta,
zabudnúť na zabúdanie.

Štyridsiaty august

Oťažela zem,
spletená olovenými koreňmi.
Pred žltými dverami ďalšej jesene
posledná rosa,
ťahá sa do nádychu nekonečného sna.
Poviedka, čierne oči, jasné oči,
pod rojom včiel strácam cieľ,
čísla v kalendári,
zrkadliace mosty v olejovej kaluži.

Náruč

Polnočná lúka,
mesiac a zem streli vlastné hranice.
Cítiať len zlato augustových stebiel,
čo sa blýskali v kúzlach hviezd,
odišla som prvými dverami,
k pocitu.

Plátno a ja

Diabol v oslepujúcom odeve prevyšoval nebo,
uprostred davu posmeškárov,
len kocky v rukách, hra na osud.
Maľujúc čiernu lámu sa mi kolená,
pred vlastným obrazom.

Hotel

Anjeli vo výkladoch
svietia do novembrových nocí,
do modrých obrazov prázdnych ulíc.
Na balkónoch kvitnú diamanty,
miliardy žltých kvetov ľadového vetra.
Hlučná polnoc kreslí mi hádanky na chrbát,
keď si chladnou vodou umývam hlavu.

Dar

V poslednom čase myslím na husle,
struny a slák na sladkom dreve.
Ťažké knihy, čas,
všetko stiera melódia.
Svitanie v Hugovom románe,
prebleskujúci pocit zázračna,
ako vánok v mdlom ovzduší.
Vyriešená hádanka,
voňavá noc,
netušený pocit ,
zlato zrodenej spomienky.

Zmoržovaná

(venované starkej z ockovej strany)

Pod hambálkami,
nad vchodom
do letnej kuchyne.
Pod chládzkom
na gánku
pátričky rozvinie
namiesto kapesníka.

A každej guľôčky
nežne sa podotýka
s Máriou na perách.

Desiatky Zdravas
šemotených clivo,
tak ako firhánok,
lepí sa o murivo
cupkajú o vedro.
Zaryto bránia sa starým rukám.

A čosi trasie sa.
A čosi puká.
A k duchničkám,
pod vankúš,
kdesi bližšie k prični,
večer zas schová si
svoj skromný
ruženček kukuričný.

Hrejivá

(venované starkej z mamkinej strany)

Pod bradou vrásky
zviažem ti do mašličky
a crknem na uzlík
čiapke zo šera.

V kútikoch úsmevu
skrútim sa pomaličky
a ty mnou zohriata
viečka privieraš.

Kým výplne okeníc
do sucha vysrkajú
z čaju paru.
...v mene Otca, Syna i chleba...

Prirátam i teplé slučky na svetri,
ak bude treba,
(nech ich je akokoľvek veľa)
od tváre po holé päty
pod hladinou čiarok
na barometri čela.

Ty vo mňa preliata
rozovri sa mi celá.

Svetlušky svätojánske (svätojánske mušky)

(tvorba venovaná deťom)

Len čo nôcka letnú lúku
zahalila závojom,
malé tvory s lampášikmi
vybrali sa z domov von.

Usilovne ako včielky
do tmy kreslia obrazy.
Každý z nich je originál.
Žiaden nechcú pokaziť.

Keď tú krásu mesiac zbadal,
ihneď zažal lampáš svoj.
Roztraseným hlasom zvolal:
„Na zem spadol hviezdny roj!

Čo budeme teraz robiť?“
k Polárke zrak upriamil,
„musíme mu nejak pomôcť,
preň svet tam je neznámy!“

„Nie, mesiačik, nemusíme,“
chlácholí ho Polárka,
„všetko je tak, ako má byť.
Len sa, prosím, neľakaj!
Aj tam dole hviezdy žiaria,“
riekla milo, pošušky,
„lampášikmi v noci svietia
svätojánske svetlušky.

Slečny, na vydaj už súce,
ženíchov si hľadajú.
Usadené v hebkej tráve
perličkami zobia ju.“

„A mládenci?“ vyzvedal sa.
„Poletujú v ovzduší.
Akonáhle mušky zočia,
srdce sa im rozbúši.“

Natešene zletia na zem,
krášliac dlhý závoj tmy,
aby vedno mohli začať
život nový, rodinný.“

„Ďakujem ti, kamarátka!
Naskutku mi odľahlo!
Dokedyže bude trvať
toto zlaté divadlo?“

„Po polnoci lúka stíchne,
ba zhasnú aj svetielka.
A noc malým vzácnym tvorom
vtisne bozky na čielka.“

Veru, veru, pravdu mala.
Chrobáčiky neveľké,
naplnené riekou šťastia,
spočinuli v postielke.

„Ach, Polárka, toľko krásy!“
výskal mesiac nadšením,
„netušil som, že sa môže
na nebo zem premeniť!“

Z čarovného predstavenia
ešte dlho radosť mal.
Na oblohe do svtania
tancoval a tancoval.

čajky verzus ťahovavé vtáky

sandále nesie ruka
v ruke
odtlačky
lemujú pobrežie
dlane opatrne
k sebe
do seba
od seba
smerujú
od včera
nepamätá
do zajtra
nepočíta

dni kratšie
sukne odložiť
na inokedy
špeciálne príležitosti
opäť prídu
ak neostanú

Prší

modrá deka
na zemi
kopa lega
plány

nakreslené
vyžehlené
upečené
v škatuľkách

pätičky na strope
vibrujú riady
v posvätných vitrínach

príbor tuhšie obopli
chladné ruky
pokryté škvrnami

obočie susedy
už neodzdraví
draci a počasie
sú neskratní

Nová forma

Obvody zmerané
na milimeter presne
odchýlky
nemožné
túžby:
veľká punčová, kyselkavé želé a pistácie

treba poprieť
kroky a roky
narkóza nie je lokálna
ani bio

iba strach
nosí zelenú košeľu
pre šťastie

z nosa neodhryznú
obsah ostáva
s pozdravom

veštenie z DNA

prerušovaná biela
rýchle kilometre
za hodinu
prešlo pol dňa

noha tlačí
len pro forma
telo sedí
hlava na krku
čosi sa stočilo
v kĺbku spí

displej
žiada pauzu

pýtam sa
koľko ešte
zostáva
pýtaš sa
koľko ešte
vydržíme

bez čiarok

Plážová promenáda

vizuálny typ
sledí po postavách
očami surfuje na telách
hodnotí plavky
polovičné, celé, bez
seba nereflektuje
jeho tuk štandardne
nezaváži

Kresby

zlietali sa tajne
nad malinčie pozdvihli graffiti
ceruzami utiekli
po skicároch
s vydriapaným perím
rozhrýzli čas
za každého
slnečného počasia
zostúpime na vrchol
po nociach sa váľame
v páperí varíme
malinový džem

Dvadsať slov o láske

Bozk v ušiach
dymí pod jazykom,
vata z papiera
sa vyzváňa hrdlu.
Vosk pod srdcom
slovom k náruči
po vetre hustne.

Svadobná hostia

rozjazdovou dráhou
ťa vedú k oltáru
zvonia odlet
stúpame
plynulo trhám
letový plán
budem tvoj
voľný pád
nie tandemový
poskok

Každý muž je vlna

dám sa mu privaliť
zomlieť, okoreniť hladinu
vyplávam spenená
v slanej kazajke
lapám po záchrannom kolese
hučanie v hlave trieštim o svaly
na jeho hrudi splývam
křčovito čerím sladkovodné plochy
nosom sa zakláňam nad vodou
vdychujem staré horoskopy
nič podstatné sa nemení
zapletám si vlasy
ponáram sa a vynáram

Nad hladinou

odrazím sa od dna
chodidlami zatlačím do dlaždíc
s neošúchaným námetom
vodou pohladím zrak
odovzdám sa
vlnobitiu dovolím stúpať
neklesnem ku skaliskám
odhodlám sa k presahu
záberom rozvírim metafory
keď vypláva pointa
vytrasiem vodu z uší
vymením ceruzku za pero

Oživly

Poulička

Okrasná rastlina
vysokej spoločnosti
vonia umelinou.

Adoptovaná v drahých hnojivách,
kým vonku medzi trňmi
kvitne.

Mladá láska posedáva
na obrubníkoch.

Okolo tridsiatky

Rokmi sa staviam
opatrne k otázkam,
ako mi je.

Zemi,
ktorá sa pýta,
hrám novým tónom
v obohranej piesni:

Arasaa.

Moji

Sú voľní.
S dúhovým perím,
jazvami,
nespievajú na počkanie.

Sú vtáci,
sedia v húfe.
No proti vetru letia
v šíku.

Je mi jeseň

Ukričaná
v sivých kvapkách,
budím pozornosť
farebným štítom.

Hrmím hlasnejšie,
než cítim.

Vyháram od končekov
mihálníc,

list
na októbrovej vetve.

Nad hladinou

Nad hladinou
sa čas meria
počtom vynorení.

Bubienky odbíjajú
po uši zadlženej sekunde.

Do západu sa vlní
posledný
slabý
kruh.

Ešte je čas

Vlhký dych stromov
zotiera skalám
vrásky z prísnych čiel
Každý deň vyjde slnko.
Pre teba, človek.
Čo viac by si chcel?

Zem ti verí.
Prastarou dráhou
denne pretína vesmír.
Rieky snívajú bezprízračné sny.
Vták hniezdo vystlal v kroví
teplým perím.

Každý deň spieva
hymnus vďakyvdania
život, zakliaty v hrude.
Krájaš si denne z neho
svoj diel. Ešte je tu.
Dokiaľ bude?

Ochráň ho v mocných dlaniach
človek.
Navzdory žvlom rozbesneným,
počúvaj hlas Zeme i mora.
Navzdory žrecom krvi a tmy,
zapaľuj fakle človečenstva
od pólu k pólu.
Ešte je čas...

Zrkadlenie

Chodníček lúkami
mäkký a voňavý.
Farbisté motýle
zosadli do trávy
a všade navôkol
zelená nádhera!
V úbočí spod skaly
studienka vyvrela.

Hladina ponúka
zrkadlo belasé -
obrázok pôvabný
v čase, aj nečase...

Cestička cez polia
prašná a belavá.
Obloha nad hlavou
hviezdami deravá.
Veľký voz potíšku
oblohou sa šinie...

Ako sa zmení svet,
keď ten môj sa minie?

Kríž

Iba ticho stojí
sám a v bielom poli
Ktovie, či len čaká
na vranu
čo kráka
modlitby pre briezku
ktorá v kúsku lesa
naklonená k zemi
Každý rok viac klesá

Osamelý, smutný
žije zimný príbeh
Číta zo stôp v snehu
kto tu bol, kto príde
Iba vetrík občas
zaveje sem žiale
príbehy a prosby
tak obrovsky malé

Ako vojak v poli
tichý svedok žitia
Len drevené srdce
žiadne stopy bytia
človečieho dychu
či reflexu zveri
Stojí sám a čaká
či prídeš a či veríš

Stopy života

Z času na čas sa strácam
v tichu tajných zákutí
Nútia ma smútok
meniť na radosť
a hľadať stopy včerajška
Sypú sa ako prach
zo spadnutej oblohy
a otvárajú okno
slobodnej mysli
V dúhových
farbách sa podľa
hodín rozplývajú
do šedivého večera
V tejto hodine
vchádzam do seba
plná tajomstiev
aby som šťastie
rozmenila
na najmenšie čiastky
s vôňou matrinej
dúšky

Farby sveta

Svet otvára
hrôzy nerestí
hriechy vydedencov
pálivé puky
krvavých požiarov
ktoré sa pohadzujú
kade-tade
v každodennom živote
Aj preto lapám vzduch
predierajúci sa
cez kľúčovú dierku
aby som vyslobodila
oči z mračien
a potom...
potom zahľadím
všetky stopy
bezútešných dní
a pomôžem rozsvietiť
celú oblohu úsmevmi
blikajúcich hviezd

Bolešť

stopa v srdci
duša prázdna
rozvírený prach
smútku
sa plazí do očí
rozhovor viazne
slová zakliesnené
v ústach sa štipia
na malé omrvinky
city sa obliekajú
do tajomného rúcha
a menia sa na zvuk
pomalých krokov
osud otáča karty
rehoce sa ako blázon
a zdiera kožu
aj v (ne)obyčajný deň
inak je všetko OK

Čas

Dni priviazané o kalendár
diktujú prítomnosť
maľujú odtlačky do času
zbierajú naše roky
až kým sa neminú s časom

Letné búrky vylievajú žiaľ
tlačia k zemi steblá tráv
Slnko bezmocne čupí za mrakmi
Len príroda bezhlavo ustatá
zmýva z kože neporiadok

Domov

Zbytočne
hľadám miesto
rozospatých rán
nádherných snov
hrejivých spomienok
miesto kde môžem
letieť ako pierko
neprepadať v samote
posúvať sa dopredu
len tak
voňať život
Zbytočne hľadám
svet bez pozlátka
pretože som v ňom
už zapustila korene
Natrvalo.

Návraty

Dni strávené v milom kruhu
pri dávných prácach
ranné kikirikanie
neúnavného kohúta
i gagot husí
To všetko je môj obraz
zašlých dní
Aj dnes jasne vystupuje
na povrch svet
milovaných ľudí
I detaily sa blížia
z tých časov
a sprevádzajú moje kroky
ako ľahučký vetrík
skrývajúci sa v štíhlych
korunách stromov
Počujem zhon žien na poli
pravidelné zápasenie
kosy s trávou
pohľad divých makov
keď sa blíži čepeľ kosy
Svet vyklepkáva
minútu po minúte
a ja chytám slnko
do dlaní a v srdci nesiem
kvapku modrého neba
mamine modré studničky
otcove uťahané ruky
chuť stebľa i vôňu
upečeného chleba
V mojich tajomných
zákutiach srdca
sa dotýkam lemu večnosti
a letím vysoko
nad (ne)zastaviteľným
životom.
Aspoň na chvíľu

Deň

Svitanie
Prvé bozky na oknách
túžby v srdci
zaľudnené ulice
Vôňa tiel
v blúznivom dave
Ďalší deň čaká
na bezcitné požieranie
bez pramienku krvi

Povetrie zaliate medom
vonia tajomstvami
Hádže neupečený
chlieb do očí
Je čas otáčať hlavou a vidieť
že Boh sa stále snaží

Jabloň na jar

Vyzeráš,
ako keby na každom tvojom kvete
sedel anjel.

Sedím tieni,
dýcham ťa
a viem že sem patríam.
Na tieto miesta,
kde som rástla
pod krídlami anjelov.

Vidím život
v pevnom kmeni,
v koreňoch, ktoré tuším.
Potrebujem sa ťa dotknúť.
Znovu precítiť nádych a výdych.

Počujem včely medzi konármi
a trepot ich krídel,
myslím, že aj tých anjelov.
Nebojím sa.

Iniciálny dotyk

Iniciálnym dotykom
posúvať hranice
možno aj tmu
otvárať okná pre spomienky
ktoré nepodliehajú korózií
hibernujú či tlejú
vyber si
nádej
zostáva v zatmení
pokus a omyl
vráť sa vráť!
moje milé vedomie
v nemom obklúčení
dokazovať telu
život
neskončil
s nádychom
cez cudzie ruky
pretínať opiátový závoj
a vôľu
previezť sa o poschodie
vyššie alebo až na strechu
základných potrieb
podávať pomocnú
náruč
s chvením
a súznením

Keď mlčím

stíchne svet
vo mne
tisíce impulzov
nachádzajú
svojich druhov
na synapsách

preletia v objatí
nájdených

keď mlčím
je ticho
pred búrkou

V dlhých vetách

krátke pomlčky
v dlhých súvetiach
neznáme
cesty domov
a návraty
bez istých koncov

brodím sa úzkosťou
v bielej košeli
zapnutej na jediný

je mi príúzka

Prehra

Prehrávam boj
so svojími arytmiami
hanbím sa
že každý druhý úder
nedokážem ovplyvniť vôľou
nemám časovač
ani metronóm
naberám odvahu
uviesť vec na pravú
vieru
strácam
sa sebaklame
a mimovoľných úderoch
prísne tajných
paroxyzmách
letmých dotykoch

Veštec diagnostik

veľavýznamovo poukazujú
na kolobeh mikrokozmu
ich názor určí
sled udalostí
za rámom okuliarov
nezávislých od farby
Ružové to nebude!
situácia je krátkozraká
nezniesiteľná
ante finem

Figúrky na šachovnici

„Hej, Tereza! Musíš byť taká protivná!? Prečo kopeš do mojej novej...“

„Čuš, krpec!“ nenechala som ho dohovoriť a ešte s väčšou chuťou som znova kopla do tej jeho otrasnej tašky.

Práve mi volala Karina, že všetci sú už v parku, aj Tomáš, ale samozrejme, ja musím zostať doma. Kvôli tomuto krpcovi mám pokazený posledný deň prázdnin a určite aj nasledujúce týždne. Náš Adamko je pre všetkých ten maličký, zlatučký budúci prváčik a ja? Ja som vždy len tá zlá. Včera papuľnatá, dnes protivná a zajtra? Čo budem zajtra? Mimoszemšťanka?

„Už aby som vypadla z tohto domu aj zo školy,“ vychrlila som. „Potom by mi nikto nič neprikazoval a mohla by som si zariadiť život podľa seba.“

„Prečo chceš vypadnúť z domu?“ spýtal sa Adam nechápavo a to ma ešte viac naštartovalo.

„Lebo to tu neznášam!“

„A zo školy?“

„Nedávaj mi hlúpe otázky!“ odvrkla som.

„Podľa mňa, mne bude v škole dobre. Nájdem si tam nových kamarátov a...“

„No, to určite!“

„Prosím?“

Veď ty ešte prídeš na to, čo je to škola, pomyslela som si škodoradostne, keď som videla, ako hladká tašku na zasiahnutom mieste. V tieto dni nerobil nič iné, iba rozťahnutý po celej zemi do nej vkladal a vykladal svoje detské knižky, neustále si ju obzeral a prenášal z miesta na miesto. Liezol mi s tým poriadne na nervy. Ale najviac ma štvalo, že ho znova budem mať celý čas na krku, lebo... Lebo vždy sa nájde nejaké „Lebo.“

Raz je otec na služobke, raz zmešká lietadlo, potom má veľmi dôležité rokovanie a všetko ostatné musí ísť bokom, atď, atď.

A mama? Tá má, ako obyčajne, kopec roboty a nikdy nič nestíha. Tie jej uzávierky a kontroly - to je nekonečná pieseň! Každý mesiac, rok čo rok.

Takže zajtra pekne povediem Adamka do školy a budem sa tváriť, že mi nie je nič milšie a príjemnejšie, ako kráčať s ním ruka v ruke tou najdlhšou ulicou, lebo naši si museli kúpiť byt celkom na konci, vraj v tichom prostredí, a ešte si museli vymyslieť, že chodiť do školy pešo je pre naše zdravie oveľa prospeš-

nejšie, než využívať MHD-čku. Čo na tom, že musíme vstať najmenej o pol, a pri Adamovej šuchtavosti, hádam aj o celú hodinu skôr? Na auto pri ich vyťažnosti môžeme celkom zabudnúť.

„Myslíš, že by som sa do školy nemal tešiť?“ začal Adam, keď už ticho bolo pridlhé.

„Ale mal,“ usmiala som sa na neho. Spomenula som si, ako som sa do školy tešila ja. „Všetky malé deti sa tešia do školy. Ale potom sa to celé nejako zvrtnie a..“

„Som zvedavý, kto ma bude učiť. Sú tam dobré pani učiteľky?“

„Všetky učky sú tam dobré. Teda aspoň prvácke,“ dodala som rýchlo, lebo príliš ružovo som mu to nechcela predkladať. Pravdou je, že s učkami som problémy nikdy nemala, učenie ma baví a vždy, ešte aj v osmičke som mala „samé.“

„A tie druhé?“ neprestával ma otravovať otázkami. „Teba kto učil v prvej triede?“

„Už si nespomínam,“ zaklamala som, hoci som dobre vedela, že naša učka Fialová nás mala až do štvrtej triedy a bola skutočne super.

„Aj učitelia sú tam dobrí?“

„Sú, sú!“ prevrátila som oči a nevedela som sa dočkať, kedy sa už konečne odplazí k svojmu plyšovému kocúrovi, ktorého som mu predhodila ako návnadu.

„Tak potom prečo chceš vypadnúť zo školy?“

„Mám na to svoje dôvody. A už mi daj pokoj!“

Dúfam, že Darinu ráno nestretnem. Býva oproti, ale kamošky nie sme. Stále niečo komentuje a tie jej hlúpe reči o mne a Adamovi počúvať znova nemienim.

„Terezka, nosíš so sebou aj plienočky, keby sa tvoj braček náhodou dopotrebaval?“ začala úlisne, keď ma raz videla ísť s Adamom zo škôlky.

„To si pekne dopadla!“ pridali sa jej verné kamošky –Valika a Mia. Vláčia sa za ňou ako jej suita a prikyvujú jej ako najaté.

„Opatrovateľka detičiek! Na to sa úplne hodíš!“ neprestávali zarypovať a Valika mala obrovské šťastie, že iba kvetinová členka jej odletela z hlavy.

Nech je Adam aký chce, - rozmazaný, upištaný a otravný, je to môj brat a nikto sa jemu ani mne vysmievať nebude! Odvtedy som ešte viac, ako Veľká sestra, stúpila v jeho očiach, a teraz ho mám za päťami stále.

„Tereza bola veľmi dobrá žiačka,“ vychválila ma pred ním Fialová, keď som jej ho v utorok ráno priviedla do triedy. „Celú ich triedu som mala veľmi rada. Takí šikovní žiaci nám veru budú chýbať.“

Dostala ma tým do rozpakov, lebo v poslednom čase ma málokto pochválil a rýchlo som vytrepala, že aj mám rada túto školu a rada sa sem vždy vrátim.

„A nehovorila si včera niečo iné?“ zatiahol Adam a šibalsky pozrel na mňa. Tvárila som sa, že to nepočujem a snažila som sa ho nenápadne odtlačiť preč. Neviem, čo ma zamrzelo viac. Či to malé klamstvo alebo náhle zistenie, že napriek všetkým tým mojim rečiam mám túto školu skutočne rada. Je to moja škola a mojou aj zostane.

Zapýrená som sa rozlúčila a rýchlo páčila do triedy. Decká ešte veselo vykecávali po kútoch, ale všetky „dobré“ lavice už boli obsadené. Sadla som si do prvej k Milke.

„To je miesto pre biffošky,“ neodpustila si Darina štipľavú poznámku a pohľadovo na mňa pozrela. „A biffošky nemajú žiadne kamošky,“ pokračovala, keď videla, že na jej slová nereagujem.

„Tak to by už mohlo stačiť!“ postavila sa Milka a Darinu tým poriadne zaskočila. „Čo by mohlo stačiť?“

„Nechápeš? Predsa to tvoje zarypovanie. Ak o tom ešte nevieš, niečomu takému sa hovorí šikanovanie. Je najvyšší čas s tým prestať!“

„Ale, ale, aká ochrankyňa! Zjavne ti ušlo, že okrem teba tu žiadne kamošky nemá.“

„Myslíš?“ nedala sa Milka. „A ty máš aké? Tie dve trúbky bez názoru? To si si ozaj dobre vybrala. Odtrúbia ti každú hlúposť.“

„Nechaj ju!“ snažila som sa Milku presvedčiť. „Nebudeme si predsa kaziť prvý deň.“ Ale musím priznať, že Milka ma týmto milo prekvapila.

Čo tú Darinu na mne tak števe? rozmýšľala som. Že mám v škole lepšie známky? Keby menej vysedávala vonku na lavičke a viac sa učila... Smiešne. Akoby som počula moju mamu. Automaticky mi napadli tie slová, lebo som ich mávala, ešte aj s dôrazným pokyvovaním hlavy, na tanieri neraz. To ju števe, že sa dobre obliekam? Podľa mňa mám celkom pekné kúsky, ale ona to vždy okomentuje, že sú to len „nóbl veci zo sekáča.“ A možno mi závidí Tomáša. No my sme spolu chodili len do ZUŠ-ky. „Pozrimeže, aká umelkyňa! Chodí po meste s gitarou na chrbte ako páv s chvostom,“ vykrikovala vtedy po triede a Valika s Miou jej oduševnene pritakávali.

Našťastie školský rok skončil, odišla niekam na prázdniny a ja som mala od nej dva mesiace pokoj. Ale dnes zase začína škola a milá Darinka sa pomaly, ale isto dostáva do formy. Asi ešte nevie, že Tomáš z „Bé-čky“ odišiel na inú školu, takže sa s ním už nebudem stretávať. Ktovie, čo si vymyslí potom?

„Tak, ako bolo?“ mimoriadne milo som sa prihovorila Adamovi, keď som sa k nemu pomedzi rodičov dostala. Konečne vyšli z triedy aj prváci, lebo Fialová

to riadne natiahla. Ja som už minimálne dvadsať minút prešľapovala na konci chodby, lebo náš Jožko - teda pán učiteľ Jozef Rábek, zostal verný svojmu štandardu. Začal ako obyčajne tým svojím „Milí žiaci, vítam vás na začiatku nového školského roka,“ ale potom, na veľké prekvapenie, vložil celkom novú vetu: „Viem, už ste deviataci a nebudete to mať v tomto školskom roku jednoduché,“ na chvíľu sa odmlčal a celkom neočakávane potichu dodal: „Ani ja to s vami nebudem mať jednoduché, ale... Potom povedal, že „zle si robiť nemôžeme, že si musí odskočiť do kabinetu“ a tým jeho prívet skončil. Príliš akčný teda nebol.

„On je taký dobrý!“ obrátila sa ku mne Milka. „Na spanie.“

„Hm. Asi posledný z rodu dobrých učiteľov,“ dodala som nepresvedčivo, „ale to na našu triedu neplatí. Darina, Tadeáš a Mišo mu dávajú poriadne za brať.“

Keby som mu ešte aj ja povedala o nich ... pomyslela som si. A ako by som mu to mala povedať? Nie, to nie je teraz dôležité. Nech si radšej šetrí sily na futbal – píska druhú ligu, tam musí byť ako rozhodca nekompromisný.

Keď sa triedny dlhšie neukazoval, dohodli sme sa, že dnes sa nám už škola skončila. Všetky decká išli do parku, ale bez Adama som odísť nemohla. Rodičia pred dverami 1.A ticho postávali, niektorí družne debatovali a ja som márne vyčkávala, či sa tam aj mama neobjaví. Nemýlila som sa. Moje „pubertálne prejavy“ znova nezabrali a na Adamov prvý deň v škole si nenašla ani chvíľku času.

„Tak, ako bolo?“ zopakovala som, lebo Adamove rozžiarené očka mi nestačili. Usmieval sa, tašku mal len cez jedno plece a v ruke hrdo niesol menší balík.

„To je šachovnica, vieš?“ riekol dôležito. „Budem chodiť na šach.“

„Áno?“

„Aj ty si chodila?“

Prikývla som. Fialová aj nás do toho navliekla hneď od začiatku a v druhej triede sme mali miesto matiky jednu hodinu šachu. Vraj to rozvíja myslenie. Ale dnes vidím, že je to veľmi individuálne.

„Tak budeme spolu hrať. Uvidíš, čoskoro ťa porazím!“

„To určite, krpec! Myslíš, že ja mám toľko času?“

„Nemáš alebo ťa neporazím? Nejaký čas si nájdeš, nie?“

„Nie! Šach neznášam. A teraz mi daj pokoj, mám aj tak iné starosti.“

Celou cestou už nik nepreriekol ani slova. Hnevalo ma, že som zase bola na neho protivná, ale ja teraz mám skutočný problém. Nie je to Darina. Tá mi ublížiť nemôže, aj keby sa ako snažila. Pokaziť deň, zosmiešniť ma, to áno, ale to nejako vždy prejde. Najviac ma trápi, ako celú situáciu zvládne Adam. Bol

v posledné dni taký šťastný. Tešil sa do školy a nič iné ho nezaujímalo. Možno si ani nič nevšimol, možno nič nepočul. Ako mu to poviem? A prečo by som mu to vlastne mala povedať ja?

Doma každý zaliezol do kúta. Urazený Adam naďalej mlčal a ja som si po dlhšom čase zobrala gitaru a začala vybrnkávať akordy. Ami, G,F,D, Emi, Ami, C,G,D. „Ak máš bôľ na duši, pieseň ho vysuší.“ Nebol to nejako zvlášť vydarený rým, no akordy sa začali zlievať do melódie a tá si pýtala najúprimnejšie slová.

Ami, G, F, D Ami, G, F, D, Ami, G, F, D, Ami, G, F, Emi.

Čierno-biele kocky šachovnice vyvolávali vo mne strach

Či viem ako s figúrkami, či urobím správny ťah

Také kocky šachovnice inú možnosť nemajú

ako čakať jak figúrky si na nich hráči podajú

(Ami, C, G, D) - *A čo ja, aa?* (Ami, C, G, D) - *A čo ja aaa aaa?*

V jedno také čierno - biele ráno, tuším bola nedeľa

Ťahal ktosi figúrkami, ako som ja nechcela

V jedno také smutné ráno nemala som radšej vstať

rodičia mi oznámili, že sa idú rozvádzať

A čo ja, aa? A čo ja aaa aaa?

Povedali celkom bez vytáčok, že už im to neklape

Ako keď odložia dáždňik pri zmoknutom kabáte

Mala som si lepšie všímať - nový účes, nový chlap,

nová vôňa pri otcovi, kto dal prvý láske mat?

Obyčajné hlúpe ráno – nemala som radšej vstať!

„Tereza, Adam, doma ste? Už som tu! Ako bolo?“ znel prenikavo mamin hlas. Rýchlo som zbalila svoje dielo a skrkvane vyhodila von oknom. Mama by si ho určite v koši pri kontrole izby všimla. Tak som aspoň predišla nepríjemnostiam. Keď pôjdem von, hodím to do separáka, veď životné prostredie a dobré vzťahy si máme chrániť.

„Hľadáš toto?“ ukázala mi Darina papier, keď som sa motala okolo kontajnerov.

„Je to dobré! Povedala by som, že je to o mne, ale... Takže sme na tom rovnako.

Len figúrky na šachovnici.“

Od prekvapenia som sa nezmohla ani na slovo.

Značkárka

Chvíľa, na ktorú myslí už skoro desať rokov sa zrazu začala blížiť a stávať sa reálnou. Až jedno ráno vstala a ten deň bol tu. Dnes sa sen zrazí s realitou. Rozbije sa alebo vydrží?

Posedenie pri víne a chlebičkoch. Kytica ruží. Úsmevy. A o samote slzy. Snu sa niečo drobné odlomilo.

A potom prišli obyčajné dni. Budík si prestavila o hodinu neskoršie. Vlastne ho mohla úplne zrušiť, ale potom sa rozhodla, že nejaký poriadok potrebuje. Bola polovica marca a prvé dni pršalo. Upratala. Prešla telefónny zoznam a zavolala na pozabudnuté čísla. Obnovila si preukaz do knižnice. Potom prestalo pršať a začala chodiť na dlhé prechádzky. Postrážila vnúčatá. Nie príliš. Nechce ísť z jednej práce do druhej.

Dôchodok nie je plat. Začala si písať výdaje.

Mesiac dovolenky bol skvelý. Ale po mesiaci by si rada prestavila budík o hodinu skôr. Mala nutkanie zájsť na miesto, kde chodila roky päť krát do týždňa. Ale čo by tam robila? V jej pracovni sedia traja mladí kolegovia. V jej laboratóriu sa už rieši iný projekt. Zo slušnosti by si s ňou mladí sadli na kávu, ale oči by im blúdili smerom k hodinkám. Sama nebola pred rokmi iná.

Zazvonil telefón. Neochotne vstala od raňajok.

„Mami, prosím Ťa, príd'. Konečne sa nám ozval ten podlahár, že by prišiel. Ale povedal, veď to poznáš, medzi ôsmou a dvanástou a nakoniec príde o druhej. To si nemôžem dovoliť z práce.“

Pozrela sa na chladnúce hrianky. Mala ich rada teplé. Podráždilo ju to a tak nazbierala guráž.

„Nehnevaj sa, nemôžem. Už som u Vás bola minulý týždeň tri krát. Nie som správkyňa vášho domu.“

Vlastne naozaj nemôže. Kamarátky ju pozvali na výstavu.

Kamarátky? Vlastne nevie. Roky behala z práce domov. Jeden deň sa pokus pretiahol. Druhý deň musela dorobiť doma, čo deň predtým nestihla. Týždeň na konferencii a potom niekoľko dlhých večerov žehlenia, upratovania. Keď sa deti osamostatnili, prišli funkcie. A prišli aj roky. Síl bolo menej, a tak najradšej išla z práce rovno domov. Na kamarátky rezignovala. Teraz sa im znovu ozvala. Spolužiačka z gymnázia. Dve atlétky z jej tréningovej skupiny. Susedka,

s ktorou sedávali na pieskovisku, keď mali obidve malé deti. Na ostatné už ani nemala kontakt.

So všetkými sa stretla. So záujmom si vypočula ich životné príbehy. A zistila, že by si mala doplniť vzdelanie. Ekologické modely, financovanie vedy ani nové trendy v písaní vedeckých článkov v konverzácii nevyužila. Za to mala veľké medzery v najnovších trendoch zdravej výživy, netušila, ktoré e-shopy majú momentálne poštovné zdarma, nevedela, či sa môžu ruže zasadiť aj na jeseň a nemala prehľad ani o aktuálnych muzikáloch v Prahe.

Skúsi s nimi ísť na výstavu. V galérii to bolo fakt dobré. Ako dlho už na niečo takéto nemala čas. Pritom vždy vnímala život okolo seba ako obrazy. Jej spomienky boli tiež obrazy. Bez slov. Nieкто si pamätá vety. Nieкто hudbu. Ona videla obrazy. Chodila z miestnosti do miestnosti a všade boli obrazy. Našla si svoje obľúbené. Stále pred nimi a vymýšľala si k nim príbehy.

Po výstave kamarátky navrhli ísť na pohárik do malej vinárničky za rohom. A zase musela mĺčať. Kamarátky totiž poznali skutočné príbehy tých obrazov. Privrela oči a v pokračujúcom svete obrazov kamarátky videla ako špongie v každom póre nasiaknuté vedomosťami. O maliaroch, o muzikáloch, o ružiakoch a e-shopoch. Vedomosti pritekali a odtekali, nezmenené, nespracované. To nebolo pre ňu. Bola profesionálne deformovaná. Každú novú vedomosť potrebovala spracovať, premyslieť, či je pravdivá a k čomu sa dá využiť. Preto nestíhala prijať nových poznatkov veľa. Iba prijímať by ju nebavilo. Musí ešte niečo tvoriť.

Bol krásny jarný deň. Sadla si na autobus a za hodinu vystúpila pod horou. V ruke držala mobil a hľadala značku. Tu musí ísť po značke, aby nezablúdila niekde do strže. Vtedy ju to napadlo. Bude značkárka. Aspoň nejakú dobu, kým ešte vládze chodiť. Bude anonymne ukazovať ľuďom cestu. Viest' ich ku kráse tak, aby cestou nezablúdili. Od okamžiku, keď ju to napadlo, až po okamžik, keď ňou celou prešlo uspokojenie z rozhodnutia uplynulo len pár minút. Známkou, že sa rozhodla správne.

Najskôr musela zvládnuť školenie. Potom ju vzal zo sebou skúsený značkár, aby videla, ako sa značí. A potom mohla ísť sama. Začala žltou. Krátka spojka. Na tom sa má zacvičiť.

Na poslednú chvíľu ju napadlo, že by mohla pozvať svoju najstaršiu vnučku. Bola spokojná, jej rod pokračuje. Má sedem vnukov a vnučiek a je nádej ešte na ďalšie. Ale veľké sú len dve. S tými už sa dá niečo podnikáť. Vyzeralo to na krásny deň. Vnučku obnovovanie značiek bavilo, striedali sa a hodnotili svoje výtvary. Pár značiek pridali v mieste, kde im pripadal smer cesty nejasný. Spolu niečo tvorili. Niečo užitočné. A najväčší rébus bol úsek, kde museli

značku preznačiť. Nový majiteľ pozemok oplotil. Cedule na plote výstražne hlásali: „Súkromný pozemok. Zákaz vstupu. Pozemok je strážený psom.“ Ale podarilo sa. Boli nadšené zo svojho diela. Trochu žlto-biele dorazili do cieľa, na modrú značku a schádzali k vlaku.

„Stará mama,“

„Prosím.“

„Potrebujem Ti niečo povedať, len neviem, či tým chcem pokaziť tak pekný deň. Značkárka zneistela.

„Neboj, len von s tým.“

„Vieš, veľmi by som si priała, aby si sa ospravedlnila mojej mame za všetko, čím si jej ublížila v detstve. Aby ste si spolu sadli a vysvetlili ste si to.“

Prošba ju zarazila.

„Čo si pod tým predstavuješ?“

„Vieš, mama už nevládze ťahať tie obrovské hrnce v školskej jedálni, chodí z práce unavená, znechutená. A vieš prečo v tej školskej jedálni drie? Lebo sa ti chcela v pätnástich pomstiť a nejst študovať. Zničila si jej život.“

„A ty si myslíš, že variť deťom obedy je zničený život? Má rodinu, vás, robíte jej radosť.“

„Starká, ty nič nechápeš. Stále nič nechápeš.“

„A čo mám chápať?“

„Že si ju nikdy nepočúvala. Že si sa cez ňu pozerala na svoje skúmavky.“

„To ti hovorila mama?“

„Áno a plakala.“

Značkárska sa zamračila. Má úplne nedospelú 45-ročnú dcéru. Nepotešilo ju to.

„Mohla študovať. S otcom sme jej navrhovali, aby si spravila maturitu po učňovke, ale nechcela.“

„Vieš, prečo nechcela. Chcela vypadnúť z domu, kde ste si z nej urobili poskoka k vašim ďalším deťom.“

„Aké: vaše ďalšie deti. Je to tvoj ujo a teta. Súrodenci tvojej mamy. Naše deti rovnako ako ona.“

„A nebola to pravda, že si mamu brala len ako slúžku. Tie dve boli tvoje skutočné deti.“

„Je predsa normálne, že si v rodine musíme pomáhať.“

„A ako ste vy pomohli mojej mame?“

„Irena, niečo ti poviem. Mala by si si vypočúť všetkých a potom mať takéto radikálne súdy.“

Zmĺkli.

„Musela som Ti to povedať.“

Došli do malého mestečka. Do odchodu vlaku bola skoro hodina. Zašli do cukrárne a rozprávali sa o Hrách o život. Irena požičala nedávno prvý diel starej mame. Irena vo vlaku po chvíľke zaspala.

Značkárke sa v ubiehajúcej krajine objavovali obrazy.

Malé dievčatko sa motalo na akejsi oslave.

„To je náš omyl,“ predstavila ju kolegom.

Prvá dcéra prišla nečakane. Premiantka ročníka nečakane otehotnela. Na dlhých sedem mesiacov musela zanechať prácu v laboratóriu plnom nebezpečných látok a k tomu sa báť, či tie prvé dva mesiace tehotenstva medzi chemikáliami nezanechali na plode následky. Po siedmych mesiacoch pozerala prekvapene na narodený uzlíček. Vedela, že by mala k nemu niečo cítiť. Z uzlíčka sa stal balík, putujúci od jedných starých rodičov k druhým s malou prestupnou stanicou u rodičov. Promócie, ašpirantúra, dva roky v cudzine. Uzlíček sa prestal sťahovať a zostal u rodičov. A rodičia sa naučili byť rodičmi. Z uzlíčka bola malá slečna, ktorá sa za tie dva roky naučila celkom slušne nemecky. Jej matka bola na ňu hrdá. Spomína si, akú mala krásnu výslovnosť. Bola spokojná, že svojej dcérke takto založila kariéru.

Potom videla školáčku. Úspešnú školáčku, zase bola hrdá.

A potom sa rozhodli, že úspešnej školáčke dajú súrodencia.

A zrazu...

Irenka sa zobudila. Obrazy sa dopremietali.

Budúcu sobotu mala obnoviť zelenú značku. Miestna trasa. Zavolala Irene, či nechce ísť s ňou. Tá prekvapivo rýchle súhlasila. Mali mnoho nedopovedaného. Obidve to vedeli.

Tentokrát začala ona.

„Vieš o tom, že som bola celkom dobrá atlétka. Behávala som stredné trate. Určite vieš, ako vyzerá štart osemstovky. Súperky sú pred tebou aj za tebou, akoby ten čo je pred tebou, mal bližšie k cieľu. Lenže on má pred sebou na vonkajšom okruhu dlhšiu dráhu. Je to premyslene spravodlivé.“

„Prečo mi to hovoríš?“

„Týka sa to tvojho uja a tety.“

„Tí dvaja ma nezaujímajú. A môžeš za to ty.“

„Nehovor. A to ti nie je ľúto, že nepoznáš svojich bratrancov a sesternice. Tvoja mama má pocit, že zdanlivo mali bližšie k cieľu, ale bežali vo vonkajšej dráhe.“

„To je nejaký príliš abstraktný obraz.“

„Tak pridám ešte jeden. Dnes obnovíme zelenú značku hlbokým údolím, aby sa turisti z tohto mestečka dostali na červenú magistrálu plnú krásnych výhľadov

do krajiny. Premýšľaj pri tom, či by nebolo pekné, keby si sa z rokle jednos-
tranného pohľadu dostala k nadhľadu z hrebeňa.“

„Starká, takéto múdra si nechaj pre svojich študentov.“

„Ako myslíš, ale aj tak ti niečo poviem.“

Tie dve ďalšie deti prišli, keď začala byť z vedy vyhorená, keď ju prestala baviť
súťaž o počet článkov, prestíž časopisov, keď strácala zmysel. Radovala sa, keď
otehotnela. Po tých rokoch v laboratóriu plnom jedovatých chemikálií bolo
príjemné byť doma, čítať knihy, chodiť na prechádzky. Mať len jeden termín,
ktorý príde sám. Keď bábätká prvýkrát uvidela pocítila čosi iracionálne, živo-
číšne. Hodiny ich dokázala pozorovať, šušlala na nich nezmysly, hrala sa s nimi
iracionálne hry, ktoré nič nerozvíjali. Stala sa obyčajnou mamou. Nie, toto
Irene nemôže povedať.

„Vieš, keď sa mi narodil Viktor a Marta, bola som už dosť stará. Často unavená
a nervózna. Ale hlavne ustráchaná. Tvojej mame sa jej otec hodne venoval,
ale keď sa narodili tí dvaja ďalší, kúpili sme si dom a bolo treba splácať pôžičky.
Bol od rána do večera v práci, okrem univerzity učil po večeroch v jazykovej
škole. Celé dni boli len so svojou ustráchanou matkou. Už som s nimi nemohla
ísť do zahraničia, aby sa naučili nemecky. Nedala som ich ani do škôlky, bola
som s nimi doma, až kým nešli do školy a kontrolovala som každý ich krok.
A potom som zo dňa na deň nastúpila do práce a oni ofukovaní a chránení,
museli zo dňa na deň byť celý deň medzi deťmi. Keď som videla, ako sa tam
trápia, vyčítala som si tie ustráchané roky.“

Irena ticho kráčala vedľa nej. Opravu značiek nechala na starkej.

„Lenže oni vyštudovali a majú sa dobre. Mama hovorí, že Marta ako notárka
len inkasuje tisíce za zmluvy, ktoré ťahá z počítača. Sedí si v luxusnej kancelárii
a ešte ju obskakujú dve sekretárky, aby v tých zmluvách nemusela sama vy-
mieňať ani mená a adresy.“

Mlčala, aj keď v nej všetko vrelo.

„A Viktor. Sedí si na krajskom úrade. Plat mu beží stále rovnaký, či je ekono-
mická kríza, alebo recesia.“

„A dosť! Ospravedlím sa trebárs tvojej mame. V každej výchove sú chyby.
Ale ty najskôr zájdi za Martou a Viktorom a spýtaj sa ich, ako žijú. Aby si vedela
pravdu. Spýtaj sa ich na ich detstvo.“

„Nikdy,“ Irena sa otočila a bežala nazad.

Značkárska si vzdychla. Na zelenú bude musieť inokedy.

„Všetko sme za nich museli riešiť. Tvoja mama bola schopná nájsť si vlastnú
cestu. Vlastne sa mi to zo začiatku páčilo. Škoda, že bola tak tvrdohlavá, že si
nespravila ani maturitu.“

Bez slova sa vrátili domov.

Pred rozlúčením sa vnučky predsa len spýtala: „Nechceš so mnou tú značku doznačiť budúci víkend?“

„Nie.“

V duchu sa usmiala. Je tvrdohlavá po mame.

Ale trochu menej. Po prázdninách zavolala.

„Opravuješ ešte tie značky? Išla by som s tebou, ak pôjdeš na červenú.“

Najskôr sa jej chcela spýtať, prečo na červenú. Potom si spomenula na ich rozhovor o rokli a výhľadoch.

„Dobre, zavolám Ti.“

Kráčali do kopca smerom k začiatku červenej značky a hovorili o prázdninách a novom školskom roku, sama sa nechcela vrátiť ku konfliktnej téme.

„Vieš s kým som sa stretla? S Emou. Našla som si ju na Facebooku. A pozvala do cukrárne.“

Snažila sa tváriť kamenne. Sesternice sa konečne poznali.

„Aké to bolo?“

„Fajn. Je síce malá, ale máme celkom podobný vkus na filmy. A boli sme potom spolu pár krát na kúpalisku. To ma bavilo. Páčil sa jej jeden chlapec, ktorý tam chodil s kamarátmi. Ona akože náhodou okolo nich krúžila a ešte sa k tomu červenala. Tiež som bola tak trápna v pätnástich? Tak som ho normálne oslovila, či si nechce s nami zahrať volejbal. A už to bolo.“

„A čo? Chodia spolu?“

„Neviem, či je to chodenie, sú to ešte také deti. Ale pozval ju na zmrzlinu.“

Stále mlčala, ale vnútro ju naplnila spokojnosť.

Po chvíľke zámerne zmenila tému hovoru. Nemuselo sa už k tomu nič viac dodávať. Vedela, že červená je vyznačená tak, že sa na nej nedá zablúdiť.

Hľadanie

Na sklenené tabule okien bubnovali v pravidelnom rytme kvapky októbrového dažďa. Nástenné hodiny pomaly tikali. Cez okná dnu prenikalo matné svetlo odchádzajúceho dňa. V izbe sa rozhostilo priam hrobové ticho. Až také, že bolo počuť každúcky úder dažďového orchestra ozývajúceho sa spoza oblokov. Moje útočisko pred vonkajším svetom driemalo ponorené do hĺbavej samoty. Ako vlastne vždy za posledné roky...

Myšlienky sa mi v hlave neusporiadane hmýrili, chaoticky poskakujúc sem a tam. „Ako budem žiť takýmto biednym životom?“ kládla som si vo svojom vnútri páľčivú otázku. Hádám už po stý raz. Už po stý raz od tamtej nešťastnej dopravnej autonehody! „Ako to dokážem, ako to prekonám?!“ kričalo celé moje JA. Odpoveďou mi vždy bolo len trýznivé mlčanie. Mlčanie môjho vlastného vnútra, mlčanie stien podkrovnej izbičky, mlčanie bábik uložených na polici... Mlčanie všetkého. Mlčanie ako hrob...

„Nie!“ búrila sa vo mne každá žilka. „Nie!“ protestovali bunky môjho tela aj mozgu. „Nie, nie, nieee...!!!“ Bol to znak dokonalého zúfalstva. „Prečo práve ja? Čo som urobila?!“ Zasa som sa v myšlienkach mimovoľne vracala k dopravnému nešťastiu, ktoré zmenilo celý môj dovtedajší život. Vedela som, že sa tým iba zbytočne ubíjam, ale nemohla som ináč.

V ten jarný aprílový deň pred piatimi rokmi sme sa s rodičmi vybrali na výlet. Mal to byť piknik vo vzdialenejšom lese. Môj starší brat zostal doma. Nikam sa mu nechcelo ísť. Jeho nechúť vyjsť si do prírody mu pravdepodobne zachránila život...Naše auto sa na polceste do cieľa nečakane zrazilo s iným vozidlom, ktorého vodič bol, žiaľ, opitý, ako sa preukázalo neskôr. Mal v tele pomerne vysokú hladinu alkoholu. A takto neuvážene sa opovážil sadnúť si za volant! Ja som sa ako naschvál pýtala sadnúť si dopredu vedľa otca, ktorý šoféroval. Mama aj s potravinami v košíku zostala sedieť vzadu. Všetci traja sme boli pripútaní. No náraz bol taký prudký, že nám to veľmi nepomohlo. Lepšie povedané – nepomohlo to mne. Pravdaže, som rada, že sa oteckovi ani mame nestalo nič vážnejšie. Obaja skončili v nemocnici so zraneniami, z ktorých sa im po čase podarilo vyliečiť – so zlomenou nohou a rukou, s rozbitým nosom aj so slabším otrasom mozgu. Moja tragédia spočívala v tom, že pásy, ktorými som bola pripútaná, sa v dôsledku nárazu odopli. Ich mechanizmus bol aj

predtým slabý, ocko ho mienil nechať opraviť, ale už nestihol... Predným sklom som teda ako blesk vyletela von. Pamätám si len toľko. Všetko sa zbehlo veľmi rýchlo. Náraz – ja odrazu nekontrolovane hlavou prerážam predné sklo auta, letím von... A potom už nič. Iba čierna tma. Prebrala som sa až na jednotke intenzívnej starostlivosti. Len čo pominula bolesť v mojom tele, zistila som, že si vôbec necítim nohy. Lekári mi teda museli oznámiť krutú správu: Už nikdy nebudem môcť chodiť. Nikdy! Pri páde na chrbát na betónovú dlažbu cesty som si totiž poranila miechu. Odreniny a krvné výrony ani poranenia hlavy teda zďaleka neboli tým najhorším... A vraj som mala šťastie, že som to vôbec prežila! Pche! Ja som to vtedy za ohromné šťastie veru nepokladala. Práve naopak. Zmocnilo sa ma zúfalstvo. Zlosť. Slzy. Keď som ako Lázár ležala na posteli v nemocničnej izbe so zafixovaným celým telom, preklínala som celý svet aj ľudí v ňom. Ba čo viac. Nenávidela som ich! Hoci som sa dozvedela, že onen opitý šofér, ktorý nehodu spôsobil, pri nej aj zahynul, neľutovala som ho. V kútiku srdca som mu takýto koniec priala. Veď to on bol na vine, že je zo mňa mrzák! On, a nikto iný. Hnevala som sa dokonca aj na matku, lebo mala sedieť na prednom sedadle vedľa otca, kde dobre nefungovalo zapínanie pásov. Na vlastný podiel viny som pritom sebecky zabúdala. Veď som sama chcela zaujať jej miesto v prednej časti vozidla! Ale kdeže. Pohodľnejšie bolo zhadzovať všetku vinu na oteckov nápad vybrať sa na piknik, na skutočnosť, že včas nenechal opraviť to hlúpe zapínanie pásu, na to, že som si s mamou vymenila sedadlo, na už mŕtveho muža, ktorý do nás vo vysokej rýchlosti narazil, na nemocničný personál, ktorý zle urobil svoju prácu... Dokonca som to zazlievala aj svojmu bratovi Alexandrovi, keďže sa rozhodol ostať doma a venovať sa radšej počítačovej hre. On môže chodiť, kým ja nie! To nie je fér! Je to nespravodlivé! Prečo neurobil niečo, aby mi zabránil ísť na ten prekliaty výlet?! Prečo v ten deň nepršalo? Prečo, prečo, prečo?!

Kolotoč obviňovania sa v mojej mysli krútil ďalej – aj potom, čo ma z nemocnice prepustili domov. Týždne som strávila v posteli. Usilovala som sa aspoň niečím rozptýliť, a tak som často bývala ponorená do kníh. Ale väčšinou som iba tak ležala s doširoka otvorenými očami a uvažovala som nad zvratmi života. Alebo som odychovala. Jedine spánok mi prinášal blahodarné vyslobodenie z krutej reality... Musela som na čas prerušiť školu. Kamarátky ma chceli prísť pozrieť, no ja som návštevy odmietala. Túžila som byť sama a mať pokoj. Od všetkého a od všetkých. Dokonca aj od rodičov a od brata. Mala som len sedemnást rokov – sedemnást! Sladkých sedemnást... A celý život pred sebou. Nielenže som sa výborne učila, ale popri škole som navštevovala aj baletný krúžok. Mojou najväčšou túžbou bolo stať sa raz baletkou. Lenže po svojom ochrnutí som sa

tohto sna musela vzdať. Okrem toho sa so mnou rozišiel môj priateľ – chlapec, do ktorého som bola zaľúbená ako blázon a o ktorom som dúfala, že mi v týchto chvíľach bude oporou. Opak bol pravdou. Opustil ma práve kvôli môjmu trvalému zraneniu. Kvôli faktu, že sa už nikdy viac nepostavím na nohy... Potreboval mať po svojom boku zdravé dievča, ktoré by s ním mohlo tancovať na diskotékach, navštevovať plaváreň či pobicyklovať sa. To som už ja, žiaľ, robiť nemohla. Možno ešte tak vojsť do bazéna, keby ma niekto odniesol do vody... Prebdela a preplakala som veľa bezsenných nocí, ktoré som si potom vynahrádzala denným spánkom. Znášala som to naozaj ťažko. Keď mi zdravotná poisťovňa zaobstarala invalidný vozík, nechcela som ho ani vidieť, nieto ešte posadiť sa doň. Predstavovala som si, že ma tento „otrocký vynález“ pevne zovrie a nepustí, ak si tam sadnem... Hlúpe, však? - Pripadala som si bezmocná a na príťaž. Dokonca som v slabej chvíľke zauvažovala, či si nemám siahnuť na život... Aby som si vo svojom trápení uľavila, často som po izbe zúrivo hádzala podušky aj všetky predmety, čo mi prišli pod ruku. Teda tie, na ktoré som vďaka svojmu handicapu dosiahla. Bolo mi celkom jedno, že vídam svojich rodičov, ako sa kvôli mne trápia. Už nevedeli, ako mi majú pomôcť.

„Prežila si traumy, Drahomíra,“ povedala mi raz mama, keď prišla za mnou do izby, aby mi na táčni doniesla jedlo, keďže som odmietala zviezť sa na vozíku po špeciálne upravených schodoch dolu do jedálne k ostatným. „Ale musíš tomu čeliť. Nesmieš sa poddávať zatrpknutosti. Treba zabojovať a ísť ďalej...“

„To sa ľahko povie,“ odvrkla som zanovito, „ale ako?“ A tak sa mama poradila s lekárkou, ktorá mi odporučila postúpiť sériu sedení u psychológa. Musím sa priznať, že mi trochu pomohli vyrovnať sa s tragédiou, ktorá ma postihla v takom mladom veku. Nie však celkom. Vďaka nim som sa rozhodla začať používať svoj invalidný vozík a viac komunikovať so svojím okolím. Už som nebola tak veľmi zaujatá proti návštevám spolužiačok zo školy. A opäť som raňajkovala, obedovala aj večerala za jedným stolom so svojimi blízkymi. Avšak nikto, dokonca ani len môj psychológ, netušil, aké búrky sa vo mne odohrávajú. Ešte stále som vo veľkej miere vyhľadávala samotu. A často ma spútalala sebaľútosť. Terapeut mi síce povedal, že takéto pocity bývajú v mojej situácii prirodzené, nemali by však trvať večne. Vraj sa mi s tým pokúsi pomôcť, a urobí všetko, čo bude v jeho silách. Teda, aj to urobil, ibaže ja som mala pocit, že na mňa jeho sedenia účinkujú len polovičato. A pritom som jeho ordináciu navštevovala už dlhší čas. Zrejme to nebolo to pravé orechové, čo som potrebovala. A čo za to „pravé orechové“ vlastne pokladám? – No, to som spoznala o niečo neskôr, keď ma „zhoda náhod“ priviedla do blízkosti istého služobníka Božieho a jeho cirkevného zboru v našom meste.

Pokiaľ mi pamäť siaha, naša rodina nikdy nebola príliš veriaca. Budem však spravodlivá a do tejto skutočnosti nezahrniem svoju matku, ktorá bola vychovávaná v úprimnej viere v Boha. Priviedla ju k nej jej stará mama z otcovej strany, s ktorou chodievala každú nedeľu do kostola na bohoslužby. Naučila ju čítať si pravidelne Bibliu, modlievať sa a navštevovať chrám. A práve preto, že v maminom srdci viera zapustila hlboké korene, ktoré pretrvali aj do dospelosti a svoje pevné miesto v ňom majú dodnes, túžila, aby i jej potomkovia vyrastali ako veriaci. Len čo sme s bratom už vedeli chodiť, a neskôr hlásťovať prvé slová, brávala nás na nedeľnú besiedku. Tu sme sa s detskou nevinnosťou zoznamovali s Ježišom, s obsahom biblických príbehov pre deti a aj s jednoduchými kresťanskými piesňami. Vtedy boli naše prosté srdiečka ešte dokorán otvorenou bránou, ktorá dnu vpúšťala všetko, čo tam od vyučujúcich počula. No neskôr sa s postupom času niečo zmenilo. Nastal radikálnejší zlom. Kdesi v našom vnútri. Pokiaľ ide o Alexandra, v ňom sa kresťanská výučba veľmi neujala. Keď bol starší, odmietal ďalej chodiť na podobné stretnutia, a aj do kostola, čo mamu veľmi sklamalo, ale nútiť ho nechcela. Čo sa týka mňa samotnej, bola som na tom lepšie ako brat. Nie však oveľa lepšie. Vo viditeľnej cirkvi som zostala dlhšie než Alexander, ale potom som – postupne a takmer nebadane – spätkovala tiež. A dôvod? – Bola som na prahu dospievania, keď ma zlákalo čaro baletu a vidina budúcej dráhy profesionálnej tanečnice, takže som si viac začala všímať pohľady rovesníkov, ktorí sa okolo mňa obšmietať, a okrem toho som sa venovala škole aj priateľkám, v spoločnosti ktorých som – hneď po učení a tanci - trávievala podstatnú časť svojho voľného času. Zhovárali sa so mnou o chodení s opačným pohlavím, o tom, ako nás v puberte rodičia nedokážu pochopiť a o podobných veciach. Boh sa mi v porovnaní s týmto všetkým už nejavil ako dôležitý. V mojich očiach nebol rovnocenným súperom so snami o budúcnosti, ktoré sa vo mne usadili ako mach a obrástli mi srdce tak pevne, že som si to ani neuvedomovala. Prehral boj s randením s „fešákmi“, s tancovaním, so školou aj so spoločnosťou mojich kamarátok... A nakoniec, možno som v neho nikdy ani skutočne neverila. Neexistoval. Bol len rozprávka pre malé deti. A basta! Načo by mi vôbec bol? Keby aj posedával niekde za oblakmi, JA som ho k svojmu vtedajšiemu šťastnému životu nepotrebovala. Vo svojom veku, poznačenom snahou búriť sa, som si hľadala „lepšie“ idoly na uctievanie.

Lenže to bolo pred nehodou. A čo teraz? – Ak som sa predtým na Boha pozerala tak, ako opisujem vyššie, po mojom nešťastí som ho zo svojho života túžila vymazať dvojnásobne. Prečo tomu nezodpovednému človeku dovolil, aby do nás vrazil? Prečo mám zničený život? – Nie, keby niekto ako Boh naozaj

existoval, nič z toho by sa nestalo. Ako som len mohla byť taká hlúpa a veriť tomu, čo mi ako dieťaťu natárali na besiedke? – Koniec. Koniec. Koniec!!!

Mama mojím postojom, s ktorým som sa jej v slabej chvíľke zdôverila, určite veľmi trpela. Bolo to však moje rozhodnutie, MOJE a nikoho iného! Urobila som ho ja sama. V takomto zmyšľaní bol zaiste kus spupnosti, ale ja som si to ani neuvedomovala. Odo dňa tej príšernej tragédie som stále niečo hľadala, po niečom túžila, o niečom snívala. Ale nevedela som pomenovať, čo to je. Niečo mi chýbalo. Hrozitánsky chýbalo. Jednoducho niečo. A nič nemohlo zaplniť prázdnotu, ktorá vo mne zívala.

Tento príbeh sa začína opisom toho, ako sedím vo svojej izbe, keď vonku prší a spomínam na svoju autonehodu. Udalosti spred niekoľkých rokov som vyrozprávala retrospektívne. Vrátim sa však teraz naspäť do reality dnešných dní. - Deň po tom, čo som čitateľovi predložila svoje rozprávanie, vybrala som sa na pravidelné sedenie k terapeutovi. Viezol ma môj otec. Brat išiel s nami, aby mi pomohol. Od štátu sme obdržali aj špeciálne vozidlo vhodné na prevoz telesne postihnutých osôb. Vzadu bolo priestrané, podobalo sa na menšiu dodávku. Tam ma Alexander pohodlne voviezol bez toho, aby ma z invalidného vozíčka musel vziať na ruky a tak posadiť dnu. A ani ho nemusel poskladať a naložiť do kufra... Aspoň sa toľko nenamáhal, chudák. Šetrilo to sily aj čas. Keď sme vyšli z ambulancie aj z priestorov polikliniky a ocko ma na kolešákoch vozíka tlačil pred sebou, na ulici mi čosi vypadlo z kabelky, ktorú som mala položenú v lone. Bola to taštička so zrkadlom a hrebeňom. Ani som si to nevšimla. Nikto z nás. No odrazu ku mne zhora zaznel čísi hlboký mužský hlas: „Nech sa páči, mladá dáma, toto je určite Vaše.“

Zodvihla som hlavu. Nad sebou som uvidela skláňať sa muža približne v strednom veku. Sympatického, usmievavého. A príjemného. S úsmevom na tvári mi podal farebnú tašku. Poďakovala som sa mu. Chvíľku sme na seba len tak hľadeli. S rastúcim nepokojom som striehla, či v jeho pohľade nezbadám náznak súcitu, o ktorý som nestála. Ale nie. Videla som v ňom len pokoj a hlboký záujem. Otec si odbehol do najbližšieho novinového stánku po časopis, kým brat išiel odomknúť auto. Z diaľky na mňa dovideli. S neznámym pánom som na chvíľku ostala celkom sama. Opýtal sa ma, či sa nechcem prísť pozrieť v sobotu k nim na mládež na nedeľné zhromaždenie do kostola. Povedal mi, že je duchovným pastierom tohto zboru. Tu, v našom meste. A do rúk mi vtisol svoju vizitku.

„Možno, že prídem,“ zamrmlala som neisto, žmoliac kartičku medzi prstami a sklopiac zrak, „hmmm...uvi...uvi...u-uvidím.“ - Ako trápne som sa vtedy cítila!

Doma som nad všetkým premýšľala. Mám, nemám, mám či nemám..? Načo tam pôjdem. S Bohom som si predsa účty vyrovnala už dávno. Alebo nie? Trvalo mi dva týždne, kým som sa odhodlala požiadať otca, aby ma odviezol na nedeľnú bohoslužbu. Kázeň, ktorú v ten deň predniesol onen záhadný kazateľ, vo mne zanechala nezmazateľnú stopu. Bola vynikajúca! Božia láska, milosrdenstvo, odpúšťanie... Žeby predsa len Pán Boh existoval a zaujímal sa o mňa? - Kňaz ma v kostole uvidel a okamžite ma spoznal. Nezabudol na naše prvé stretnutie. Dokonca ku mne na konci služieb Božích pristúpil. Podali sme si ruky ako starí známi. Môj ostych sa trocha vytratil. Nevieť prečo, ale čosi ma nabádalo, aby som prišla zase. Tak, ako som to tomu mužovi bola v kostole sľúbila... Nemohla som odolať sile jeho osobnosti a neochvejnosti jeho viery. Nešlo to. Zakaždým ma vyhľadal a potriasli sme si pravicami. Raz mi daroval v zelenej koži viazanú Bibliu. Ja som tú svoju už dávno vyhodila... Žltou fixkou mi v nej nahrubo zvýraznil verše, ktoré považoval za najdôležitejšie. Ich obsah bol taký výstižný, aby účinne prehovárali do mojej situácie. Začala som v nej listovať. Čoraz častejšie. A s čoraz väčšou radosťou. Zo zboru s našom meste som odišla prakticky ako malá, takže som si už nepamätala, ako to v ňom vyzerá. A nevedela som ani to, že máme nového duchovného vodcu, ktorým nebol nikto iný ako môj čerstvý známy. Odvtedy, ako mi dal knihu kníh, chodieval občas k nám domov. Pozvala som ho. Celkom nenútené. A osmelila som sa mu porozprávať o všetkom, čo ma postihlo. Dokonca som sa mu neskôr zdôverila aj so všetkými svojimi pocitmi, čo som úplne neurobila ani za stenami psychoterapeutickej ambulancie. Cítila som, že mu môžem veriť. Bol to naozaj Boží muž. Naplno ma pochopil. Venoval sa mi. Začali sme sa spolu pravidelne modlievať a viesť rozhovory o Bohu, o mojom postihnutí a o iných veciach. Nevieť ani povedať, ako mi to pomáhalo! Po čase som už nepotrebovala brať upokojujúce lieky a prestala som aj s návštevami u „cvo-kára.“ Toto bolo pre mňa oveľa lepším liekom na rany. A tým „pravým orechovým“, čo som potrebovala.

V našej rodine bol niekto, kto sa tomu veľmi tešil: moja mama. Aj otec a brat sa, pravdaže, radovali, že robím také pokroky vďaka duchovnému pastierovi Milanovi, ale matka najviac.

„Boh Ťa miluje a vždy aj bude,“ povedal mi raz brat Milan, „ak si sa úprimne kajala, odpustil ti. Veď za nás obetoval na kríži svojho Syna dávno predtým, než sme prišli na tento svet. A za celé ľudstvo tiež. Pokojne môžeš nadviazať tam, kde si ako malá skončila. S Bohom nič nie je nemožné. On Ti dá dostatok sily aj vôle, aby si ho mohla nasledovať, Drahomíra. Nemaj strach. Náš Pán je predsa Pánom nad akoukoľvek ľudskou slabosťou, hriechom aj pochybnosťou...“

Potom sa mi priznal, že vníma, ako ho Boh sám ku mne doviedol. Zjavil mu, že potrebujem jeho pomoc. Vraj ešte predtým, ako som sa mu zdôverila so svojím trápením, niečo už vedel. To, že sme sa stretli, nebola náhoda. A ja som tomu už verila tiež. „Prišla si „iba“ o nohy,“ usiloval sa ma raz povzbudiť. „Čože??? A o čo viac som ešte – okrem vlastného života – mohla prísť?!“ zvolala som v prekvapení. „Predsa o život večný,“ ohromil ma kňaz Milan a všetko mi vysvetlil podrobenejšie. Oboznámil ma s tým, čo som ako dieťa na besiedke veľmi nevnímala a na čo som by som aj tak bola po rokoch zabudla. Koniec koncov, tým najmenším sa o utrpení hovorí len v náznakoch... Vtedy som pochopila. Strata, ktorú som pri nehode utrpela, nie je nič v porovnaní s tým, kam som sa o smrti mohla dostať, keby som znovu nenašla Pána Ježiša a nevyznala ho ako svojho Záchrancu a Spasiteľa. Zborový pastier mi pomohol pochopiť jedno: keby nebolo tej tragédie, žila by som si spokojne a šťastne ďalej. Možno už nikdy by som nepripustila, že Boh jestvuje. Nikdy viac by som do rúk nevzala Jeho svätú knihu. Nikdy by som nezložila ruky k modlitbe. Svet-ské túžby a záujmy by ma celkom prevalcovali. Už nikdy by som nepočula Bo-žie volanie. A výsledok? – Mohla som na večné veky skončiť v pekle! To nie! Len to nie! Vďaka Ti, Bože, že si ma od toho uchránil! To, čo vyzeralo ako moje nešťastie a zničený život, ochránilo ma vlastne od oveľa väčšej tragédie. Cesty Božie sú nevyspytateľné. Veď čo ak mi invalidný vozík nevošiel do života náhodne? Boh ma po celý čas môjho odlúčenia od neho pozoroval, vedel o mne, nevzdialil sa mi. A neprestal ma milovať. Iba musel nájsť spôsob, ako ma priviesť bližšie k sebe. Akokoľvek nepochopiteľný spôsob. Ak sa aj ochrnutím dá dosiahnuť, aby sa človek zastavil a zamyslel nad sebou...Stále som však dúfala, že spraví zázrak a ja sa uzdravím. Že aj napriek nezvratnej diagnóze nakoniec raz budem chodiť! Milan to nevyúlčil - veď Boh je Bohom zázrakov – no neza-budol ma zároveň upozorniť, že nech sa čokoľvek stane, treba rešpektovať a prijať Božiu vôľu takú, aká bude.

Duchovný pastier zboru v našom meste mi pomáhal prekonať aj pocity horkosti. „Odpusť tomu opitému vodičovi,“ naliehal, „lebo ak to neurobiš, ani Je-žiš nemôže odpustiť tebe.“ Bolo to ťažké, veľmi ťažké, a trvalo mi to dlho. Ale nakoniec som dokázala vysloviť slovo „odpúšťam“. A toto odpustenie zahr-ňalo nielen zlosť na jazdca pod vplyvom alkoholu, ale aj hnev na celý svet: hnev na matku, že tak ochotne súhlasila, že si sadne dozadu, hnev na ľudí v mojom okolí a hnev na seba samu. Pocítila som nesmiernu úľavu. Reťaze ťažoby, ktoré ma dovtedy držali spútanú, odrazu povolili. Brat Milan mal pravdu. Neodpustenie nám nikdy neprinesie radosť. Iba čo nás ubíja a trápi. Znemožňuje nám ďalej vykročiť cestou, ktorú má pre nás Boh pripravenú.

Uvedomila som si, ako mrzuto a zle som sa za posledné roky k svojmu okoliu správala. Doma som všetkých po jednom odprosila. Najmä mamu.

„Odpusť mi, mamička,“ objala som ju a skropila jej líce slzami. „Odpusť, prosím, že si moje správanie musela znášať tak dlho...Viem, že som bola nespravodlivá. Viem to. Obviňovala som dokonca aj teba z toho, že už nemôžem chodiť...Bola som nahnevaná, lebo som si s tebou vymenila miesto v našej ojazdenej Toyote. Ak by si ostala sedieť vpredu, možno by si teraz ty nechodila alebo dokonca bola mŕtva... Prepáč mi, prepáááč!!! Nebola som dobrou dcérou. Radšej nech som ochrnutá ja, ako by si mala byť ty, mama!“ Otriasali mnou zúfalé vzlyky. Matka sa chvela od dojatia. Objímala ma, bozkávala a hladila po vlasoch aj po tvári.

„No tak, no tak, tíško,“ upokojoval ma mäkký odtieň jej hlasu, „srdiečko moje, to všetko je už preč... Zabudni na to... Zabudni. Nie, ty si tou najlepšou dcérou na svete! Si mojím malým dievčatkom, mojou bábikou. Čo nevieš, ako ťa ľúbim??? Vôbec na teba nie som nahnevaná, To, čo sa ti stalo, je hrozné a tvoje pocity boli úplne namieste. Ochrnutou by nemala byť ani jedna z nás dvoch, ale keď sa to už stalo, treba sa s tým vyrovnáť. Boh vie, prečo.“

„Áno,“ vysmrkala som sa do vreckovky, „boh vie, prečo...“ Aj ja som už vedela, prečo. Mojím sebeckým životom musel preletieť tieň tragédie, ktorý ho zasiahol ako ostrý šíp. Muselo sa to stať, aby som sa zastavila na ceste smerujúcej do zatratenia. Aby som si viac začala vážiť každú hodinu, minútu a sekundu, ktorú ešte strávim tu na Zemi. Aby som hlbšie precítila význam odpustenia, milovania iných a nesebectva. Aby som dokázala vidieť jasnejšie. Vidieť to, čo je naozaj dôležité, a nie to, čo som dovtedy za dôležité iba pokladala. Svet predsa nestojí na baletе! Ani na úspechoch v škole či na tom, aby som bola príťažlivou pre mužské pohlavie. A ani na zábave s kamarátkami. Nie. Zmysel života spočíva v niečom celkom inom.

V tých dňoch za mnou prišiel aj môj utrápený ocko. Neslúži mi ku cti, že – pozorujúc matkine obavy – myslela som najviac na ňu a na svojho druhého rodiča som zabúdala domnievajúc sa, že jeho sa tá tragédia dotkla zo všetkých najmenej. No mýlila som sa. Ach, ako veľmi zostarol! – Pomerne krátky časový úsek ho v jeho vzhľade posunul vpred o jedno desaťročie alebo aj viac... Doteraz som ani nezbadala, že sa mu pod očami tvoria vačky a tmavé kruhy, ktoré boli neklamným znakom jeho utrpenia. Vlasy mal napoly sivé. Zahanbila som sa. Chudák! Čím všetkým musel za posledné mesiace a aj roky prejsť! A ja, zahľbená do svojho vlastného smútku, som o tom nemala ani len pocity! Tuho ma objal. Odrazu som sa celá ocitla v jeho hrejivom náručí. „Ocko, ach, ocko, odpusť mi!“ vzlykala som a položila si hlavu do jeho lona,

„obviňovala som ťa z toho, že si nenechal opraviť ten pásový mechanizmus! Pritom som ťa sama veľakrát odhovárala, keď si chcel ísť do autoservisu, lebo som túžila práve vtedy previezť sa vozidlom niekam inam... Len ja som na vine, len ja! Stal si sa nevinnou obeťou mojej nedbanlivosti... Kvôli môjmu zraneniu si sa určite veľmi trápil a kládol si si to za vinu, teraz to už viem, no ubezpečujem ťa, že celkom nespravodlivo a zbytočne. Nepomyslela som na to, čo všetko sa raz môže stať...Až vtedy, keď k tomu naozaj došlo. Ale to už bolo neskoro. Príliš neskoro... Prosím, odpusť...!!!“

Po týchto slovách ma ten, ktorý bol hlavou rodiny, poláskal a povedal: „Miláčik môj, dcérenka! Nemám ti čo odpúšťať, ver mi. Nikto nenesie vinu na tom, čo sa stalo, aj keď ja som si na svoje plecia toto bremeno za posledné roky naozaj nakladal... Lúbime ťa, mama aj ja, veď to vieš. A aj Alexander ťa má veľmi rád...“

Alexander! Môj milovaný braček! Pravdaže! Hlbšie som sa odcudzila aj jemu. Ponáhľala som sa to však napraviť a ešte v ten večer som mu povedala, čo všetko pre mňa znamená jeho prítomnosť, láska a podpora, ktorú mi počas najpochmúrnejších chvíľ prejavoval, hoci ja som o to častokrát ani nestála. „Ale choď,“ odpovedal mávnutím ruky, „sme predsa súrodenci, je celom prirodzené, že som ťa povzbudzoval a pomáhal ti. Keby som sa na invalidnom vozíku ocitol ja, robila by si to isté.“

Uľavilo sa mi, keď zo mňa vyprchali aj posledné zvyšky sebeckta. Tým, že som sa viac sústredila na starosti iných, viac pomáhala mame v domácnosti, čítala som si kresťanskú literatúru, navštevovala som cirkevný zbor, celkom som postupne zabudla na to, že vlastne nemám cit v nohách. Zvláštne, však? - Hm, dá sa to. Naozaj. Balet ani bezduché rozhovory s priateľkami mi viac nechýbali. Zistila som totiž, že žiť je možné aj inakším spôsobom. Keď som bola doma, viac som sa venovala domácim prácam, ktoré som zvládala vykonávať, ako napríklad umývanie riadu. Na vozíčku som naň dosiahla. Cítila som sa zasa užitočná! A taktiež som sa pustila do vyšívania, háčkovania aj pletenia. Po čase mi to išlo od ruky. Rozhodla som sa, že svoje výtvory darujem iným pre potešenie. Vždy pri práci som na kazete počúvala kresťanskú hudbu. Takmer každý večer som si pred spaním na videu pustila nejaký film s duchovnou tematikou. Kňaz Milan ma zapojil aj do aktívnej práce vo svojom zbore, ktorá pre mňa predstavovala hľadám to najväčšie potešenie na svete. Ujala som sa vyučovania detskej besiedky – pravdaže, nie ihneď, ale po tom, ako som si upevnila svoju vieru v Ježiša Krista ako svojho osobného Spasiteľa a naštudovala si dostatočné množstvo potrebnej duchovnej literatúry. Spoločne so mnou sa každú nedeľu popoludní deťom venovali ďalšie dve vyučujúce. Bol to veľmi

požehnaný čas, to priznávam! Vďaka tomu, že sme spolu s našimi zverencami zvykli spievať aj piesne, začala som sa učiť hrať na gitaru, ktorá bola vďačným hudobným nástrojom pri sprevádzaní detských hlasov počas týchto pesničiek. A smútok? - Ten sa mi už celkom podarilo vytesniť z mojich myšlienok. Nebolo preň viac miesta. Stala som sa totiž činorodou a oduševnenou pomocníčkou v práci pre kráľovstvo nebeské. Keď sa môj brat stal svedkom toho, ako neochvejne kráčam späť do Kristovho náručia, začal aj on robiť malé krôčiky v ústrety Ukrižovanému. Ako som sa len s mamou tešila! A len čo som to zbadala, usilovala som sa ho v jeho rozhodnutí zo všetkých síl podporovať. Veď to bol určite Boží zázrak!

Okrem návštev nedeľných bohoslužieb, biblických hodín a stretnutí mladších žien v zbore som sa zúčastňovala aj pravidelných sobotňajších stretnutí mládeže. A práve tu som svoju pozornosť mimovoľne upriamila na istého dvadsaťšesťročného mládežníckeho vedúceho Gregora, ktorý – ako som na svoju radosť zistila – bol hlboko veriaci. S Bohom to myslel naozaj vážne. Bol to prvý a hlavný neklamný znak skutočnosti, že my dvaja toho máme veľa spoločného...Správnosť tejto domnienky umocňoval aj fakt, že tohto mladého muža sprevádzal istý druh telesného postihnutia. Práve tak ako mňa. Vyštudovanému učiteľovi kreslenia Gregorovi chýbala ľavá ruka až po rameno.

„Ako deväťročnému chlapcovi mi po nej prešiel vlak a odsekol mi ju“, vysvetľoval mi bez jedinej známky ľútosti, keď som sa ho na to raz odvážila spýtať. „S kamarátmi sme vymýšľali, hrali sme sa blízko koľajníc a takto to dopadlo.“ Bolo vidno, že sa s tým už dávno vyrovnal. Nadovšetko miloval Boha a svoj handicap nepovažoval za takú ťažkú ranu, hoci ho mal kvôli tomu problém nájsť si partnerku. Ako vravel, každé dievča túži nájsť si muža, ktorý by zvládol šoférovať a uživiť rodinu. Všetky jeho potenciálne manželky sa obávali, že by to nezvládol. On však bol opačnej mienky.

„Som pravákom, a ľavá končatina mi nikdy veľmi nechýbala. Akurát som po svojej nehode musel prestať hrať na husle, ale to ma beztak nikdy veľmi nebavilo,“ pousmial sa.

„A nebránilo mi to ani v maľovaní a kreslení. Všetky potrebné činnosti vykonávam pravou rukou, dokonca aj na bicykli som sa naučil udržať rovnováhu iba svojou pravačkou. Môžem sám uvariť, opraviť prádlo, viesť mládež, bicyklovať, behať, opraviť niečo v domácnosti, nakúpiť, a uživiť sa ako učiteľ kreslenia. Niektoré obrázky som dokonca zvládol namaľovať aj nohami, čomu som sa naučil od pozorovania tých, ktorí sa narodili bez oboch rúk, keď som istý čas navštevoval takéto zariadenie. S bohom nič nie je nemožné, vieš?“

Po čase sme k sebe pocítili viac než len priateľskú náklonnosť. Zamilovali sme

sa jeden do druhého vediac, že to, čo prežívame, je pravou láskou, zoslanou od Pána nebies. Láska! - Je to však predovšetkým rozhodnutie, a nie pocit... Keď som svoj terajší vzťah v duchu porovnala so vzťahom, ktorý som mala predtým, záver, ku ktorému som dospela, bol jednoznačný: medzi nimi sa rozprestierala úžasná priepasť! Aký rozdiel bol chodiť s vedúcim mládeže a s chlapcom pred ním! Vtedy to nebolo naozajstné rozhodnutie, ani pripravenosť a túžba oddať sa s dôverou inej ľudskej bytosti. Teraz však hej. Obidvaja sme milovali živého Syna Božieho. A skrze Neho sme sa ľúbili nie s bezhlavou vášňou, ktorá, len čo sa naplní, vyprchá a pominie, ale s pokojom nehy, ktorá vyvierala z prameňa rozhodnutia starať sa jeden o druhého až do dní našej staroby. Naša sebeckosť cúvala pred snahou vnímať potreby toho druhého. A s telesným naplnením tohto všetkého sme, samozrejme, čakali do dňa svadby. Toto bola skutočná láska podľa Božieho plánu pre muža a ženu. Gregor vedel všetko o mojej nehode aj minulosti, a práve tak som ja mala prehľad o jeho doterajšom živote. Nemali sme pred sebou nijaké tajnosti. Pochopila som, že na svete žijú aj muži, ktorým moje ochrnutie nebude prekážať. Vedť ani mne nevadilo, že môjmu vyvolenému chýba časť tela! Vôbec som si to nevšimla. Videla som iba jeho ochotu slúžiť iným, silu jeho charakteru, snahu pomôcť a dávať, nie brať. Dušou som vnímala, ako ma tento človek veľmi miluje, a to, ako mu na mne záleží. A to bolo viac, oveľa viac, ako keby mal všetky telesné údy, ale bol by sebeckou a chladnou osobou. Takého by som ho nikdy neprijala, ani keby bol po telesnej stránke tou najdokonalejšou stvorenou bytosťou na celej planéte!

Postupne sme sa zblížovali viac a viac, tráviac spoločne čas prechádzkami do prírody, čítaním Božieho slova, navštevovaním cirkvi a podobne.

„Jednoruký vezie ochrnutú. No povedz - nie sme dokonalý pár?“ doberal si ma môj chlapec, keď ma občas na vozíčku tlačil pred sebou cez ulicu.

Páčilo sa mi, ako vie všetko obrátiť na žart nenúteným spôsobom, ktorý sa nikomu a ničomu nevysmieval. Práve naopak – jeho pohľad na svet a na kolo-beh všedných dní v ňom bol taký chytľavo žartovný, že som sa aj ja naučila pozeráť sa na každodenné starosti života cez žiarivé okuliare optimizmu. Optimizmu viery v Boha. Vedela som predsa, že keď sa raz všetko pozemské skončí, v nebi už nikto z nás nebude chorý ani „neúplný.“ Začali sme si plánovať aj našu spoločnú budúcnosť, ktorá spočívala na základoch vzájomného porozumenia, lásky a starostlivosti. Keď som doma oznámila, že sme sa s Gregorom zasnúbili, radosti nebolo konca - kraja! Všetci nám blahoželali. A duchovný pastier Milan, vďaka ktorému sme sa zoznámili, sľúbil, že nás rád zosobášia.

Dobrou správou bolo aj to, že som už viacej tvrdohlavo nelipla na myšlienke na tanec. Práca pre cirkev túžbu po ňom celkom zatlačila do úzadia. Naučila som sa, ako si nerobiť svojich bohov zo svetských prianí. Mojm hlavným cieľom teraz bolo tešiť sa zo života, z Kristovho omilostenia, zo vzťahu so svojim milovaným aj zo služby iným. S podporou svojho okolia som sa rozhodla začať diaľkovo študovať na biblickej škole. Rozšírim a prehĺbim si tak vedomosti potrebné pre ďalšiu prácu s deťmi alebo aj s mládežou. Juuuj, už sa na to tešíím!!! A hoci moje modlitby neboli vyslyšané a z vozíka som sa na nohy znovu nepostavila, nebudem si zúfať. Možno zázrak, ktorý chcel pri mne Boh urobiť, nespočíva v tom, že opäť začnem chodiť, ale v tom, že aj napriek tomu dokážem žiť život plný požehnaní a radosti. A že budem schopná akceptovať samú seba práve takúto! Že bez výhrad prijmem Jeho vôľu. Áno, myslím, že práve v tomto a v ničom inom sa pri mne musí udiať nielen Boží, ale aj môj vlastný vnútorný malý zázrak. Je to duševné prekonanie môjho doterajšieho starého „ja“. Toto „ja“ doteraz väčšinou kričalo sebeckosťou a chuťou, aby sa dialo len to, čo chce ono. A Pán mi ukazuje, že jediným správnym riešením a cestou je vždy to, čo človeku zošle on sám. Ja viem. Viem... A prijímam to!!! Prijímam!!! Musela som o všetko prísť – najmä o cit v dolných končatinách a o balet - aby som našla pravý poklad svojej duše. A aby som spoznala skutočný zmysel ľudského života. Nemohlo sa to skončiť lepšie. Naozaj nie.

Dnes mi chýba už len málo času do okamihu, v ktorom sa so svojim drahým ocitnem pred oltárom. Každučký deň sa teším zo všetkého okolo seba. Z džavotu detí na besiedke. Zo zvukov organových piesní za múrmi kostola. Z čerstvého vzduchu počas prechádzok. Z vône prírody. Zo žblnkotania vody v potoku, keď navštívim dedinku blízko nášho mesta. Z trilkovania vtákov. Všimam si aj maličkosti, ktoré ma predtým vôbec nezaujímali...

„Pozri sa, ako krásne žiari tamten fialový pruh na dúhe!“ ukazujem Gregorovi prstom smerom k pestrofarebnému objektu na nebi po daždi, keď sa uberáme námestím.

„Zdá sa mi, že tá farba je preda len výraznejšia ako ostatné...“

Alebo sa niekedy zahľadím na blankytnú oblohu a poviem: „Nevšimol si si, že tamten oblak je akosi čudne tvarovaný? Nevyzerá ako tie ostatné. Pripomína mi nejaké zviera. A čo tebe?“ Keď počujem zurčať vodu v potoku v neďalekej obci, pozorne sa do tých zvukov započúvam a vždy v nich objavím niečo, čo som nikdy predtým nepostrehla. Aj kvety na lúke ma lákajú viac a voňajú mi prenikavejšie. Vždy, keď môžem, požiadam svojho snúbenca, aby mi jeden odtrhol. Keď to urobí, s láskou mi ho podá a ja si ho potom prezerám zblízka. Zisťujem, že má v strede každého lupeňa zvláštne ryhy. Alebo že povrch jeho

stonky je trocha nerovnomerný... Čo ja viem. Skrátka a dobre, vnímam, že tomu, kto stratí nejakú schopnosť – ako napríklad ja schopnosť chodiť po vlastných nohách – daruje Pán Boh zvláštny zmysel pre detaily. Aspoň tak sa to javí mne.

Som šťastnou ženou. Tou najšťastnejšou. Mám všetko, čo som si kedy mohla želať. Kus Božieho kráľovstva ku mne zostúpil z neba už teraz...

Hľadanie sa skončilo. Definitívne. Nežila som už vo sne, ale v realite. V živej, krásnej a radostnej. Ako dobre, že som stratila „len“ svoje nohy, a nie niečo cennejšie! Všetko, na čom mi naozaj záležalo, som už našla: lásku, odpustenie, čisté svedomie, nový pohľad na svet... A tým najdôležitejším, čo som získala, bol boh! A nádherná večnosť v nebi! O viac som Pána neprosila. Nič viac som už hľadať nemusela. Stálo to za to. Za uplynulé roky som po moste sebazaprenia víťazne prešla ponad priepasť plnú bolesti. Až k brehom pokoja a zmierenia sa so skutočnosťou. Nikdy by som to však nebola dokázala bez Pána Ježiša a bez pomoci svojich blízkych. Nikdy.

Vďaka Ti, mocný Bože, vďaka za všetko, čo si pre mňa urobil! Vďaka za vzduch, ktorý smiem dýchať. Vďaka za hviezdy na nočnom nebi. Vďaka za každú východ aj západ slnka. Vďaka za celý môj život. A vďaka za veľa iných vecí... Vďaka! Vďaka Ti, Láska svätá!

Povinná jazda

Cestou z pekárne si prezerala okolie. Historické budovy, luxusné autá, pekne vyzametané chodníky. Dobre urobila. Dobre sa tu žije. Takto nejako si to kedysi predstavovala. Dobrá práca, pekný dom, manžel na úrovni. Zapravila si prameň šedivejúcich vlasov za ucho, vystrela sa a energicky otvorila dvere do domu.

„Miláčku, tak housky neměli, koupila jsem ti alespoň rohlíky. Jak ti je? Co ten čaj?“
Ale jó, vždyť ho piju. Martičko... děkuji. Miluji tě, víš to?“

„Miláčku, nic neslyším, nejdřív vypij ten čaj, ju?“

„Seš na mě zlá!“

„Nic neslyšíím!“

Marta so smiechom zaplesla dvere v kúpeľni. Pozrela na seba do zrkadla. Kruhy pod očami, sivastá pleť. Vrások nemá veľa, pleť má pevnú, len čosi jej na sebe už dlhšie chýba. Asi by mala zvážiť zmenu účesu.

Vyhrnula rukávy a energicky si vydrhla ruky. Ešte vyvesiť prádlo, kým bude vývar hotový, stihne vyniesť plasty a nanosiť pneumatiky do auta. Včera už vyzeral fajn. Škoda. Dnes je vonku tak pekne. Mohli spolu posedieť v altánku. Trávnik ani dnes nestihne pokosiť.

„Martičko? Pozitří je podpis smlouvy v Amsterdamu. Zvládneš to i beze mě?“
Bože, úplně na to zabudla. Takže ešte si musí prejsť zmluvu. Firma aj dom, všetko začínala cítiť akosi zreteľnejšie.

„Miláčku, všechno zvládnou, když konečně vypiješ ten čaj.“

„Ždyť jó, už mám jenom trošičku.“

„Vidíš, miláčku, tak to má být. A neměj strach, zvládnou to v pohodě. Smlouvu jsem s Holáskem koncipovala stejně já, ty lidi taky znám, neboj. Ještě si k tomu po obědě sednu a celé to projdu. Smlouvu přinese Holásek?“

„Jo, jo, Holásek tam pojede i s tou novou. Aspoň si tam budeš mít s kým popovídat. Vypadá fajn.“

Fajn? Popovídat? Veď to dievčatko má sotva dvadsať! O čom si tak s ňou môžem popovídat? O tom, ako sa v noci budím? O menopauze v štyridsiatke? O tebe? O nás?

„Ty se o mě bojíš, vid', miláčku,“ Marta nežne pohladila sivé kučery prilepené na rozhorúčenom čele.

„To si piš, že mám o tebe strach. A bude se mi stýskat.“

„Budu zpátky cobydup. A teď si trochu oddechni, o hodinku bude oběd. Jdu ještě nahoru pro ručníky a pak do garáže. Kdyby něco, mobil mám u sebe.“

Musím niekoho zohnať. Lenže kde dnes človek nájde niekoho spoľahlivého? Vo dverách sa otočila a vyplazila mu jazyk. Usmial sa a privrel viečka. Pätnásť-ročný vekový rozdiel vnímala v tridsiatich úplne inak.

Marta si sťažka povzdychla.

„Slečno Pospíšilová, dobrý den! Vy už jste tady? Vidím, že laptop jste již obdrželi. Marta Nováková,“ Marta natiahla svoju chudú ruku k mladučkému dievčaťu.

„Áno, prišla som skôr, mám rada časovú rezervu. Soňa Pospíšilová, teší ma, pani Nováková, veľa som o vás počula.“

„Vy jste ze Slovenska?“ Marta na ňu prekvapene pozrela a zamračila sa.

„Maminka je Slovenka, narodila som sa v Bojniciach.“

„Zdá sa, že svet je malý,“ povedala Marta pomaly a pozorne sa zahľadela na dievča pred sebou. Stik ruky nič moc. Čím Holáská zaujala?

„Áno, váš pán manžel s pánom Holáskom spomínali, že ste tiež z Bojnic,“ pokračovala dievčina veselo.

„Manžel je z nás dvou ten více upovídaný,“ usekla takmer srdečnú debatu Marta.

Slečna Pospíšilová sa nervózne zasmiala. Nevedela, ako pokračovať ďalej.

„No? Prozdrazil vám ještě něco?“ takmer ľahostajne vyzvedala Marta.

„Vravel, že si aj tak budete všetko robiť pravdepodobne sama, ale že sa vám mám pripomínať.“ Soňa sa pozerala na Martu, no tá si čosi písala do diára. Soňa sa začínala cítiť nepríjemne. Žeby tej Marte nebola sympatická? Povedala niečo nevhodné?

Všetko robiť sama. Sama nakupovať, sama variť, sama raňajkovať, sama obedovať, sama večerať. Sama, sama, sama. Cez deň sama medzi ostatnými, večer studená posteľ.

„Třeba bychom ho mohli překvapit, slečno,“ znenazdajky nadviazala Marta, odložila diár a pero do kabelky.

„Budem rada,“ dievča sa snažilo znieť nadšene, no Marte aj tak to zachvenie v hlase neuniklo.

„Takže...“, pokračovala ešte nesmelšie Soňa.

„Sežeňte mi hospodyni.“

„No, tiež by sa mi zišla niekedy,“ zasmiala sa dievčina. Žovialny tón ju zamrzal, keď zistila, že Marte sa na tvári nepohol ani jeden sval.

„Klidně si ji pořídte,“ odvetila tichým hlasom Marta.

„Poté, co seženeš tu pro mě,“ dodala Marta ponad plece a vyrazila k otvorenému terminálu.

Soňa ostala za vzdalujúcou sa Martou nemo pozerateľ. Zovrela pery, prudko sa nadýchla, zapleskla laptop, schmatla kabátik a energicky vyrazila k terminálu.

„Takže hospodyni. Máte nějakou konkrétní představu nebo požadavky?“ spýtal sa dievča keď si zaplo bezpečnostný pás. Hľadela rovno, ako keby sa rozprávala s opierkou hlavy pred sebou.

„Nástup ihned, zítra kolem páté budu čekat na stručné informace o kandidátkách, z kterých si jednu vyberu. Pošlete mi to na mail,“ Marta od diára pohľad nezdvihla.

„Jaké jsou vaše osobnostní preference?“ dievčina sama sebe znela cudzo. „Schopná, komunikativní, ale ne moc upovídaná, čistý rejstřík. Proklepněte reference. A ať jsou to Češky. Nebo ať alespoň mluví česky na úrovni. Ať to posoudí radši Holásek. Jo. A ať má řidičák. Další dotazy?“

„Jakou formou budou odměňovány? Fix? Hodinovka? Když hodinovka, v jaké výši?“ Soňa tichúčko klepkala do laptopu, na Martu už ani nepozrela.

„Jak si řeknou, tak budou mít. Jak se s nima dohodnete, tak to bude. Pokud je to všechno, musím se připravit na schůzku.“

„Jistě, jistě,“ dievča ostalo so zaseknutými súvetiami v pootvorených ústach. Práve teraz úplne nevedela, či sa na túto pozíciu hodí. Možno mala radšej zobrať to miesto v korporáte. Vyzeralo to tam síce s pracovnou náplňou aj na pol úväzku nudne, no teraz si nie je celkom istá, či bude schopná plniť niečie hmlisté očakávania popri škole.

Možno keby sa jej podarilo spraviť štátnice tento rok, mohla by skúsiť na začiatok stáť v zahraničí. A na túto čudnú firmičku sa vykašle. Tu v Prahe je pre domácich cudzia, pre cudzincov domáca. Taký Berlín, to by mohlo byť fajn. Alebo Rotterdam, Paríž, Londýn, Viedeň. Viedeň radšej nie, to je príliš blízko. A Berlín, to tiež asi nie. To by žila s nálepkou Ostblok.

Možno táto vykukaná Slovenka by mohla ujsť. Študuje češtinu, dokonca píše do českých novín. Referencie má zo súkromnej škôlky, varenie je jej hobby, vodičák má. To by šlo. Keď pristanú v Amsterdame, hneď jej zavolá.

Cestou z pekárne si prezerala okolie. Historické budovy, drahé autá, pekne vyzametané chodníky. Dobre urobila. Žije si tu na úrovni. Doma by toľko nezarobila. Pár rokov ešte bude makať, kúpi si byt, časom si niekoho nájde. Niekoho na úrovni. Potom jedno-dve deti, dve maximálne. Alebo radšej jedno. Bude pani domáca. Alebo si časom otvorí nóbl kaviareň. S klavirom a domácimi zákuskami. Zapravila si prameň tmavých vlasov za ucho, vystrela sa a energicky otvorila bránu do dvora.

Na lehátku v tieni ležal starší muž, nohy prikryté teplou dekou.

„Dobrý den, vaša pani mi dala za úkol prinést vám tuhle knížku, pár housek a ještě se opatrně poohlédnout po stavu hladiny ve džbánku s čajem. Jak vám je, pane?“ Dievča položilo na príručný stolík pečivo a knihu. Zvedavo nakukla do džbánu.

„Toho čaju jste se ani nedotknul, vidíte, pane. Mně tenhle čaj taky nechutná. Kdyby bylo na mně, pít ho nemusíte. Dneska je den jak malovaný, neproj-
deme se? Á, jo, říkají mi Marta, pane.“

Šál mojej mamy

(zážitok mojej vnučky ako ho prežívala a vyrozprávala)

Školský rok skončil a začali prázdniny. Rodičia mne a bratovi pripravili bohatý prázdninový program. Nadišiel deň, kedy som cestovala na prázdniny k starým rodičom. Mama ma priviezla na železničnú stanicu s veľkou cestovnou taškou. Ja som si niesla ruksak a neodmysliteľný tablet. Čakal ma dedko a o nedlho sme sedeli v rýchliku. Cestovala som na prázdniny do Trenčína. Nikdy som nebola od mojej mamičky dlho preč. Teraz mám byť bez nej deväť dní? Deväť dlhých dní? Všetko sa mi premietalo v hlave. Cez okno som videla maminu usmiatu tvár, ako uteká popri pohýnajúcim sa vlaku a máva. Potom sa vlak rýchlo rozbehol a už som ju viac nevidela.

Zadržovala som slzy a zároveň dusila som v sebe veľký žiaľ, aj hnev. Pocity sa rýchlo miešali ako na kolotoči. Radšej som sa hrala na tablete, aby som sa nemusela s dedkom rozprávať a nerozplakala sa. Tvárila som sa statočne, ale moje vnútro bolo plné smútku a žiaľu. Nemohla som pochopiť, ako sa môže niekto tešiť na prázdniny bez rodičov. Ešte na víkend sa to dá vydržať, ale deväť dní, to je veľmi dlho. Nešlo mi to do hlavy, ako to mohla mama dopustiť. Veď mám ešte len sedem rokov. V hlave som mala veľa myšlienok a otázok. Ako to môže, poslať svoje dieťa na taký dlhý čas preč. S myšlienkami na mamu sme už vystupovali v Trenčíne.

Babka, ako vždy ma milo privítala a nachystala dobrý obed. Môj smútok bol však stále veľký. A akosi som sa nevedela s babkou ani radostne zvítať ako inokedy. Neviem, či by pochopila, čo cíti malé dievčatko, ktoré odišlo od mamy prvýkrát na veľa dní. Vytiahla som si z ruksaka šál. Mamin šál, ktorý som si zobrala so sebou. Omotala som si ho okolo krku a jeho vôňa mi pripomínala moju mamu. Deň prebehol rýchlo. Pri zaspávaní, som ho mala znova okolo krku a ticho som sa s ním rozprávala, akoby pri mne bola moja mamička.

Druhý deň starí rodičia, aby som sa nenudila, pripravili program. Na tretí deň mi začalo byť veľmi smutno. Deň sa mi zdal nekonečne dlhý. Nič ma nezaujímalo, nikde som nechcela ísť, hoci som si mohla vybrať program podľa chuti. Starí rodičia mali radosť, že som s nimi a vymýšľali pre mňa všeličo možné. Ja som, ale nejavila záujem. Smútila so a všetko odmietala. Schovávala som sa a myslela len a len na svoju mamu. Smútila hlava, aj celé telo.

Ďalší deň sme cestovali na chalupu, navštíviť prastarú mamu z Kopca. Vždy sa na ňu veľmi teším. Na chalupu mám pekné spomienky. Rada tam chodím, ale vždy je so mnou moja mama. Teším sa na výbornú kuraciu polievku so slížikmi. Tiež na veľkú záhradu plnú lúčnych kvetov, koníkov, motýľov a iných zvieratiek. Deň ubehol celkom rýchlo. Prichádzal večer, čas na spánok. Začala som pociťovať veľkú ľútosť. Pridal sa smútok, ba aj hnev. Mamin šál som si zobrala do postele, omotala som si ho okolo krku a jeho vôňa vo mne spustila neudržateľnú ľútosť a plač. Silný, až zadúšajúci. Plakala som najskôr potichu, potom stále hlasnejšie a hlasnejšie. Chcela som vidieť mamičku, pritúliť sa k nej, byť s ňou a povedať jej ako ju mám veľmi rada a ako mi chýba. Želala som si, aby moje pocity prišli k nej, hoci bola veľmi ďaleko. Babka začula môj plač a prišla ma utíšiť, ale ja som len plakala a plakala. Nakoniec som predsa len zaspala. Na druhý deň, v nedeľu ráno sme sa o všetkom rozprávali. O mame. Prázdninách, o láske aj o mne. Zobrala som mamin šál a dala som ho ovoňať babke, dedkovi aj prababke. Necitili tu intenzívnu vôňu mojej mamy tak, ako ja. Viem, že všetci ma majú radi a o pár dní pocestujem domov, za ňou, za mojou mamou, ale tak veľmi mi chýbala.

Bola nedeľa a v Zliechove boli hody. Každý rok chodíme aj s bratom Adamkom a starými rodičmi hodovať. Bývajú tam kolotoče, autíčka a veľa stánkov. Ako prvé som utekala k stánku, kde predávali medovníky. Vybrala som veľké medovníkové srdce s nápisom „Lúbim Ťa, mamička“. Kúpila som ho za moje peniaze, ktoré som si ušetrila a zobrala so sebou. Ešte pôjdem na dva veľké výlety s babkou a dedkom. Odrátavam dni, kedy už pocestujem za mamou. Postupne som si začala už aj zvykať a zistila som, že aj u starých rodičov je mi dobre. Veď ma majú tak veľmi radi. Mysľou mi, ale znova prebehla tá neodbytná myšlienka na mamu.

Prišiel deň môjho odchodu domov. Začala som si baliť veci do tašky a hlavne som skontrolovala, či mám šál mojej mamy. Dedko cestoval so mnou späť do Bratislavy. Vystúpili sme z vlaku a nedočkavo som hľadala, medzi ľuďmi, moju mamu. Odrazu som ju zbadala pri aute, kde na mňa čakala. V ruke som držala veľké perníkové srdce a moje zaliala radosť a rýchlo bilo. Utekala som z celej sily do jej náručia. Krásne sa usmievala. Tešila sa aj ona z nášho stretnutia. Je to neopísateľný pocit, byť v maminom náručí.

Moja sestra Vierka

Zoznámila som sa s chlapcom. Je to veľký fešák, ale je odo mňa o štyri roky starší. V tomto roku bude maturovať a ja chodím ešte len do ôsmej. Vidí sa mi to trochu ako problém, neviem čo by na to povedali naši a v škole, to už ani nehovorím. Ale je to vzrušujúce, žiadna z mojich kamarátok ešte nemá chlapca. Veľa sa spolu rozprávame, zaujíma ho všetko, čo mu hovorím. Dáva sa na mňa s takým obdivom a ja mu zakaždým bežím v ústrety. Teším sa, som šťastná, ibaže stretávať sa môžeme len tajne. Vždy musím niečo vymyslieť, aby sa mi podarilo ubzknúť z domu.

Jedného dňa mal pre mňa prekvapenie – kúpil mi rúž. „Bože, normálny, ozajstný červený rúž! Tak sa mi vidí, že on by chcel, aby som ho používala, nech vyzerám staršia. A čo teraz? Čo ja spravím? Veď ja sa predsa ešte nemôžem maľovať, naši by ma zabili. Musím si ho niekde schovať a namaľujem sa, len keď pôjdem von. Iba vtedy, keď sa budeme mať stretnúť. Dúfam, že to vyjde. Musím si ho vyskúšať. Óh, naozaj vyzerám staršia a celkom mi to svedčí. Som taká nadšená! Vidím, že on je prvý človek, ktorému na mne naozaj záleží. Toto je pre mňa ten najkrajší darček.“

Nestihla som vymyslieť skrýšu a rúž schovať, keď ma pred zrkadlom pristihla o desať rokov staršia sestra Viera. Určite ma už hodnú chvíľu pozorovala ako sa obdivujem a riadne ju to pobúrilo. „Sopliak jeden, dávaj to sem! Takéto niečo teda určite nie je pre teba, škriatok!“

Vychytila mi rúž z ruky a celou váhou naň skočila, aby ho riadne rozmliaždila. „No, to je koniec, ona mi ho zničila, o všetko som prišla! Ešte pred chvíľou som sa po prvýkrát v živote cítila šťastná. Zobrala mi všetku radosť! Ach, môj jediný darček!“

Ona to tušila, vedela, že je od neho. Ja ju nenávidím! Nechcem ju ani vidieť, nechcem! V jednej chvíli mi prišlo ľúto všetko, čo sa doposiaľ nabieralo, všetky detské krivdy, ktoré som musela prekonať. Cítila som prudký bôľ i hnev súčasne. Už som ďalej nevládala a premohol ma usedavý plač. Ten plač bol hlasný a vyjadroval skutočnú bolesť. Bol tam však otec, ktorý to počul a poznal, že potrebujem pomoc.

„Poď so mnou, Maruška, pôjdeme von, trochu sa prejdeme a porozprávaš mi, čo ťa trápi.“

„Och, nie tato, nejdem, ty by si to aj tak nepochopil.“

„No, len pod', pôjdeme spolu a uvidíš, že vonku je dobre. Ak nechceš, nemusíš mi nič hovoriť. Budeme len tak spolu kráčať.“

A tak sme nakoniec šli, otec ma chytil za ruku a ja som sa nebránila. Dotyk bol vrúcny a pre mňa taký vzácny, až mi poskočilo srdce. Prišlo mi na um, že práve teraz nastala tá správna chvíľa. Možno teraz mu rozpoviem všetko. Musím mu to povedať, inak by mi určite prasklo srdce.

„Tati, slúb mi, že sa na mňa nebudeš hnevať, keď ti všetko porozprávam, tak, ako to naozaj bolo. Všetko, všetko, čo cítim“.

„Pravdaže, nemôžem sa predsa na teba hnevať, nechcem prísť o tvoju dôveru. Len mi všetko povedz. Sľubujem, že ťa budem pozorne počúvať a uvidíš, že to pochopím.“

„Vieš, stretla som chlapca, s ktorým si rozumiem. Páči sa mi a myslím, že on ma tiež obdivuje. Doteraz mi kamarátky vždy tvrdili, že vyzerám ako cigánka, že som chudá a nepekná. On jediný mi povedal, že mám krásne oči. Stále sa na mňa díva a je taký milý. Veľa sa rozprávame, hlavne o škole a o tom, čo ma baví, tiež o budúcnosti. Viem, čo mi teraz povieš! Že mám na to ešte dost času! Veď ja viem, ale nemôžem za to, že som ho stretla práve teraz. Vieš, on je prvý a jediný človek, čo mi dal skutočne najavo, že mu na mne záleží. A práve toto je pre mňa najdôležitejšie.“

„Maruška moja, nemysli si, že mne a mame na tebe nezáleží. Veď ty si naše milované dieťa.“

„Vravíš milované? Tak, toto počujem prvý raz, prečo mi to nikto, ešte nikdy nepovedal? Prečo ma

nikto nepohladi a neprivinie? Keby si len vedel, ako veľmi po tom túžim, ako hrozne mi chýba čo i len drobný dotyk. Aspoň občas! Keď som bola menšia, chodila som do skrine ovoniavať mamine šaty. Aj potme som rozoznávala jej oblečenie, podľa vône. Veľmi som si želala pritúliť sa, nie k jej šatám, ale k jej hrudi. Pamätám si, ako v zime nosila taký krátky čierny kožuštek. Raz sa mi podarilo stáť pri nej tak blízko, že som sa tvárou mohla dotýkať hebučkej kožušiny. Privinula som sa k tomu kožušku, hladkala som ho a cítila som mamine teplo. Na ten pocit som dodnes nezabudla. Opatrujem si ho ako vzácny zážitok, ako dar. Bolo to krásne, ale bolo to len raz!“

Pri tej spomienke som nedokázala zadržať vzlyk a so zovretým hrdlom sa mi už nedalo ďalej. Zaváhala som, zdalo sa mi to priveľmi ťažké.

„Je mi to ľúto, Majka, skutočne, ver mi. Ale ak môžeš, tak pokračuj. Cítim, že potrebuješ povedať ešte oveľa viac.“ Bolest' sa utíšila a ja som mohla hovoriť ďalej.

„Áno, neustále mi zdôrazňujete, aká musím byť rozumná, ako musím neustále ustupovať staršej sestre. Učíte ma, ako sa mám vyhýbať konfliktom. Ale to je niekedy strašne ťažké! Ona je staršia a zdá sa mi, že si na tie svoje výhody príliš zvykla. Niekedy mi to nejde, naozaj. Veď ja sa snažím, ale keď zažijem jasnú nespravodlivosť, vtedy sa mi to nedarí, nemôžem!

Napríklad, na tie Vianoce nezabudnem, keď som namiesto sviatočného obeda musela kľáčať v kúte. A to len preto, že Vierka na mňa s veľkým pohoršením žalovala, ako som v kostole vyrušovala a nesledovala omšu. Poriadne to zveličila, nebola to pravda. Celú sviatočnú kázeň som pozorne počúvala, dokázala by som ju zopakovať skoro naspamäť. Dostala som trest. Necítila som sa vinná, chcela som to vysvetliť, lenže nikoho to nezaujímalo. Takže prešli možno aj dve-tri hodiny, asi ste na mňa zabudli. Až keď prišla návšteva a našli ma kľáčať v kúte za dverami, tak ma vyslobodili. Bolo mi z tejto príhody hrozne smutno, veď boli Vianoce. Na Vianoce sa predsa všetky deti tešia, iba ja som musela zažiť krivdu. Tati, možno sa ti zdá, že sú to drobnosti, ale ja to ťažko prežívam. Spomenula som len málo z toho, čo v skutočnosti u nás trvá už celú dobu. Však tento raz to bola od Viery čistá zlomyseľnosť, či závišť. Ja neviem. Prečo je taká? Dostala som darček od toho chlapca a ona mi ho schválne zničila. Je mi to ľúto. Nemôžem sa prestať na ňu hnevať, nedokážem to.“

„Dobre, moja zlatá, teraz mi dovoľ, aby som sa pokúsil všetko ti vysvetliť. A to som vlastne mal spraviť už dávno. Tvoja sestra, naša Vierka je nevyliciteľne chorá. Už od narodenia sa u nej prejavovali príznaky vážnej choroby. Spočiatku len zriedka, ale ako vyrastala, tak sa jej záchvaty objavovali častejšie.“

„Počkaj, prosím ťa, počkaj! Tati, čo mi to hovoríš, aké záchvaty, prečo nič o tom neviem? Veď vidím, že stále užíva nejaké lieky, ale vraveli ste, že na imunitu. Čo sa jej to stalo?“

„Je to zložitá a pre nás všetkých ťažká. Svoje trápenie zvyknú ľudia obyčajne skrývať. Nikto sa s tým nechváli. A v našom malom meste, kde každý každého rád posudzuje a ohovára, je to obzvlášť ťažké. Snažili sme sa to udržať v tajnosti, hlavne kvôli nej“.

„Dobre, to chápem, aj keď je to pre mňa úplne nové, ale stále neviem, čo sa u nás vlastne deje“.

„Má za sebou veľa vyšetrení, užíva veľa liekov, ale zlepšenie sa veru, nedá čakať. Lekári nám radia, aby sme k nej boli veľmi jemní a ohľaduplní. Musíme sa vyhýbať nedorozumeniam, nedopustiť aby sa rozčúlila, pretože to by mohlo vyvolávať ďalšie záchvaty. A vieš, čo je pre nás najťažšie? Musíme sa vyhýbať citovým prejavom voči mladším súrodencom, pretože žiarlivosť by u nej spôsobila, že by sa to všetko ešte zhoršilo“.

„Panebože, toto som vôbec netušila, veď ja som o tom vôbec nič nevedela, že...“ Bola som taká zaskočená, že som nevedela reagovať. Neprichádzali mi na um žiadne vhodné slová. Pomaly, pomaličky mi to dochádzalo.

„Neviem, Majka, či si to vôbec dokážeš predstaviť, akú máme, my dvaja s mamou, nesmierne náročnú situáciu. Tisíckrát sme museli zabrzdiť svoje prejavy nehy a potlačiť chuť privinúť a vystískať ťa. Veľmi nás to bolelo, ver mi. A vidíš, pritom, ako sa usilujeme zmierniť priebeh Vierkinej choroby, súčasne sa nevedomky dopúšťame krivdy. Prosím ťa, nikdy, ani na minútku si nesmieš myslieť, že ťa máme menej radi, že nie si pre nás dost dôležitá. Veď ty si pre nás svetielko nádeje, ty budeš môcť rásť, rozvíjať sa, budeš milovaná, nájdeš si muža a budeš mať krásne deti. Čaká ťa úspech, láska a šťastie. Máš pred sebou krásny život, moja malá, som o tom presvedčený.“

Posledné otcove slová mi priniesli záblesk radosti. Usmiala som sa a chcela som opätovať optimistickú predpoveď.

„Naša Vierka je však stále ešte mladá, myslím, že aj ona by mohla mať ešte šancu na pekný život.“

„Lenže, na rozdiel od teba, Majka moja, naša Vierka je o toto všetko ukrátená. Osud jej nič z tohto nedoprial. Nemôže sa zamilovať, nemôže sa vydať a mať deti, pretože by to kvôli tej chorobe nezvládla. Nikto si ju nemôže príliš obľúbiť, alebo mať rád, zostane sama a nešťastná. Ver mi, že nikto, okrem rodičov, by to s ňou nedokázal zdieľať. Teraz vidíš, aké to má ťažké.“

„Ako toto všetko dokážete zvládnuť? Som taká zmätená, je mi jej ľúto. Ako je to možné, že som o tom nič nevedela, veď žiadny záchvat som nikdy nevidela?“

„Dieťa moje, veľmi sme sa snažili uchrániť ťa pred tým všetkým. Vždy sa to, akoby zázrakom, podarilo. Odjakživa si sa rada hrávala vonku, alebo si behala ku kamarátkam. Mala si veľké šťastie, že si to nemusela vidieť, nebolo by to pre tvoje oči.“

Kráčali sme s otcom ruka v ruke, prešli sme ulicou a zabočili do parku. Lístie v korunách starých líp tíško šumelo, všade dookola sa rozprestierala vôňa kvetov a jarnej zelene. Pôsobilo to príjemne a upokojujúco. Zdá sa, že mi to pomáhalo pomaly zabúdať na tie bôle, ktoré sa mi ešte pred chvíľou zdali také neudržateľné. Naopak. V ušiach mi doznievali otcove slová. Postupne som prichádzala na to, že tie moje krivdy vlastne neboli také zlé, ani také veľké. Vari neboli ani skutočné! Veď to všetko má oveľa vážnejší dôvod! S obdivom som hľadela na otca, ktorý mi to dokázal vysvetliť s takým pochopením a s takou láskou, že sa zrazu všetko začalo meniť a hnev celkom zmizol. Akoby som sa predsa mohla hnevať na vlastnú sestru? Veď ona najviac potrebuje lásku a podporu.

Kráčali sme náместím, až sme sa nevedojak ocitli pred kostolom.

„Tak čo, pôjdeme dnu?“ hovorí otec. „Áno“, odpovedala som, vždy som tam rada chodievala. Ako sme vchádzali dnu, začínala som to cítiť celkom jasne. Moje srdce sa načisto otvorilo a zrazu som rozumela jeho reči.

Vtedy sa otec spýtal: „Maruška, vedela by si sa za ňu pomodliť?“

„Áno,“ odvetila som vážne. Kľáčiac pri bočnom oltári s ozajstnou úprimnosťou detskej duše som sľubovala, že sa už nikdy nebudem na Vierku hnevať. Vrucne som prosila Boha, aby jej dožičil zdravie, alebo nech sa jej choroba aspoň trochu zmierni. Odrazu sa mi po tvári kotúľali horúce slzy. Zdalo sa mi, akoby sa všetko okolo naplnilo jasnou žiarou a tá žiara prenikala celým mojím telom. Vstala som, a vtedy som pocítila takú nekonečnú úľavu, oslobodenie, ozajstnú ľahkosť, takmer som sa vznášala. Teraz - áno, teraz som spoznala, ako pôsobí zázračná sila, sila odpustenia.

Obďaleč stojaci otec sledoval túto vzácnu chvíľu. Dojatý ďakoval, že sa mohol podieľať na takej úžasnej premene .

Tento deň pre mňa znamenal rozhodujúci moment, skutočný a totálny obrat. V mojom ďalšom živote už nikdy a nič nebude také, aké bolo doteraz. Zmenil sa celý môj vesmír! Viem, že odteraz už prestávam byť dieťaťom, ktoré sa žaluje. Objavila som úplne nový pocit, také samozrejme spojenectvo. Cítim, že to funguje ako prirodzené a mocné puto.

Sedíme s Vierkou v čakárni onkologickej ambulancie. Preplnená miestnosť nedáva človeku veľa možností, ani len voľne sa nadýchnuť. Čakanie je nekonečné, ide to pomaly a v hlave víria myšlienky neusporiadané, splašené, nervózne a ustráchané. Aké to bude ďalej, čo s ňou bude, ak sa to zhorší? Sedíme celkom blízko, tak, že cítim ako sa ramenami a bokmi dotýkame. Cítim, ako jej teplo prechádza mojím telom. A tá vzájomná blízkosť sa mi dotýka srdca. Odvíja sa mi v mysli celý jej neobyčajný, zložitý a naozaj ťažký príbeh. Odvtedy, keď som ako dieťa spoznala silu našej spolupatričnosti, pochopila som, ako veľmi potrebuje cítiť pri sebe človeka, ako veľmi potrebuje pomoc. Už prebehlo veľa času, hádam aj pol storočia. A medzitým samé zdravotné problémy, ťažké situácie, dokonca opakujúce sa úrazy, akoby nestačila pôvodná diagnóza. Teraz ešte toto. Operácia a ďalšie ťažkosti s chôdzou, vlastne s celým pohybovým aparátom. Niekedy sa mi zdá, že na jedného je toho už priveľa. Avšak málokto by dokázal všetko toto trápenie prijať s toľkou odovzdanosťou a pokorou, ako ona.

Znenazdajky ma prepadne dotieravá myšlienka. Bože, prečo si jej nadelil toľko utrpenia, načo je dobrý takýto život? Vzápätí samu seba vyhreším. Nerúhaj sa, veď život je vzácny dar a Vierkin život je rovnako dôležitý ako každý iný. Áno, pre nás všetkých je dôležitý. Pretože práve ona a jej život nás veľa naučil. Hoci nikdy nemala vlastnú rodinu, radostne privítala každé naše novonarodené dieťa. Tešila sa, keď začali hovoriť prvé slová a učila ich prvé modlitbičky. Neskôr, keď už vedeli chodiť a podali jej ruku, vodievala ich do kostola. Záležalo jej na nich, kládla základy trvalých hodnôt. Vždy ich vedela nasmerovať na dobro a vyvarovať pred zlými skutkami. Tá dobrá duša nepozná zákernosť, pretváрку a neprajnosť. Pamätá si všetky dátumy narodení všetkých členov celej širokej rodiny. A vo svojich modlitbách nikdy na nikoho nezabúda. Vyprosuje nám šťastie a zdravie a na seba nemyslí. Naozaj sa máme čo učiť. Je to skutočne veľká vec, keď máme takéhoto človeka. Pre nás všetkých v rodine je to príležitosť, aby sme jej dožičili pozornosť a poskytli pomoc. Teraz je tá pravá chvíľa. Sme tu pre teba, Vierka.

Štítok s označením

Zvykla hovorievať: Položte mi otázku a ja vám na ňu odpoviem. Akú by ste jej položili vy? Nie je to ľahké, prirodzene, veď o nej nepadla ani zmienka. No čo na tom záleží? Sú predsa otázky, ktoré sa dajú položiť komukoľvek – peknému, škaredému, múdremu, hlúpemu, zaujímavému, nudnému, a platí to, samozrejme, pre obe pohlavia. Takže máte? Nechajte radšej tak...

Pravda, žene ako táto sa otázky kládli ľahšie, než mnohým iným. Je to zvláštne, lebo vskutku nebola ničím zaujímavá. Áno, bola krásna, jak býva príroda na jar: do spoločnosti nosila honosné šaty, z ktorých rovnomerne vyčnieval ľavý prsník s pravým, vlasy si vlnila každé ráno natáčkami a nedokonalosti pokožky a duše prekryvala púdom a náznakom úsmevu. Ale v čom bola *skutočne* iná? To je tá otázka! No počujete odrazu to ticho?

Ktosi by povedal: Ticho je súčasťou krásneho života. Nemyslíte si však, že to bol prejav našej panej. Jej ticho bolo iné. Bolo plné napätia, hrôzy, potlačených citov. S krásnym životom nemalo nič spoločné. A odpoveď na otázku? Slovanami panej: Nenúťte ma hovoriť o niečom, čo mi nie je vlastné. A mala pravdu. Napokon ako my všetci.

Kým teda bola táto záhadná žena? Pre mnohých krásnou slečnou tmoliacou sa po večierkoch a návštevách, pre iných učiteľkou tanga (stále však *krásnou* učiteľkou tanga) a pre zvyšok už len vnučkou a dcérou. Skrátka a dobre, tých nemálo identít musela každý deň vtlesnať do svojho útleho tela a za žiadnych okolností nevybočiť čímsi podivným z ich plnenia. Nečudo, že keď prišla z návštevy domov a osamotená a nahá sa ocitla pred zrkadlom natiahnutým od stropu až po zem, namiesto pyšného zvolania iba potajme hlesla: Som taká unavená.

Možno sa vám to pri pohľade na fotografiu, čo máte pred nosom, ani nezdá. Žena na nej vyzerá byť čulá, plná života, šťastná. Ako inak. Bola predsa na večeri so svojím vtedajším milencom u jeho priateľa – akéhosi Janka, literáta. Prirodzene, že bol zvedavý a pýtal sa panej jednu otázku za druhou. Okrem iných napríklad aj: Čo je vaše tajomstvo? Odpoveď však splynula v známom tichu, po ktorom sa jej tvár, ako by napísal sám Janko, zapálila slabým rumencom. S prikrčenými viečkami pozrela do zeme a nechala sa ďalej viesť. Iba občas zahútala niečo nevinné a všeobecne platné: Máte to tu pekné, jedlo bolo

chutné, a tak ďalej, a tak podobne. Či už to bolo tak, alebo úplne naopak, nik nepoprie ani nepotvrdí.

Isté bolo ale jedno – po *chutnej* večeri navrhol spisovateľ vážnym hosťom spoločnú fotografiu. Áno, tú. Tú, na ktorú sa ešte vždy dívate a každým novým slovom či myšlienkou sa pred vašimi zrakmi mení. Tento istý (alebo aspoň v niečom podobný) obrázok visí dnes spolu s ďalšími v našom národnom múzeu. Nemyslíte si však, že kvôli tej panej. To by bolo smiešne.

Vo výsledku sa ale nič nemení: národ si ju bude pamätať. Bude si ju pamätať, premýšľať nad ňou vo vlastných podmienkach a tvoriť nezmyselné príbehy, akým je ostatne aj tento. Položte mi otázku a ja vám na ňu odpoviem. Už máte?

Viem, že mnohí pátrate po mene, no môžem pre vás spraviť jediné: upriamiť váš zrak z predivného obrázka o kúsok nižšie, kde čnie, pre našu ženu osudný a určujúci, tenký štítok s označením. Napriek pochybám ale nik medzi živými nezaprie, že i dekády po jej smrti je skrátka presný a úplný. Nakoniec, venoval jej nesmrteľnosť; i keď zastretú a plnú rozpakov. Vedľa mien oných dobrých priateľov stojí na ňom už naveky: neznáma dáma.

Tri želania

(humoreska)

Hasičský bál vo Veľkých Málóviciach, ktorý sa konal pod hlavičkou požiarnického plesu, sa prehupol do druhej polovice v čase i priestore, keď sa veľká i malá ručička, samozrejme na hodinách, prehupli ponad číslicu dvanásť, ktorá v tomto prípade znamenala dva tucty, súčasne vydeletovali minulý deň a priviedli z kalendárovej pôrodnice narýchlo pozliepaný deň s prívlastkom nasledujúci. Števo s Ičom, ktorí z pôvodnej kapely ešte ako jediní dvaja vládali hrať, vrzúkali ostošesť, ba občas aj len o stoštyri. Števo ňaťahoval heligónku a v prestávkach aj svoje hodinky, aby mu nezastali a aby vedel, kedy bude ráno, pretože susedovie kohút ho už neohlási. Predvčerom ho zarezali na paprikáš. Ičo zasa mlátil na bubny, veď to mal nacvičené z mlátenia obilia v minulej žatve, pretože obstarožná mláťačka to už, vzhľadom na svoj mechanický vek odmietala robiť a ženám pri nej to išlo lepšie ústami než rukami.

Na všetko toto sa smutne pozeral aj cezpoľný Vinco Vincent, sediaci v rohu miestnej reštiky, kde sa z kapacitných dôvodov bál tradične prvý raz konal. Keďže po šmyklávke hrdla už do žalúdočného rezervoára čosi klzké pustil, zmáhala ho únava a oči mu klipkali ani čo by inšpicientská klapka režisérovej asistentky filmovacieho štábu. Pristavil som sa pri ňom, prisadol, reku, nad čím dumáš Vincko, opýtal som sa a tentoraz som zasa ja dumal nad tým, či som ho oslovil krstným menom alebo priezviskom. Čert vie, ba i ten sotva, do školy málo chodil, pri kostole stála a náboženstvo bolo povinným predmetom.

„Snívam“, zamrňčal Vinco a navidomoči ožil, keď vo svojom akčnom rádiu, ktoré sa podobalo skôr akčnému tranzistoru, zaregistroval poslucháča.

„A o čom, prosím teba?“ opáčil som otázkou po tom, po tom, čo som opáčil chuť nakyslého vína, ktoré som si nasypal do úst, pretože bolo na ňom uvedené, že je suché. A ešte aj polosladké.

„Mám tri želania,“ preberal sa Vinco čím ďalej tým viac z letargie.

„Tri želania?“ zopakoval som s neveriacim podtónom a mienil som ešte aj čosi pridať, no Vincent sa vnôtil do mojich snáh polofalošným popevkom zľudovelých spevákov spoza rieky Moravy „... jááák tááá rybka v potóóce...“

„Tri želania zvykne mať zlatá rybka, ale že by už aj ty?“ chytil som sa obrazne slov piesne, ktorej hlavná hrdinka z vyšších rybích spoločenských vrstiev neskôr zrozprávkovateľa. „Nože mi ich vyjav,“ zabrdal som do Vinca ďalej.

„Prečo nie,“ chlipol si aj, a či opäť, Vinco z vína, znížil intenzitu kmitania viečok, podoprel si opakom dlane líce a – „tak teda kukaj, či vlastne očúvaj“, začal.

„Prvé želanie: Chcel by som BYŤ väzňom. Vidina byť väzňom ma láka od obdobia (ne)dávno minulého, ktoré sa datuje toť kdesi od, ako sa hovorí, nežnej revolúcie. Veď uznaj. Nie je tým väzňom dobre? Nemusia zháňať prácu, ak treba donesú im ju až do väznice, prípadne ich dovezú za ňou, ba keď (ne)chcú, ani robiť nemusia. Nestarajú sa o dodávku dreva na kúrenie, netrápi ich, či cena plynu zdražie o päť či viac percent päť či viac razy do roka, nesužuje ich, či cena energií stúpne od apríla, alebo až po májových parlamentných voľbách, je im jedno, že cena benzínu dosahuje historické maximum priemerne raz do mesiaca vrátane veľkých školských prázdnin, nemusia variť, umývať riad, prať. Nemusia – ba vlastne musia MAŤ ošatenie, teplo, strechu nad hlavou, pravdaže nezatekajúcu, televízor s viacerými farbami, veď ten s dvoma základnými je už na dôchodku, ba i video, o ktorom ja budem ešte dlho snívať. A že nebudem MAŤ slobodu? Pch, dajsamisvete. Akáže je to sloboda, keď mi manželka napíše na lístok, čo mám v obchode kúpiť, na pivo ma pustí len keď je v krčme po záverečnej a z futbalu jej musím doniesť vstupenku, aby si nemyslel, že som lanfáril kade-tade. Len neviem, ako sa do tej basy dostať. Okrem účasti na fašiangovom pochovávaní basy je to problém. Už som doma zabil aj dva zajace na hody, ba zahlušil som k nedeľnému obedu aj sliepku, ktorá by bola aj tak sama zdochla, ale efekt žiadny. Musím to skúsiť z inej strany. Lež z ktorej? Že by politickej? Ale ktorej, keď všetky sú na jedno kopyto? Všetky sľubujú to isté a všetky to isté nesplnia. Veď byť väzňom má láka aj preto, aby sa mi splnilo ...“, na chvíľu sa odmlčal.

„... druhé želanie,“ pomohol som mu, aby nezabudol.

„... druhé želanie,“ zopakoval. Nezabudol. Teda želanie druhé: Chcel by som BYŤ prezidentom. Nie, neviď v tom žiaden môj karierizmus,“ bránil sa opONENTÚRE, ktorú som vôbec nemal v úmysle slovne realizovať a pokračoval. „Veď byť prezidentom je veľká žertva. Čo sa ten, chudák, namotá po svete. Vieš si predstaviť, koľko to stojí peňazí? Že mu to platia zo štátnej kasy? Figú. Borovú. Z tej platia nezamestnaných. On si to musí zaplatiť sám. Preto musí MAŤ taký vysoký príjem, ergo plat. Najviac ma na funkcii prezidenta láka, že môže vymenovať ministrov. Ja som zatiaľ dokázal vymenovať iba vybrané slová po b, aj to mi dcéra pomáhala. A ešte ma láka prezidentovo vracanie. Myslím vracanie zákonov naspäť so parlamentu,“ zdôraznil, keď videl ako som

pri tom slove vytreštil okáe a zostal v nemom úžase. Na chvíľu sa odmlčal, ani čo by pátral, kde prestal a keď usúdil, že na to prišiel, naštartoval spúšťač slov opätovne. „A ešte má láka vysedávanie na poradách i zasadnutiach a počúvanie tých všelijakých táranín. Vieš, koľko je to námetov na humoresky, fejtóny a iné literárne útvary? A tie honoráriky za ne. Tie by dokázali zlepšiť môj prezidentský platík. Nuž, ale kto si ma tu, na vidieku všimne? Už som aj zo strany vystúpil, hoci som v žiadnej nebol, prerušil som aj členstvo v dobrovoľnom hasičskom zbore a stále nič. Tuším mi už zostáva len to posledné želanie, želanie tretie,“ povedal Vinco a zasekol sa ako stará Blažková minulý týždeň na prízemí vo výťahu.

„Aké?“ vybafol som naňho plný nedočkavosti a prisal som sa mu očami na pery ako lačný bezdomovec na nedovarenú silvestrovskú kapustnicu.

„Tretie želanie?“ naťahoval ma Vinco ako bača Kleofáš deravé gajdy a tváril sa pri tom ako múdrejší od múdrejšieho. Napokon to zo seba vypáskoval: „Nuž, chcel by som BYŤ.“

„Ale veď si, ty Ďuro, či Vinco, či čo si to.“

„Čožeby. Chcel by som BIŤ. S mäkkým ypsilonom. Tých, čo mi nedoprajú splnenie tých dvoch prvých želaní. Rozumieš?“, sklopil hlavu, sedadlo a začal sa poberať do ríše snov. Skôr, ako však za sebou celkom zabuchol vrátka, dodal: „Pretože dôležitejšie je BYŤ v pozícii a MAŤ pocit istoty, než MAŤ pozíciu a BYŤ neistý. Už rozumieš?“ spýtal sa ma ešte trocha pri vnemových pocitoch.

Neveľmi som rozumel. Ale nič to. Veď on mi to vysvetlí. Ak bude MAŤ chuť, tak vie BYŤ aj...

Pred ôsmimi rokmi

(úryvok)

Volal sa Dominik Slávik. Keď sa narodil, mal blondávané kučeravé vlasy.

„Vyzerá ako anjelik,“ vyhlásila mama, keď ho ukazovala príbuzným.

Z malého anjelika sa neskôr vyklúľ malý čertíček. Bol príliš živým a zvedavým dieťaťom a dal rodičom poriadne zabráť. Museli pred ním zamykať všetky skrine a zásuvky, inak by všetko povyhadzoval von.

O štyri roky neskôr sa rodine Slávikovcov narodil ďalší syn. Po otcovi mu dali meno Jožko. Aj Jožko mal kučeravé vlasy, ale na rozdiel od Dominikových boli čierne ako eben.

Zatiaľ čo väčšina súrodencov žiarli nad zvýšenou starostlivosťou, ktorou rodičia zahŕňajú nový prírastok do rodiny, Dominik si svojho mladšieho bráčeka veľmi obľúbil. Rodičia museli dávať pozor, aby mu v návale citov a lásky náhodou neublížil. Keď Jožko oslavoval tretie narodeniny, Dominik mu daroval svoje tri najobľúbenejšie hračky. Všetci boli zaskočení tolkou veľkodušnosťou. Jožko mal bacuľaté červené líčka a rodičia boli presvedčení, že je zdravý, a to aj napriek tomu, že keď podrástol, občas sa sťažoval, že ho bolí bruško. Mamička mu ho vymasírovala a všetko sa zdalo byť v poriadku.

Stalo sa to v auguste pred ôsmimi rokmi, keď mal Dominik sedem rokov.

Rodičia sa chystali na podnikovú oslavu. Z pozvánky na otcovo meno vyplynulo, že pozvanie platí aj pre jeho manželku. Otca prekvapilo, že na pozvánke bol riaditeľov podpis. Premýšľal, čo to znamená. Postup v zamestnaní? Mimoriadna odmena? Nech už to znamenalo čokoľvek, zodvihlo mu to náladu. Ako obvykle požiadali tetu Lujzu, aby dohliadla na deti a prihriala im večeru. Teta Lujza bola bezdetná a oboch chlapcov si zamilovala. Hoci vždy prišla načas, dnes sa jej to nepodarilo. Uviazla vo veľkej zápche pred mostom.

Rodičia váhali, či majú počkať na tetu Lujzu a zmeškať začiatok oslavy, alebo ponechať deti na pár minút samy. Bolo verejným tajomstvom, že pán riaditeľ si potrpí na dochvilnosť. Keď im teta Lujza mobilom oznámila, že o pätnásť minút je u nich, rozhodli sa, že deti ponechajú bez dozoru. Aby sa ubezpečili, že sa budú správať zodpovedne, otec si zavolať k sebe Dominika: „O štvrt hodiny príde teta Lujza. Vieš, koľko je to štvrt hodiny?“

„Viem,“ seabedome vyhlásil a ukázal otcovi na hodinách, akú dráhu prejde veľká ručička.

„Dúfam, že za tú chvíľku nič nevyvediete!“

„Neboj sa. Pustíme si telku a počkáme na tetu. Ocino, a *ruské* cukríky sú kde?“

„Ako obvykle. V kuchyni v modrom hrnčeku. Ale zješ ich môžete až po večeri. Jasné?“

Ruské cukríky predával jeden ukrajinský robotník, ktorého zamestnala miestna stavebná firma. Boli veľké, chutili inak ako tie naše a navyše mali aj príťažlivý obal.

„Ocino, a kedy mi kúpiš počítač?“

„Povedal som ti, že o dva týždne.“

„Omyl! Tak to nebolo! Povedal si, že na výplatu.“

Podobnými otázkami bombardoval otca každý deň. Chcel sa ubezpečiť, že otec nezabudol.

„Dobre, dobre, viem, čo som povedal,“ odvetil namosúrený otec, lebo Dominik ho dokázal otravovať vždy v najnevhodnejšej chvíli.

„Tak a teraz už musíme ísť,“ riekol otec a s oboma sa ešte raz rozlúčil.

Sotva sa za rodičmi zatvorili dvere, Dominik veselo podskočil a zvolal: „Budeme sa blázniť!“

Takmer vždy, keď sa na chvíľu ocitli osamote, veselo sa naháňali po byte alebo sa hrali na Indiánov. Hoci Jožko nemal ani len potuchy, kto sú to Indiáni, za každým, keď naňho Dominik zacielil prstom a zakričal *pif paf, si mŕtvy*, Jožko sa zvalil na zem a na pár sekúnd hral mŕtveho Indiána. Potom si úlohy vymenili.

Ale dnes sa Jožkovi blázniť nechcelo. Namiesto toho si sadol do kresla a zašepkal: „Havko!“

Dominik vedel, čo to znamená. Pokrčil ramenami a zapol televízor. O päť minút sa začínal večerníček. Jožko mal najradšej úvod, keď starý dedko spolu so psíkom zapaľovali na nebi hviezdičky.

Po skončení večerníčka Dominik prepol na inú stanicu, kde stihol dopozerať záver ďalšej rozprávky. Potom sa pozrel na hodiny. Od odchodu rodičov uplynulo už dvadsať minút a teta Lujza ešte neprišla. Asi sa *zakotkodákala* so susedkou, pomyslel si a uškrnul sa. Ten výraz počul od otca a veľmi sa mu páčil. Keď teta Lujza spustila vodopád slov, pri troške obrazotvornosti to skutočne znelo ako kotkodákanie. Na druhej strane s ňou bola zábava. Viac ako rodičia sa dokázala vžiť do pocitov oboch chlapcov a občas sa aj ona s nimi zahrála na Indiánov.

Kde toľko trčí? pomyslel si Dominik.

Netušil, že v tom čase mala teta Lujza úplne iné problémy. Hustá premávka jej znemožňovala rýchlejšiu jazdu. Na križovatke tesne pred mostom naskočila červená. Zabrzdila v poslednej chvíli. Ďalšia minúta v háji, pomyslela si a netrpezlivo čakala na zelenú. Keď napokon zasvietila oranžová, zaradila rýchlosť a šliapla na plyn v snahe dobehnúť zameškané. Hoci bola na moste povolená iba osemdesiatka, jej tachometer ukazoval stodvadsaťkilometrovú rýchlosť. Keď dobiehala auto pred sebou, všimla si jeho červené brzdiace svetlá. Spočiatku si pomyslela, že iba spomaľuje. Keď zistila svoj omyl, prudko dupla na brzdový pedál, až zaškrípali pneumatiky. Neskoro. Ozval sa tupý náraz a škrípanie plechov. Až neskôr sa dozvedela, že pri zjazde z mosta plne naloženému kamiónu v miernej zákrute zlyhali brzdy. Výsledkom bola reťazová havária, po ktorej zostalo pol tučta osobných áut zakliesnených do seba. Teta Lujza zostala uväznená vo svojom bavoráku s bolestivo narazenou hlavou. Uvedomovala si, že jej zlyhal airbag. Aj tak bola presvedčená, že neutrpela žiadne vážnejšie zranenie. Musela čakať na pomoc zvonku, lebo žiadne zo zaseknutých dverí sa nedali otvoriť. Jej prvá myšlienka patrila deťom. Vybrala z priehradky mobilný telefón, aby oznámila sestre, čo sa stalo. Bola zaskočená, keď sa jej nikto neozval. Keď sa pokúšala dovolať jej manželovi, s hrôzou zistila, že sa jej vybili baterky. Rozkričala sa a volala o pomoc. Hoci boli záchranári na mieste nehody o necelú štvrt hodinu, trvalo ďalšiu polhodinu, než sa dostali až k nej. Hasičskí záchranári ratovali predovšetkým vážne zranené osoby. Keď ju vyslobodili zo zdemolovaného auta, dožadovala sa mobilného telefónu. Posledné, na čo si pamätala, bol veliteľ hasičov, ako jej podával mobil. Potom sa jej zatočila hlava a stratila vedomie. Prebrala sa až po niekoľkých hodinách v nemocnici.

„Mám rád presných ľudí.“ Týmito slovami privítal podnikový riaditeľ manželov Slávikovcov, keď na minútu presne vstúpili do spoločenskej miestnosti. „Vidím, že som sa správne rozhodol,“ veľavýznamne dodal a žmurkol na oboch manželov. Obaja pochopili, čo to znamená. Už dlhší čas sa pošepkávalo, že novým vedúcim oddelenia projekcie bude pán Slávik.

„Dúfam,“ pokračoval riaditeľ, „že ste si vypli mobilné telefóny.“

Bola to obvyklá riaditeľova požiadavka. Chcel, aby sa jeho zamestnanci bavili, nerušení okolitým svetom s jeho nekonečnými problémami. Pani Sláviková si síce mobil nevypla, ale nechala ho vo vrecku kabáta, ktorý zostal v šatni. Poprosila šatniarku, aby ju zavolala v prípade, keď sa telefón rozdrnčí. Bohužiaľ, nebola jediná s podobnou požiadavkou. Šatniarka sa spočiatku snažila splniť želanie hostí, ale keď toho bolo veľa, tak si drnčania mobilov prestala všímať.

Keď hudba zahrala prvé takty, na pódium vystúpil pán riaditeľ, aby predniesol niekoľko prípitkov. Ako to už mal vo zvyku, pohybom ruky umlčal muzikantov, aby privítal účastníkov podnikovej zábavy. No a potom nasledovali príhovory a prípitky. Za dlhoročnú prácu poďakoval bývalému vedúcemu projekcie a poprial mu veľa zdravia pri príležitosti odchodu do dôchodku. Keď doznel sporadický potlesk, pán riaditeľ oznámil menovanie nového šéfa projekčného oddelenia. V tej chvíli sa pán Jozef Slávik starší vznášal v oblakoch.

V Dominikovi sa nahromadila energia, ktorej sa potreboval zbaviť. Pootváral všetky dvere v byte a vydal sa na okružný beh po všetkých miestnostiach. Keď ho prestalo baviť bezbrehé behanie, opäť sa posadil k telke. Pretože všetky rozprávky sa už dávno skončili, začal bezmyšlienkovite prepínať z kanálu na kanál. Napokon si vybral bláznivú americkú komédiu so salvami smiechu ozývajúcimi sa od neviditeľných divákov.

Odrazu si spomenul na svoj dávny sľub rodičom, že si poupratuje svoju knižnicu. A tak sa nevoľky vybral do svojej izby. Počas upratovania narazil na starý šlabikár. S úsmevom si spomenul na obdobie, keď mal päť rokov. Všetko to odštartoval jeho kamarát zo škôlky, ktorý sa všetkým deckám pochválil mobilným dotykovým telefónom. Dominikovi sa tak zapáčil, že začal otca otravovať, aby mu taký kúpil.

„Mobilný telefón nie je na hranie, ale na telefonovanie,“ odsekol mu otec.

„No a ty nevieš obsluhovať ani bytový telefón, ani pevnú linku.“

„Ocino, prosím, nauč ma to!“

Otec napokon súhlasil. Ale ako to už býva u zamestnaných rodičov, príliš veľa času svojmu synovi nevenoval. Dominik bol z toho nešťastný, lebo mnohému nerozumel. A tak sa obrátil na tetu Lujzu, ktorá mu trpezlivo vysvetlila funkciu zvončeka na vchode do paneláka a používanie telefónneho slúchadla v byte. No a potom prišla na rad pevná linka. Dominik nechápal, ako sa môžu slová prenášať po drôte alebo len tak vzduchom, ako to funguje pri mobilných telefónoch. Teta Lujza mu vysvetlila, že to všetko sa naučí v škole, že zatiaľ mu postačí, keď sa telefón naučí správne používať. Ako prvá ho naučila písať čísllice a povysvetľovala mu všetko, čo sa týka telefonovania. Potom mu napísala na papier krátky telefónny zoznam, kde namiesto mien boli nakreslené obrázky mamy, otca, starej mamy a pridala aj zopár ďalších rodinných príslušníkov. No a pri každom obrázku bolo napísané telefónne číslo. Keď sa mu prvýkrát podarilo zatelefonovať starej mame, bol šťastím celý bez seba. Napokon zatelefonoval aj otcovi do práce, lebo sa mu zdalo, že už mal byť dávno doma. Keď objavil vo vestibule paneláka na malej výveske rôzne čísla a nezrozumiteľné

texty, spýtal sa mamy, čo to znamená. Dozvedel sa, že sú tam telefónne čísla, na ktoré treba volať v prípade úniku plynu, poruchy elektriky či prívodu vody a napokon aj tiesňové čísla v prípade požiaru alebo keď treba zavolať záchrannú zdravotnícku službu či policajtov. A tak sa Dominikov zoznam rozšíril o nové položky. Pri čísle 155 mal nakreslenú sanitku, pri čísle 158 policajta a pri čísle 150 hasičské auto.

Keď ho teta Lujza pochválila, že už vie správne telefonovať, celý rozžiarený sa rozbehol za otcom:

„Ocino, teta Lujza mi povedala, že už viem telefonovať. Kedy mi kúpiš dotykový mobil?“

„Mobilný telefón? Ale ja som ti nič také nesľúbil!“

„Ale veď si mi povedal...“

„Povedal som ti, že telefón slúži na telefonovanie a nie na hranie. Ale o kúpe nebola reč.“

„Takže mi ho nekúpiš?“

„Kúpim. Ale až potom, keď sa naučíš čítať. O mesiac budeš mať šesť rokov, o ďalších šesť mesiacov pôjdeš do prvej triedy no a tam ťa naučia čítať.“

Dominik posmutnel. Ale aj tak mal pocit, ako keby otec nedodržel slovo. So svojím trápením sa hneď na druhý deň vyžaloval starému otcovi.

Starý otec sa usmial a povedal: „A čo keby sme otcovi pripravili malé prekvapenie? Čo keby som ťa naučil čítať?“

„Ako?“

Starý otec sa vzdialil a odbehol nevedno kam. Keď sa vrátil, v rukách držal šlabikár ešte z čias, keď on sám chodil do školy. Šlabikár bol zostavený tak, že pri každom písmene bol obrázok. Pri písmene „a“ bolo nakreslené auto, pri písmene „b“ bicykel a tak ďalej. Túžba po mobilnom telefóne bola taká veľká, že sa Dominik pod dohľadom starého otca denno-denne učil poznávať písmená. Takmer vyskočil od radosti, keď sa mu podarilo prečítať prvé jednoduché vety ako „mama má Emu“ a podobne. Za necelé štyri mesiace zvládol kompletnú abecedu. Na ten deň si Dominik veľmi dobre pamätal.

Keď sa otec vrátil z práce, Dominik sa k nemu prihrnul ako veľká voda: „Ocino, kedy mi kúpiš mobil?“

„Povedal som ti...“

„Ja viem, čo si mi povedal.“

„No tak potom prečo ma otravuješ?“

„Viem čítať,“ lakonicky zahlásil Dominik.

„Čože?“

„Viem čítať,“ zopakoval Dominik.

Otec po chvíli váhania vybral z aktovky noviny, podal ich Dominikovi a riekol: „Tak mi prečítaj úvodník!“

Hoci Dominik nevedel, čo je to úvodník, pustil sa do čítania prvého článku. Slová odsekával a pri výrazoch, ktorým nerozumel, sa občas aj zadrhol, ale napokon to zvládol. Keď skončil, víťazoslávne sa pozrel na otca. Otec nešetril slovami uznania a bol pyšný na svojho syna. Chcel iba vedieť, kedy sa to všetko stihol naučiť.

Prvý problém nastal, keď sa Dominik začal domáhať okamžitého splnenia sľubu. „Dnes som unavený, zajtra. Dobre?“

Ale Dominik bol neústupný. „Ocino, prosím, dnes.“ To čarovné slovíčko prosím ho naučila stará mama a Dominik ho vedel používať tak sugestívne, že mu bolo ťažké odolať. A tak sa Dominikovi splnil jeho veľký sen: otec mu kúpil dotykový mobil.

Druhý problém nastal, keď Dominik zistil, že mu otec vyčlenil na telefonovanie iba 7 eur na dva mesiace. Nuž ale prečo majú deti aj starých rodičov? Preto, aby ich z lásky rozmaznávali. Vďaka nim mohol Dominik telefonovať do sýstosti. Ale dosť bolo spomienok. Dominik láskavo pohladkal šalátové vydanie starého šlabikára a uložil ho do knižnice. Keď mu začalo škŕkať v bruchu, spomenul si na tetu Lujzu. Rozhodol sa, že sám prihreje večeru.

Ako štvorročný sa takmer otrávil plynom, keď skúšal, k čomu slúžia tie podivné gombíky na plynovom sporáku. Aby sa predišlo prípadným katastrofám, otec mu vysvetlil, čo je to plyn a na čo slúžia. Aby lepšie porozumel, čo je to plyn, nechal ho nafúknuť papierové vrecko a potom ho požiadal, aby po ňom pľasol. Tak krásne to buchlo! Potom mu vysvetlil rozdiel medzi vzduchom, ktorý dýchame, a zemným plynom, na ktorom varíme. Keď Dominik pochopil, čo im hrozí pri výbuchu plynu zo sporáka, nechal plynový sporák na pokoji. O rok neskôr, keď ho premohla zvedavosť, požiadal mamu, aby mu ukázala, ako sa narába s plynovým sporákom. Na veľké prosenie mu dovolila, aby počas jej prítomnosti mohol obsluhovať plynový sporák.

Z chladničky vybral tanier s palacinkami. Rozhodol sa, že ich prihreje nad parou. Do hrnca nalial trochu vody a na dierkovaný stojan položil palacinky. Potom ich prikryl pokrievkou. Pretože bol malý, musel sa postaviť na stolček. Zapol plyn a odhadol intenzitu horenia. Keď sa vrátil k telke, pokúšal sa uhádnuť, čo je na tej veselohre pre dospelých také smiešne. Všimol si, že Jožko sa z kresla presťahoval na váľandu. Vzápätí si spomenul, ako mu mama kládla na srdce, že od zapnutého plynového sporáka sa neodbieha.

Keď Dominik prišiel do kuchyne, pokrievka nad palacinkami veselo podskakovala.

Opatrne premiestnil palacinky na dva tanieri a vypol plynový sporák. Keď trochu vychladli, priniesol ich do izby. Jeden tanier položil pred Jožka a do druhého sa sám pustil. O pár minút bol jeho tanier prázdny. Jožko sa palacinek ani nedotkol. Namiesto toho si dal jednu podušku pod hlavu a druhú pritískal k sebe.

„Jedz,“ nabádal svojho bračeka. „Sú vynikoš,“ dodal.

Ale Jožkovi sa do palacinek nechcelo. Namiesto toho zašepkal: „Cucu.“

„Pokiaľ nezješ palacinky, žiadny cukrík nebude,“ riekol a v duchu si predstavoval, že ho rodičia za tento počin pochvália.

Opäť sa posadil pred televízor a sledoval americkú komédiu sprevádzanú salviami smiechu. Mal len sedem rokov a iba sporadicky sa mu podarilo odhaliť pointy humorných situácií.

Odrazu ho vyrušil zvláštny zvuk, nejaké podivné drnčanie prichádzajúce z vľavľandy. Postavil sa a zamieril k Jožkovi. S prekvapením zistil, že Jožko drgľuje zubami a chveje sa.

„Je ti zima?“

„... ima,“ odpovedal Jožko a ešte silnejšie si pritisol podušku k telu.

„Neboj, prinesiem ti paplón,“ upokojoval ho Dominik a odbehol do spálne. Keď ho zabalil do paplóna, spýtal sa: „Lepšie? Ešte je ti zima?“

Jožko neurčito prikývol, ale i naďalej sa chvel zimou. Vari neochorel? pomyslel si Dominik a priložil mu ruku na čelo. Bolo horúce.

Kde toľko trčí teta Lujza, pomyslel si. Odrazu nevedel, čo má robiť. Napokon sa rozhodol, že zavolá mame. Pohládal svoj mobil, navolil mamino číslo a netrpezlivo čakal, kedy sa ozve. Zreteľne počul, ako mamin telefón vyzváňa, ale z nejakých dôvodov sa mu mama neozývala. Pokúšal sa zavolať otcovi. Tam to bolo ešte horšie, lebo otcov telefón bol vypnutý. Rovnako pochodil aj s tetou Lujzou. Čo ak mám pokazený mobil? napadlo mu. Posadil sa k pevnej linke, pritiahol si k sebe papier, na ktorom mal napísané dôležité telefónne čísla. Ešte stále tam mal namaľované obrázky. Opatrne navolil mamino číslo. Nič. Rovnako dopadol aj s otcom a tetou Lujzou. Sklamane zložil telefón a pribehol k Jožkovi.

„Bolí ťa niečo?“

„... uško,“ zašepkal Jožko.

„Uško?“

„Nie, nie, bolí ma tuta,“ riekol Jožko a rukou si siahol na bruško.

Dominik vedel, že Jožko sa občas sťažoval na bolesti brucha, matne si spomínal, ako mu ho mama masírovala. Keď sa ju snažil napodobiť, Jožko protestoval, lebo sa nechcel vzdať paplóna.

Dominik bol bezradný. Čo teraz? Odrazu si na niečo spomenul. Opäť pribehol k telefónu a navolil číslo 155.

Operátorka tiesňovej linky 155 sa pozrela na hodinky. Keď si uvedomila, že o necelé tri hodiny sa jej končí dvanásťhodinová pracovná služba, spokojne si vydýchla. Toľko falošných volaní ako dnes už dávno nebolo. Pomyslela si, že to všetko majú na svedomí augustové horúčavy. Ani sprísnené zákony nedokázali radikálne znížiť počet falošných volaní. Ešte aj dnes ich bolo vyše 63 percent. Vyzvali najmä deti a opilci. Kým opilci operátorom vulgárne nadávali, deti si vymýšľali, potom sa zasmiali a zložili. Občas sa stávalo, že volajúci mal spoločnosť, ktorá sa na telefonáte veselo bavila.

Z myšlienok ju vyrušilo ďalšie tiesňové volanie.

Zodvihla slúchadlo a predstavila sa: „Tu tiesňová linka záchranej zdravotnej služby, nech sa páči, počúvam vás.“

„Teta, prosím, pomôžte nám,“ ozval sa vystrašený detský hlások. „Jožkovi je zle.“

„A ty si kto? A kto je Jožko? Je to tvoj kamarát alebo brat?“ Podľa hlasu usúdila, že jej volá sedem, možno osemročný chlapec.

„Ja som Dominik a Jožko je môj braček.“

„Aký starý je Jožko? Kde ste teraz?“

„Jožko má tri roky. Sme doma.“

„Dobre Jožko, daj mi otca alebo mamu. Alebo niekoho dospelého,“ požiadala ho v nádeji, že deti nie sú doma samy.

„Otec s mamou nie sú doma, volal som im, ale mobil nedvíhajú.“

„Ako to, že ste sami doma?“

„Mala prísť teta Lujza, ale neprišla.“

„A kde bývate? V bytovke alebo v rodinnom dome?“

„Bývame v paneláku.“

„Na akej adrese? Mesto, ulica, číslo domu?“

Dominik jej nadiktoval adresu, nezabudol ani na poschodie.

„Máte menovku na zvončeku? Môžeš mi povedať meno a priezvisko, čo sú na menovke?“

„Jozef Slávik,“ odvetil Dominik a bol roztrpčený, že ho teta otravuje takými zbytočnosťami, keď Jožko potrebuje pomoc.

„Ako je Jožkovi? Vie, kde je? Rozpráva?“

„Samozrejme, že vie, kde je. A rozprávať sa naučil už dávno. Neustále opakuje, že mu je zima. Dal som mu aj paplón, ale stále mu je zima. A má horúce čelo.“

„Bolí ho niečo?“

„Bolí ho bruško. Teta, prosím, pošlite k nám niekoho! Jožkovi je naozaj zle.“ Operátorke sa zazdalo, že počuje nejaký smiech. Najprv si pomyslela, že najstaršie zo skupiny detí si vymyslelo chorobu mladšieho súrodenca, no tí ostatní sa neudržali a teraz sa potichu chichúňajú. Keď si premietla v duchu celý rozhovor, túto myšlienku zavrhla. Usúdila, že smiech môže pochádzať z televízora.

Stála pred ťažkým rozhodnutím. Záchranka mala momentálne k dispozícii iba jednu sanitku, ktorú pred pár minútami nasmerovala k starému človeku, ktorý upadol do bezvedomia. Má to zrušiť? Má sanitku presmerovať a poslať ju na adresu pána Slávika? Prekliate havárie, zanádalá si v duchu, lebo im odčerpali všetky sanitky v dosahu strediska. Napokon usúdila, že bezvedomie má prednosť, a ku Slávikovcom sa rozhodla poslať miestnych policajtov, aby sa presvedčili, či je chlapcov zdravotný stav taký vážny, že potrebuje neodkladnú lekársku starostlivosť.

„Vydrž,“ oznámila Dominikovi. „Niekoho k vám pošlem.“

Dominik spokojne zložil slúchadlo. Urobil, čo mohol. Ale keď sa vrátil k Jožkovi, opäť sa vyľakal. Jožkom drgľovala zimnica a so slzami v očiach volal na mamičku. Nepomohol ani ďalší paplón, ktorý mu doniesol zo spálne. Kde je tá prekliata sanitka? Tak rád by Jožkovi pomohol, ale nevedel ako. Napokon v zúfalstve vybehol na chodbu a začal búchať na dvere susedov. Zbytočne. Po chvíli horúčkovitého premýšľania nechal otvorené dvere do bytu, privolať výťah a spustil sa na prízemie. Postupne začal stláčať všetky vchodové zvončeky a neustále kričal. „Jožkovi je zle, pomôžte nám, neviem, čo mám robiť! Jožkovi je zle!“

Väčšina obyvateľov paneláka ho spoznala po hlase a rozhodla sa konať.

Keď sa vyviezol hore, v byte sa to len tak hemžilo ochotnými susedmi. Sledoval, ako si jedna pani prisadla k Jožkovi a niekomu prikázala, aby postavil na čaj. Ďalší dvaja či traja sa pokúšali dovolať záchrannú zdravotnú službu, jeden z nich dokonca vynadal operátorke, aby si švihla, vraj s chlapcom to nevyzerá dobre. Ostatní susedia sa pokúšali zistiť, kam sa podeli Slávikovci. Napokon im poradila najväčšia klebetnica z paneláka, nejaká pani Slivková, ktorá o susedoch vedela *všetko*.

Vystrašený Dominik si na chvíľu odľúkol. Vedel, že dospeli sa o Jožka postarajú.

O chvíľu dorazili policajti, a keď sa presvedčili, že s chlapcom je zle, aj oni volali záchranku.

Sanitka aj s lekárom dorazila o necelých desať minút. Lekár usúdil, že chlapcov stav je vážny, a rozhodol sa pre jeho hospitalizáciu. Zatiaľ čo Jožka znášali na

prízemie výťahom, Dominik zbehol po vlastných nohách. Stihol to ešte pred naložením Jožka do sanitky. Automaticky predpokladal, že bude sprevádzať svojho bračeka až do nemocnice. Bol zaskočený, keď ho odmietli, vraj má dočkať doma na rodičov. Aj Jožko sa domáhal svojho bračeka. Keď ho Dominik na rozlúčku pohladkal po ruke, Jožko mu ju tak silno stisol, že sanitári mali čo robiť, aby chlapcov od seba odtrhli.

Vystresovaný Dominik sledoval, ako sanitka so zapnutou húkačkou odváža Jožka do nemocnice. Potom sa posadil na chátrajúcu lavičku pred panelákom a so slzami v očiach čakal na rodičov.

Obaja policajti zostali pri ňom a pokúšali sa ho utešiť.

Slávikovci prifrčali taxíkom o necelú štvrt hodinu a vyzvali Dominika, aby si prisadol. Cestou do nemocnice sa pokúšali z uplakaného chlapca vytiahnuť čo najviac informácií. Dospeli k názoru, že tete Lujze sa prihodilo niečo nepredvídané. Samozrejme, že najviac sa obávali o Jožkov zdravotný stav. Nešlo im to do hlavy, veď predsa keď odchádzali z domu, všetko sa zdalo byť v poriadku.

Keď chirurg opustil operačnú sálu, obaja rodičia sa vrhli k nemu: „Ako sa má? Môžeme ho vidieť?“

„Je mi ľúto, ale nič sa už nedalo robiť.“

„Čo ste to povedali?“ oboril sa neho otec. „Chcete nám povedať, že náš syn je mŕtvy?“

„Bohužiaľ, vykrvácal,“ zastretým hlasom odvetil chirurg. Ani po dlhých rokoch praxe sa nedokázal zmieriť so smrťou malého dieťaťa.

„To predsa nie je možné,“ protestovala pani Sláviková. „Veď bol zdravý!“

„Urobili sme všetko, čo bolo v našich silách,“ obhajoval sa chirurg.

„Mali ste urobiť viac,“ nedal sa otec, uchopil chirurga za plášť, zatriasol s ním a pritisol ho k stene. Odrazu pribehli sestričky a odtrhli ho od zaskočeného chirurga. Otca násilím posadili do hlbokého kresla.

„Čo je? Čo sa deje?“ ozval sa Dominik a poťahoval mamu za rukáv.

Keď uvidel, ako mama plače, začal tušiť, že sa stalo niečo zlé.

„Tvoj braček už nežije. Zomrel,“ zašepkala a bezvládne sa posadila do kresla.

„Zomrel?“ spýtal sa nechápavo. Nerozumel tomu. Až dodnes si myslel, že zomierajú iba starí a chorí ľudia. Alebo keď niekoho zastrelia. Tak ako vo filmoch. Spomínal si, ako pred necelým rokom boli na cintoríne a zapalovali sviečky. Komu, to si už nepamätal, hoci mu o mŕtvych príbuzných teta Lujza veľa rozprávala.

„Ale veď bol zdravý,“ protestoval. „Len mu bolo trochu zima!“

Rodičia si ho nevšímali.

„Môžeme ho vidieť?“ spýtala sa chirurga pani Sláviková.

„Poďte so mnou,“ po krátkom zaváhaní povedal chirurg.

Keď vošli do operačnej sály, sestričky sa snažili navodiť aspoň zdanie poriadku.

Na stole uprostred operačnej sály ležalo bezvládne telo malého chlapca prikryté bielou plachtou. Dominik sledoval rodičov, ako so slzami v očiach pristúpili k stolu. Sestrička pomalým pohybom odtiahla vrch bielej plachty.

„Aj ja ho chcem vidieť, prosím!“ ozval sa Dominik. V záplave smútku si ho rodičia nevšímali.

Dominik sa vzoprel na rukách a skôr, než mu v tom rodičia dokázali zabrániť, vyšvihol sa hore a posadil sa na operačný stôl. Ved' iba spinká, pomyslel si Dominik a začal mu hladkať ruku. Potom sa k nemu naklonil, tvár si pritisol k jeho lícu a prihovárал sa mu: „Jožko, to som ja, Dominik, Jožko, prosím, zobuď sa! Dám ti všetky ruské cukríky, ktoré dostanem.“

Rodičom dalo hodne práce, než sa im ho od bračeka podarilo odtrhnúť.

Ešte v ten istý večer sa od primára chirurgie dozvedeli, čo bolo príčinou Jožkovej smrti. Chlapec mal vrodenú aneurizmu aorty. Ruptúra, teda prasknutie brušnej aorty má spravidla rýchly priebeh. Pacient stratí vedomie a rýchlo vykrváca. Jedine v prípade, ak sa aorta v mieste prasknutia dotýka tkaniva nejakého iného orgánu, ktorý zbrzdí krvácanie, tak vtedy sú šance na záchranu. Ale spravidla sa všetko zistí až pri pitve. Keď otec začal nadávať na neschopného detského lekára, ktorý mal chorobu odhaliť, pán primár sa mu pokúšal vysvetliť, že tento zriedkavý a zákerný druh ochorenia sa pri bežnej kontrole nedá diagnostikovať. Príznaky sú nepatrné, lebo bolesti bruška alebo únava dieťaťa má množstvo iných vysvetlení.

„Prasknutiu aorty pomohol zmutovaný chrípkový vírus, ktorý sa prejavuje veľmi vysokými teplotami,“ vysvetľoval zdruveným rodičom primár. „V dôsledku vysokej teploty bolo srdiečko extrémne namáhané, až došlo k ruptúre, teda k prasknutiu brušnej aorty. Keby k tomu došlo v nemocnici, pravdepodobne by sme ho zachránili. Bohužiaľ, došlo k tomu už v sanitke. Hoci sa chirurg snažil urobiť všetko možné, bolo už neskoro.“

„Chcete nám povedať, že keby sa nášmu synovi dostalo skoršej lekárskej pomoci, mohol by ešte žiť?“ spýtal sa otec.

„Je to možné,“ pripustil primár. Zabudol však dodať, že ak by k prasknutiu aorty došlo v nemocnici, pravdepodobnosť záchrany bola iba tretinová.

„Keby Dominik skôr zavolał sanitku, Jožko mohol ešte žiť!“

„Obviňuješ vlastného syna? Tak to si vyhoď z hlavy! Hoci má len sedem rokov, zachoval sa správne! Urobil, čo mohol! Nepočul si, čo hovorili susedia? Keď

zistil, že Jožko má teplotu, okamžite volal 155. A za to, že záchranná služba nemala k dispozícii dostatok sanitiek, tak za to Dominik nemôže!“

Pohreb sa konal o tri dni na miestnom cintoríne. Dominik ako vo sne sledoval všetky prípravy.

Nedokázal, či skôr nechcel pochopiť, čo sa stalo s jeho bračekom.

Keď ho uvidel v dome smútku, ako leží v truhle prikrytý bielym priesvitným závojom, pochopil, že ho Jožko definitívne opustil.

Na pohreb prišla aj teta Lujza, hoci sa z otrasu mozgu ešte nespamätala.

„Aj ja sa chcem s ním rozlúčiť,“ zašepkal Dominik a poprosil tetu Lujzu, aby ho zodvihla. Teta Lujza ho chytila pod pazuchy, zodvihla ho a posadila na okraj truhly. Dominik sa naklonil nad Jožka, stiahol mu z tváre biely priesvitný závoj a ako jeden z mála ho pobožkal na líčko.

Bolo studené.

„Spinkaj sladko, braček môj,“ zašepkal a opäť ho prikryl závojom.

Naposledy mu stisol ruku a nechal sa postaviť na zem.

Zodvihol oči k tete Lujze a povedal: „Je mi to ľúto, je mi to tak hrozne ľúto.“

„Ty za nič nemôžeš,“ odvetila teta, a pohľadila ho po jeho blondých kučerách. Podobné slová počul v živote ešte veľakrát.

Počas pohrebných obradov v ruke žmolil vreckovku, ale nepoužil ju. Všetko prežíval ako vo sne.

Spamätal sa až potom, keď maličkú truhlu začali spúšťať do hrobu.

Vtedy sa neudržal, rozbehol sa k truhle a kričal: „To nie, to nesmiete, nie do jamy!“

Zo všetkých síl sa snažil zabrániť zriadencom v ich práci. Rodičia a príbuzní mali čo robiť, aby ho upokojili.

„Úbohý chlapec,“ šepkali si okolostojaci. „Sedem rokov a toľké utrpenie!“

Keď bolo po všetkom, Dominik odmietal odísť z cintorína. Neustále sa prihovárал svojmu bračkovu a donekonečna opakoval, ako je mu to ľúto. Napokon s ním zostala teta Lujza, ktorá ubezpečila rodičov, že chlapca čoskoro privedie domov. Hoci nemala vlastné deti, vedela, ako sa správať k citlivým osobám. Vedela, že v takýchto prípadoch je najlepším liekom čas. Rozhodla sa vyčkať, kým sa nevyplače a sám nepochopí, že už nič nezmôže.

Na druhý deň po pohrebe sa Dominik zobudil zavčasu. Potichu, tak, aby nikoho nezobudil, zamieril do Jožkovej izby. Bolo to miesto, odkiaľ sa ešte prednedávnom ozýval detský smiech. Postieľka jeho milovaného bračeka bola prázdna. Až teraz si v plnej šírke uvedomil nezvratnosť osudu.

Už sa nebudú spolu naháňať po byte.

Už sa nebudú spolu hrať na Indiánov.

Už sa nebudú spolu bláznit'.

V tom momente sa nahlas rozplakal. Jeho telo sa chvelo vzlykmi, ktoré nedokázal ovládať. V návale žiaľu nepočul kroky blížiace sa k detskej izbe. Znenazdajky sa v izbe objavil otec. „Keby tá sanitka prišla skôr, Jožko mohol ešte žiť,“ povedal viac-menej pre seba. Vzápätí svoje slová oľutoval. Neskoro. Človek dokáže veľa, ale vziať späť slová vypustené z úst sa jednoducho nedá.

Dominik zalapal po dychu, neschopný slova. V jeho ušiach tá poznámka znela trochu ináč: *Keby si skôr zavolať sanitku, Jožko mohol ešte žiť.* Otcove slová ho zaboľeli o to viac, že aj on sám si kládol otázku, či v niečom nepochybil, či sa zachoval správne.

Otec otvoril ústa, akoby chcel niečo povedať, keď sa odrazu ozval bytový zvonček. Otec odbehol a Dominik osamel. Aj cez zatvorené dvere pochopil, že ich opäť navštívili policajti. Doliehali k nemu slová ako: ... bola to vaša chyba... ponechať deti bez dozoru... neveriteľná zhoda náhod... jeho brat sa zachoval správne... nemocnica nepochybila... operátorka záchrannej zdravotnej služby dala výpoveď...

Keď policajti odišli, Dominik vošiel do obývačky. Otec sedel vo foteli a plakal. Bolo to prvýkrát od pohrebu, čo uvidel otca plakať.

„Poď ku mne, Dominik.“

Keď k nemu Dominik podošiel, otec sa postavil a objal ho. Dominika to prekvapilo, lebo málokedy pocítil otcovo objatie.

„Ty za nič nemôžeš,“ zašepkal otec. „Aj policajti potvrdili, že si sa zachoval správne. Ani dospelý človek by to nedokázal lepšie.“ Čím častejšie mu všetci opakovali, že za nič nemôže, tým viac sa začal obviňovať zo smrti svojho milovaného bračka.

Spočiatku to bol len neurčitý pocit, že niečo zanedbal. S pribúdajúcimi rokmi sa tento pocit postupne menil na konkrétne výčitky svedomia. Mal som sa mu viac venovať. Mal som pochopiť, prečo si sám od seba ľahol. Mal som prísť skôr na to, že Jožko mal zvýšenú teplotu. Mal som ihneď zavolať sanitku. Nemal som pozeráť televíziu. Nemal som upratovať knihy. Mal som skôr zavolať susedov. Mal som mu dať aspoň ten cukrík... V duchu si vyratúval všetky možnosti, ktoré by podľa neho mohli Jožkovi zachrániť život.

V ten deň sa Dominik naučil plakať potichu. Pri spomienke na milovaného bračka mu z očí kvapkali slzy a zbrázdili mu tvár. Iba sem-tam potiahol nosom, ale nefňukal. Dominik väčšinu dňa preležal v posteli. Iba skoro ráno, keď sa prebudil, zašiel do Jožkovej izby, sadol si na posteľ a potichu plakal. Lekár za

ním chodil každý deň a napriek protestom mu vnucoval rôzne pilulky, občas mu pichol aj injekciu.

Dominik odmietal tráviť čas u starých rodičov. Na radu psychológa mu dočasne vyhovel. Rodičia sa striedavo oňho starali. Problém nastal, keď sa im minulo zákonné voľno i zvyšky dovolenky. Rozhodli sa, že synovi vybaví opatrovatelku, ale Dominik ju rezolútne odmietol: „Chcem tetu Lujzu!“

Rodičom neostávalo nič iné, iba poprosiť tetu Lujzu, aby si aj ona vybrala zvyšok dovolenky a starala sa o Dominika.

„Nebojte sa,“ utešoval lekár tetu Lujzu. „Veď on sa z toho dostane. Deti sa zotavujú rýchlo.“

„Ale nie vtedy, keď ich trápia výčitky svedomia,“ oponovala mu teta Lujza.

„Je mladý. Neskôr, keď začne triezvo uvažovať, všetko prehodnotí. Veď urobil, čo mohol.“

Najskôr má pravdu, pomyslela si teta Lujza. Čas zahojí všetky rany. Ale jazva zostane.

Tete Lujze sa nepáčilo, že Dominik celé dni zostáva doma. A tak sa rozhodla, že použije malú lešť.

„Domino,“ prepadla ho, sotva ráno otvoril oči. „Potrebujem tvoju pomoc. Teda nie ja, ale prastará mama ju potrebuje.“

„A o čo ide?“ spýtal sa, keď si pretrel oči.

„Vieš, prastará mama už dávno prekročila osemdesiatku a ešte stále chodí na lúky zbierať liečivé bylinky. Bojíme sa, aby sa jej niečo nestalo. Keby jej prišlo zle, nemala by ako zavolať pomoc. S mobilom narábať nevie, ale ty áno.“

Mobil bol jediným Dominikovým potešením, keď mu ho otec kúpil potom, ako sa naučil čítať.

Dominik nevoľky prikývol. Svedomie mu nedalo, aby tete Lujze nevyhovel.

Popoludní mu teta Lujza pomohla zbaliť ruksak a vystrojila ho k prastarej mame, ktorá ho už netrpezlivo vyzerala. Autobusom sa odviezli až na koniec mesta. Najprv kráčali po asfaltke, potom pomedzi krovinatý porast, až sa dostali na rozľahlú lúku na úpätí lesa. Bolo to prvýkrát, čo bol Dominik v prírode. Keď uvidel tmavý les, zmocnili sa ho zvláštne pocity. Bolo to niečo iné, ako keď sa prechádzal s rodičmi po mestskom parku. Les naňho zapôsobil tajomným dojmom, v duchu si predstavoval, ako sa po ňom preháňajú víly, škriatkovia, čarodejnice a iné záhadné bytosti, o ktorých mu rodičia čítali z rozprávkových kníh. Odrazu zatúžil vbehnúť do lesa a zistiť, čo všetko sa tam nachádza. Odrazu zatúžil odhaliť jeho tajomstvo.

„Stará mama, stará mama, môžem sa ísť pozrieť do lesa?“ Po chvíli dodal: „Prosím.“

„Dobre, ale nie na dlho. Len na desať minút. Ale daj pozor, aby si nepoblúdlil.“
„A to sa dá? Poblúdiť?“ spýtal sa nechápavo.

„Samozrejme, že áno. Teraz, keď ideš do lesa, slnko ti svieti po pravej ruke. Keď sa budeš vracat', sleduj, aby ti slnko svietilo zľava.“

Dominik prikývol a rozbehol sa do lesa. Po prekonaní pásma krovín sa ocitol medzi mohutnými stromami. Zvedavo sa obzeral a kráčal ďalej. Odrazu sa pred ním vynorilo asi päťmetrové skalné bralo. Dominik ho pokladal za výzvu a rozhodol sa vyliezť hore. Predpokladal, že zhora bude mať pekný výhľad na okolie. Keď vyliezol hore, zhíkol od prevrapenia. Na opačnej strane brala na malej čistinke zbadal malé stádo srniek. Pohodne sa usadil a fascinovane hľad, ako spásajú riedku trávu. Keď nechtiac uvoľnil malý kamienok, ktorý sa spustil dole, srnky sa splašili a rozutekali sa. To, čo videl, ho prevrapilo. Odrazu zatúžil podeliť sa so svojím pozorovaním so starou mamou. Zišiel dole a rozbehol sa na lúku.

Už z diaľky kričal: „Stará mama, stará mama, a vieš, že srnky majú biele zadky?“ Srnky poznal len z rozprávkových kníh, kde boli zobrazené iba v hnedých farbách. „Samozrejme, že viem,“ usmievala sa. „Keď poľovníci občas vyplašia stádo srniek, zo žartu hovoria, že im srnky zamávali bielymi vlajkami.“ Od tých čias pravidelne sprevádzal prastarú mamu do prírody. Prastará mama ho učila hľadať a rozpoznávať bylinky, ktoré potrebovali. Dominika svedomito zaúčala do tajomstiev liečivých rastlín. Doma ich krájali, sušili alebo drvili, keď išlo o liečivé korene. Prastará mama sa snažila Dominika presvedčiť, že na každú chorobu existuje liečivá rastlina. A Dominik poctivo vstrebával všetko, čo mu hovorila.

Pravidelné návštevy prírody mu pomáhali nemyslieť na rodinnú tragédiu. Keď boli počas prázdnin rodičia v práci, opäť trávil voľný čas u starých rodičov. Občas sa vydal na dobrodružnú vychádzku do mesta. Ale najviac času strávil pri počítači. Otec splnil svoj sľub a k počítaču mu zakúpil aj farebnú tlačiareň, skener, externý disk, bohatú zásobu rôznych pamäťových médií a detských počítačových hier. Okrem toho mu zakúpil aj sadu jednoduchých príručiek pre začiatočníkov.

Po Jožkovej smrti, keď rodičia pochopili, aký krehký je ľudský život, všetku svoju lásku sústredili na jediného syna. Odrazu mu venovali oveľa viac pozornosti ako predtým. Odrazu mu boli ochotní splniť akékoľvek prianie. Keď ich Dominik požiadal, aby mu vysvetlili, ako sa ovláda počítač, už sa nevyhovárali, že sú unavení z práce, ale trpezlivo mu ukázali, čo všetko sa dá s počítačom robiť.

Slúži im ku cti, že sa navzájom neobviňovali z Jožkovej smrti. Obaja rodičia si plne uvedomovali svoj podiel viny. Život im uštedril tvrdú príučku.

V obavách o zdravie svojho jediného dieťaťa, začali s ním chodiť na rôzne preventívne prehliadky. Hoci ich doktori ubezpečovali, že chlapec je zdravý ako repa, neustále ho pozorovali a vymýšľali si stále nové a nové prehliadky. Život rodiny sa zdanlivo vrátil do obvyklých koľají. Iba Dominik sa občas zobudil s plačom, keď sa mu snívalo o Jožkovi. Hoci sa naučil perfektne pracovať s mobilom i s počítačom, predsa tu bola oblasť, v ktorej zaostával. Nikdy sa nezaoberal otázkou, ako deti prichádzajú na svet. Keď sa mu v pamäti vybavil deň, keď mamička priniesla malého Jožka z nemocnice, rozbehol sa za otcom a spustil:

„Ocino, a čo keby sme poslali maminu do nemocnice?“

„A to už prečo? Veď nie je chorá,“ začudoval sa otec.

„No predsa preto, aby nám priniesla nové bábätko! Vieš, keď mne je tak smutno.“

„To nie je také jednoduché...“ riekol otec, a odrazu nevedel, ako pokračovať.

„Tak si nejaké kúpmo!“ vymýšľal Dominik.

V tej chvíli sa otcove oči zahmlili slzami. Po Jožkovom narodení im doktor vysvetlil, že po veľmi ťažkom pôrode je málo pravdepodobné, že by sa im podarilo splodiť ďalšieho potomka. Prečo je život taký krutý? premýšľal. Zatiaľ čo iným rodinám osud nadelil celý kúdeľ detí, oni sa musia uspokojiť iba s jedným. Nedokázal si predstaviť, čo by sa stalo, keby prišli aj oň.

Okrem toho si uvedomil, že je načase, aby Dominika zasvätil do tajomstiev života.

Muškát

Na okne mám kvetináč s muškátmi – päť kvetinových gúľ, lupene vo farbe červeného vína. Stačí sa len napit'. Nejednen čmeliak oblieta tento bar a logne si svoje „poldeci“. A čo včely? V práci hádam nie. Muškátové víno nosia matke – tá to potrebuje viac. A občas priletia aj muchy, neraz opito bzučia medzi listami tú svoju – *šedzi mucha na scene*.

A tak ďalej.

Svoje muškáty mám rád, tak sa o ne aj starám. Rozhodne u mňa prežijú dlhšie ako kaktusy. A to je už čo povedať. Teda: s muškátmi mi to ide jedna radosť. A muškáty ma majú rady. Viem, aj keď mlčia. Predsa však: cez noc hovoria zo snov – slúbili si, že nikdy nezomrú.

Ja také odvážne plány nemám.

V každom prípade: sme tu jeden pre druhého, a to stačí. Pomáhame si, a to je dobré.

Bolo leto. Polieval som muškát.

Prišiel ma pozrieť synovec. A čo ja? Čo by som len...? Synovec by niečo zjedol, do čohosi by najradšej zahryzol. Len nie, preboha, do zeme. A prečo nie? Zúfalo mu škvírka v brušku, hlad kvári. Lenže čo také? Nič nie je po ruke. Synovec iba pozerá: „Jabokom. Mňam.“

Zaševelí vánok a pohne kvetmi muškátu. Akoby chcel toto: *Ja pomôžem*.

Sprvoti nechápem. Ale potom: pohladím jednu kvetovú guľu – a odtrhnem ju, podám malému.

„Tu máš jabĺčko.“

A zrazu úsmev. A zrazu červeň na lícach. Akoby som mu spieval o červenom jabĺčku, čo v obluku mám. A možno som aj mal. Možno to bol muškát-kúzelník... Synovec zobral svoje jabĺčko a zahryzol sa. Spokojnosť na tvári. Spokojnosť v očiach. A smrť vyplul z jazyka – spolu s červenou šupkou, ktorú nikdy nedokáže zjesť. Tak či tak, synovec sa najedol, zachránil som život – teda celý svet. Alebo tak nejak.

Niekedy neskôr – môj starý psík sa ledva vliekol. Oči smutné. Nuda v labkách. V mladosti by tak popreháňal loptu. Alebo ešte lepšie: kameň. Možnože by si chcel pripomenúť zašlé časy. Spomínať, obracať fotky v albume a zakladať nové poštové známky. Vymieňať s ostatnými... Dobré, možno až tak nie.

A opäť: muškát – naklonil sa a poklopal mi po pleci. *Aha, tu som.*

Odtrhol som aj druhú guľu z kvetov a hodil ju psíkovi. Guľa dopadla na zem – odrazila sa a skákala. Preč. Kamsi ďaleko. A psík vyštartoval, akoby nikdy neprežil jedinú zimu.

Bola zima. A muškát v plnom kvete. Veď sa rozhodol, že nikdy nezomrie. Asi mal naozaj pevnú vôľu. Priniesol som mu teplú deku, veď nech sa toľko netrápi. Zrazu – *prásk!*

Z kadiaľsi priletela snehová guľa – pristála mi rovno na temene hlavy, ako papierové lietadlo. Potom už len smiech. Znova susedove deti! Strávia hodinu zbieraním snehu, aby mi toto vyparátili. A čo ja? Na dvore takmer nič. Ako sa pomstiť?

Muškát na mňa dýchol, zaparilo sa pred ním – slová: *Sme v tom spolu.*

Usmial som sa. Odtrhol som tretiu guľu a rýchlo ju šmaril po deťoch. Rozprskla sa do strán a ofrkala všetky. Vykukané decká nechápali. Ale úprimne sa zasmiali – nemali sme spor. Takto sme sa hrali.

A podobne.

Prišla jar. Muškát prežíval. Hmyz síce klopal na sklo, že čo to? Takto sa im scvrkol ich bar. Kde sa budú opíjať? Kam sa budú utiekať pred krutým svetom? Len tí, čo prišli prví, si nájdu miesto. Takže: najmä muchy – tie sú vždy a všade. A tak polovicu dňa som počul iba tú ich: *šééédzi mucha na scéééne, na scéééne, na scéééne...*

Aj keď sedeli úplne inde. A takto si pospevovali dlho. Aj cez noc. A ja som ledva spal. Nakoniec sa nahnevali aj susedia – zavolali na mňa políciu za rušenie nočného pokoja.

Lenže čo ja s tým? Bol som nevinný. To tie muchy. Aj pánom policajtom som povedal. Tak urobili raziu a vyklčovali jednu guľu. Muchy sa rozleteli. A ja som ostal s posledným muškátovým kvetom.

Ten som mienil chrániť najlepšie, ako som vedel.

Chcel som potešiť priateľku – urobiť jej romantickú večeru na záhrade. Všetko šlo ako malo – teda: pokazilo sa, čo sa mohlo. Najmä zvedavé oči susedov, žiadne súkromie.

Z najhoršieho ma dostal zázrak. Červené lupene muškátu nás zahalili ako chumelica a my sme mohli byť spolu.

Ráno som sa vrátil k muškátu-kúzelníkovi. Avšak ten už nebol.

Vraj nikdy nezomrie – tak sa rozhodol. A nezomrel. Len sa rozdal ako v rozprávke. Päť červených klbiek – to by aj sedelo.

Taký muškát som už nikdy nemal.

Klavír

„Podľa čoho si vyberala dom?“

„Podľa duše.“

„Tento dom má dušu?“ Usmial sa.

„Áno. Má strechu, vodu, kúrenie ako každý dom, ale nie každý má dušu.“

Pozeral nechápavo, ostávala pre neho záhadou, vždy keď si myslel, že už ju objavil. Znervóznel. Bola divoká ako voda s neovládateľnými prúdmi. Báł sa, že sa do nich zbytočne zamotá.

„Tu, na tomto mieste je všetko, čo potrebuješ.“ Jej ruka sa zľahka dotkla srdca. Pochopil, že mu ukazuje pevný ostrov v bludisku. No v duchu sa pýtal sám seba, či to takto má byť. Jeho neistota ho neoslavovala, paradoxne cítil, ako jeho sila zvedavo rastie. Dotkol sa jej tváre, akoby bol pomyselný pevný bod ukrytý práve tam. Obdivoval jej pocit voľnosti, dýchal ho spolu s ňou. Nechal sa strhnúť do niečoho, čo dávno poznal. Odhrnul jej krehké vlasy z tváre a jemne fúkol na čelo. Niečo v ňom ho opakovane usvedčovalo, že k nej patrí. Túžili po sebe ich telá, srdcia, duše, priepasti aj otlčené jazvy.

„Pozerám sa na teba ako do zrkadla.“

„No to musím byť veľmi krásny!“

„Tvoja pera, je tak zvláštne ohnutá. Je plná otázok, nosíš ich na perách, aj ja mám také ornamenty. Podľa nich ťa poznám. Ty nevieš, ako sa to malé, ustrnuté miesto dá milovať, nevieš to...“ Rozplakala sa za obidvoch. Ich pery sa dotýkali opatrne, pomaly. Rozprávali si medzi sebou príbehy a súcitne sa objímali.

Ticho v byte bolo osamelé a pohlcujúce. Sťahovalo ju niekam do prázdna a naberalo na sile. Nemohla ho ničím prekríčať. Tvrdohlavý votrelec prichádzal a preberal velenie. Akoby umierala každý deň nanovo. Brať lieky bolo zbytočné, smrť predsa žiadne lieky nezaujímajú. Prichádzala bez ohlásenia, ako vírus, ktorý zmuťoval z jej samoty.

V tú noc jej vzala otca. Chcela utiecť po vysokom strome za ním, k neviditeľnej aure. V kúte ostala ležať bezmocná krabica, ktorá umocňovala tupú neprítomnosť. Pero, ktorého poslaním bolo rozprávať, nie písať. Vyťahaná členka a unavený hrebeň, ktorý bojoval sám so sebou. Skľučujúce predmety ako smiešne origami v ustlatom copíku života.

Ticho v dome, do ktorého sa sťahovala, bolo pokojné, nezasahovalo jej do života, chránilo ju. Keď sa v ten večer Daniel ozval, nezáležalo na tom, či sa rúti do pekla alebo do raja. Verila, že čokoľvek sa stane, bude jej odpustené. Zblbnutá elektrina dostávala epileptické záchvaty, blikajúce žiarovky sa nechceli úplne rozsvietiť. Presne ako ich vzťah. Bol ako fontána ľahkomyselnej radosti, ktorá stúpala niekam do inej sféry. Neboli si toho vedomí, no jeden druhého mali v absolútnej moci, typické šťastné obete. Priložil palec na jej spodnú peru. Rozumel jej telu viac ako ona sama.

„Bola si na tom vyšetrení?“

„Nie, prečo?“

Výsledky vedela od rána. No nechcela myslieť na nič iné, len nato, ako sa jej nástojčivo zahryzol do pier. Vyprázdnené ticho dýchalo prudko, zmyselne, bezmocne. Vznášalo sa nad nimi ako ticho na biliardovom stole. Oblúbená hra jej otca, kde každá guľa vyťahnutá z pekla posielala bielu guľu nekompromisne na smrť. Tichá hra, v ktorej všetko padá do nekonečnosti, až kým nezostane prázdny stôl.

Bral si ju ako náplasť na svoju samotu a otupenosť. Bral si ju ako odpoveď na svoje pochybnosti, ako náhradu za nevšímavosť sveta. Bral si ju ako zbraň, ktorá v ňom zabíjala muža. Muža ako hračku. Bral si ju ako svetlo do tmy, ktoré ho oslobodí od démonickej pravdy. Bral si ju, aby svoj osud roztrhal na kusy. Adamovo poslanstvo sa ovíjalo okolo neho ako známa struna.

Hltavo dopil kávu a nervózne pristúpil k dverám. Odišiel bez pozdravu. Ostal po ňom ľahký zahanbený závan. Sadla si ku klavíru ako k spovednici. Dovnútra prenikal chladný vzduch, pomaly sa strácal v opustenom zelenom mori.

Nasadol do auta, ktorému nič nemusí vysvetľovať. Súznili spolu. Cítil sa v ňom ako po nejakom dlhom, nekonečnom, vyčerpávajúcom boji. Auto sa rozbehlo s ľahkou eleganciou, na displeji sa objavila jej fotka.

„Zabudol som sa spýtať, či si klavír necháš v dome alebo ho radšej prenesieš ku mne... hm?“

JAROSLAV REZNÍK

MARGITA IVANIČKOVÁ

ŠTEFAN CIFRA

JANKA POLÁKOVÁ

JURAJ ORAVEC

Súťažné príspevky posudzovala odborná porota v rovnakom zložení ako v roku 2020.
Tematické a ocenené práce boli vlni uverejnené v zborníku *Križ je najväčšie znamienko plus*.

MIESTO, KDE STAČÍ TICHOU SEDIET S PRIVRETÝMI OČAMI

Zborník tematických a ocenených prác XXIX. ročníka celoslovenskej literárnej súťaže Jozefa Braneckého „Studňa sa tajne s dažďom zhovára“

Zostavili: Margita Ivaničková, Janka Poláková

Grafická úprava: Peter Martinák

Prešlo čiastočnou jazykovou úpravou.

Fotografie: archív Verejnej knižnice Michala Rešetku v Trenčíne

Tlač: J+K s.r.o., Nemšová

Pri príležitosti 29. ročníka celoslovenskej literárnej súťaže Jozefa Braneckého „Studňa sa tajne s dažďom zhovára“ vydal Spolok slovenských spisovateľov v roku 2021.

ISBN 978–80–8194–144–3